



BURHANIYE'NİN TARİHİ YAPILARI

Hasan Sercan SAĞLAM



BURHANIYE BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINI – 16

ÜCRETSİZDİR

BURHANIYE'NİN TARİHİ YAPILARI

Hasan Sercan SAĞLAM

© Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince yazarına aittir. Yazarın yazılı izni olmaksızın kısmen veya tümüyle yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Burhaniye Belediyesi Kültür Yayını – 16

ISBN: 978-605-86741-0-3

Baskı

Meran Ofset - Edremit

1. Baskı: Temmuz 2012



Burhaniye Belediyesi'nin Bir Kültür Hizmetidir.

İçindekiler

İçindekiler	1-2
Önsöz	3
1- Tarihi Yapıların Burhaniye İlçe Merkezindeki Konumları	4-5
2- Burhaniye'nin Tescilli Anıt Eserleri	5-40
2.1- Pazarbaşı Hamamı	5-13
2.2- Kilise Hamamı	14-23
2.3- Küçük Hamam	24-28
2.4- Koca Camii	29-30
2.5- Hanay Camii	31-32
2.6- Hacı Ahmet Camii	33-34
2.7- Hasan Ağa Camii	35-36
2.8- Hamidi Camii Minaresi	37
2.9- Türbeler & Mezarlıklar	38-40
2.10- Sonuç ve Değerlendirme	41-42
3- Burhaniye'nin Tescilli Sivil Mimarlık Örnekleri ve Diğer Tarihi Yapıları	42-165
3.1- Koca Camii Mahallesi	43-71
3.1.1- Tescilli Yapılar	43-58
3.1.2- Tarihi Yapılar	59-69
3.1.3- Kayıp Yapılar	70-71
3.2- Mahkeme Mahallesi	72-109
3.2.1- Tescilli Yapılar	72-91
3.2.2- Tarihi Yapılar	91-108
3.2.3- Kayıp Yapılar	109
3.3- Memiş Mahallesi	110-125
3.3.1- Tescilli Yapılar	110-113

3.3.2- Tarihi Yapılar	114-125
3.4- Hacı Ahmet Mahallesi	126-148
3.4.1- Tescilli Yapılar	126-135
3.4.2- Tarihi Yapılar	136-148
3.5- Yunus Mahallesi	148-156
3.5.1- Tescilli Yapılar	148-154
3.5.2- Tarihi Yapılar	155-156
3.6- Geriş Mahallesi	156-158
3.6.1- Tarihi Yapılar	156-158
3.7- İskele Mahallesi	159-163
3.7.1- Tescilli Yapılar	159-162
3.7.2- Tarihi Yapılar	162-163
3.8- Ağacık ve Şahinler Köyü	164-165
4- Genel Sonuç ve Değerlendirme	166
5- Ekler	167
5.1- Burhaniye ilçe merkezindeki Tescilli Eserler ve Tarihi Yapılar Paftası	167
5.2- İskele Mahallesi'ndeki Tescilli Eserler ve Tarihi Yapılar Paftası	168
6- Terimler Sözlüğü	169-175
7- Kaynaklar	176-177

Önsöz

Burhaniye, sahip olduğu yapılaşmış çevre itibariyle kendine has kentsel dokuya sahip bir ilçedir. Bunun bir sonucu olarak da farklı dönemlerde inşa edilmiş birçok tarihi yapıya ev sahipliği yapmaktadır. Burhaniye'nin sahip olduğu mimari kültüre sahip çıkmak ve buna dair toplumsal bir bilinç geliştirmek açısından sözü edilen yapıların istisnasız tamamının en azından ortaya çıkarılması ve tek tek vurgulanması gerekmektedir, lakin ne yazık ki bu yapılara dair günümüzdeki kaynak çalışmalar oldukça kısıtlı ve yetersizdir.

“Burhaniye'nin Tarihi Yapıları” çalışması Burhaniye'deki tüm tarihi ve mimari değer taşıyan yapıları okuyucuya taşımak amacı ile hazırlanmıştır. Bunun için de Burhaniye ilçe merkezinin tüm cadde ve sokakları tek tek gezilerek tespit ve fotoğraf çekimi yapılmıştır. İkinci etapta ise kaynak taraması ile birlikte yapılar irdelenmiştir. İlçe merkezine ek olarak çevre yerleşimlerdeki eserlere de yer vermeye çalışılmıştır.

Çalışmanın odağı bugüne kadar üzerinde çalışılmamış olan eserleri vurgulamaktır, fakat tarihi değer taşıyan tüm yapıların bir arada olması açısından doğal olarak bunların tamamına yer verilmiştir. Çalışmada toplam 196 tarihi yapı yer almaktadır.

Yapıların mevcut durum ve özelliklerinin irdelenmesine ek olarak varlıklarına daha etkin ve orijinal bir şekilde devam etmesi maksadı ile bir takım önerilerde de bulunulmuştur. Tescilli yapılara ilişkin mimari detaylar ve eski fotoğraflarda Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 1989'da hazırlamış olduğu çalışmadan ve içerisindeki 1985 tarihli fotoğraflardan yararlanılmıştır.

Buna ek olarak çalışmanın hazırlanması esnasında yardımlarını benden esirgemeyen ve teşvik edici rol oynayan Burhaniye Belediye Başkanı Sayın Fikret Akova en başta olmak üzere Arkeolog Esmâ Esin Çimen, Şehir Plancısı Güngör Persil, Öğretim Görevlisi Sabriye Çelik Uğuz ve öğrencileri, son olarak da Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu çalışanlarına büyük teşekkürlerimi sunarım.

Mesleğimi seçmemde etkin bir rol oynamış olan ağabeyim Salim Sağlam'a ve öğrenim sürem boyunca bana yol gösteren İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'ndeki değerli hocalarıma da bir teşekkürü borç bilirim.

Bu çalışma, doğduğum ve büyüdüğüm yer olan memleketim Burhaniye'ye hediyemdir...

H. Sercan Sağlam

Şehir Plancısı

4 Mayıs 2012

1- Tarihi Yapıların Burhaniye İlçe Merkezindeki Konumları:



Tarihi Yapıların Burhaniye İlçe Merkezindeki Konumları

Burhaniye ilçe merkezindeki tarihi yapılar çoğunlukla kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan ince uzun bir aks üzerinde bulunmaktadır. Fiziksel sınırlayıcılar olarak kuzeybatı uç Cumhuriyet Bulvarı'na kadar uzanmakta, güneydoğu uç ise Değirmen Sokak'ta sonlanmaktadır. Kuzeydoğu sınırı Kavakdibi ve Küçük Geriş, güneybatı sınırı da aynı şekilde Çay ve Bardakçılar caddeleri boyunca devam etmektedir. Bu geometri de Burhaniye'nin tarihi kent dokusunu ortaya koymaktadır.

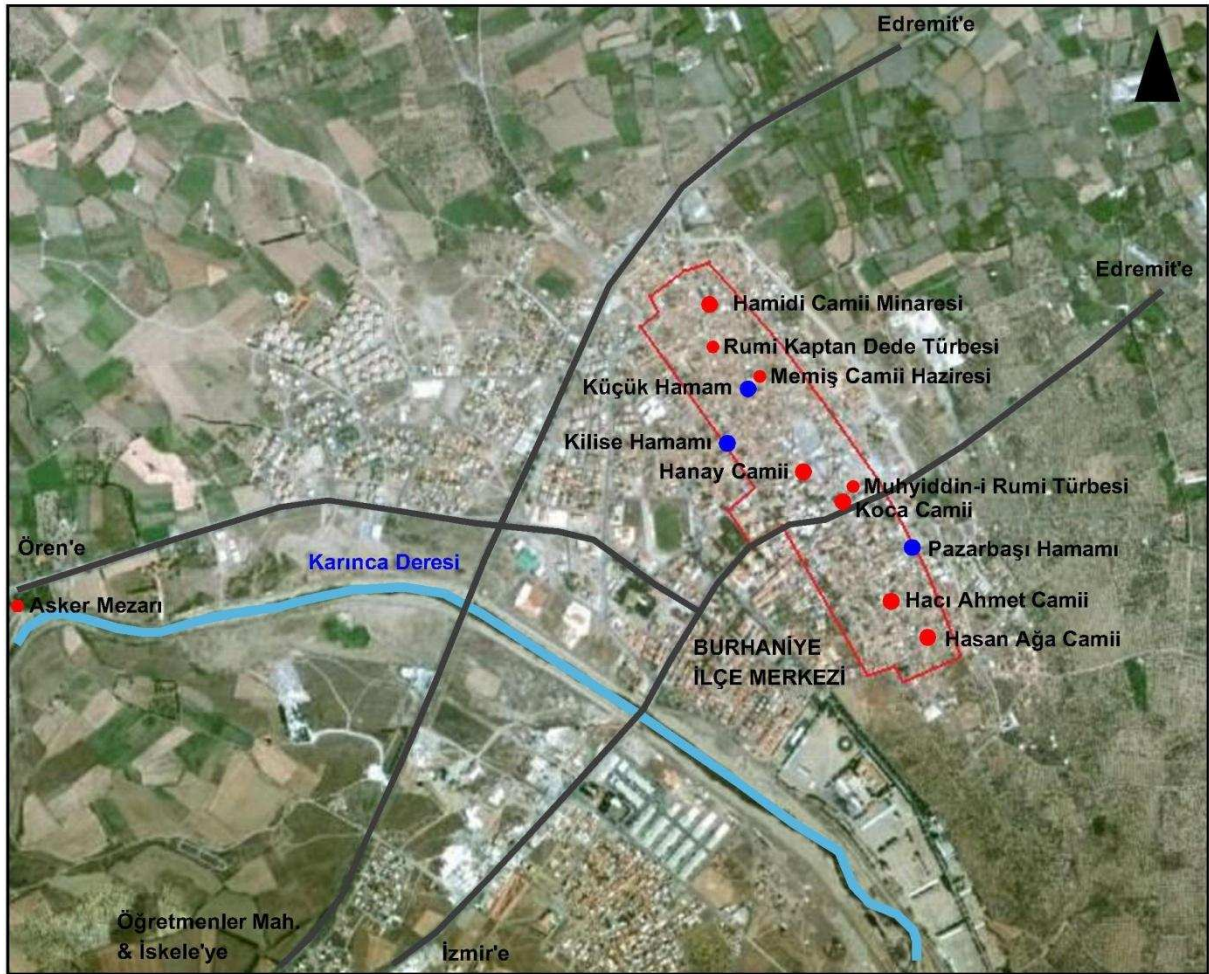
Bu şeklin ortaya çıkmasındaki başlıca sebep Karınca Deresi'nin önceki zamanlarda kentin güneybatı sınırını teşkil edecek şekilde yaklaşık 1 kilometre daha kuzeyden, Havran Çayı'nın da aynı şekilde kentin kuzeydoğu sınırını boylu boyunca oluşturacak şekilde yaklaşık 2,5 kilometre daha güneyden akmasıdır¹. Burhaniye de bu iki su kaynağının arasında kalan verimli topraklar üzerine kurulmuştur. Zamanla bu iki akarsuyun yatakları değişmiş ve kentten uzaklaşmış, fakat şekillendirmiş oldukları yapı günümüze kadar gelmiştir¹. Planda bu su kaynaklarının eski güzergâhları mevcut ipuçları doğrultusunda temsili olarak gösterilmiştir.

¹ C. Tuna (2008). *Körfezdeki Işık Burhaniye*, 2. Baskı, Burhaniye: Burhaniye Belediyesi Kültür Yayını-9, s.44.

Yapı yoğunlukları ise belirtilen ince uzun alanın özellikle üst ve alt parçalarının merkezlerinde toplanmıştır. Uç ve kenar kısımlarda ilçenin tarihi merkezi sınırlarına ulaştığı için yoğunluk seyrek, orta kısımda da ilçenin en yoğun akslarından olan Hürriyet Caddesi ve Eski Hükümet Bulvarı'nın getirmiş olduğu yoğunluktan ötürü zaman içerisinde kontrolsüz kentsel dönüşümler yaşanmış ve tarihi yapıların yerini modern binalar almıştır. Günümüzde bu işlek akslardan cephe alan tarihi yapı hemen hemen yok gibiyken kuzey ve güney kesimlerin içlerine gidildikçe yapılar komşuluk birimleri halinde karşımıza çıkmaktadır.

2- Burhaniye'nin Tescilli Anıt Eserleri:

Burhaniye'de başlıca 9 adet tescilli anıt eser bulunmaktadır. Bunlar Pazarbaşı Hamamı, Kilise Hamamı, Küçük Hamam, Koca Camii, Hanay Camii, Hacı Ahmet Camii, Hasan Ağa Camii, Hamidi Camii Minaresi ve Muhyiddin-i Rumi Türbesi'dir². Tüm bu eserler Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca 1989'da tescil edilmiştir². Memiş Camii Haziresi, Rumi Kaptan Dede Türbesi ve Asker Mezarı ise Burhaniye'nin diğer anıt eserleri olmakla beraber yine aynı kurul tarafından farklı tarihlerde tescil edilmiştir².



Burhaniye'nin Tescilli Anıt Eserleri

² Bursa K.V.T.V.K.K (1989). *Burhaniye İlçe Merkezinde Tescil Edilen Yapılar Listesi, Tescil Fişleri ve Raporu*. Bursa.

2.1- Pazarbaşı Hamamı:

Pazarbaşı Hamamı Burhaniye ilçe merkezinde, Hacı Ahmet Mahallesi'nde bulunmaktadır. Güney cephesi Kavakdibi Caddesi'nden mahreç alan 31 kapı numaralı konutun (Pazarbaşı Evi) bahçesine bitişik iken kuzey ve doğu cepheleri geniş ve boş bir alana, batı cephesi ise yukarıda sözü edilen caddeye bakmaktadır.

Kuzeybatı-güneydoğu yönlü uzanan yapı köşelerinden kesişen iki kare şeklinde bir plan şemasına sahiptir. Hamam, üzeri kubbeyle örtülü büyük bir kare şeklindeki soyunmalık, dikdörtgen planlı ılıklik(soğukluk), üzerleri kubbelerle örtülü farklı boyutlardaki iki halvet mekânı ile beşik tonozla üzeri örtülmüş dikdörtgen planlı bir su deposundan oluşmaktadır. Ilıklığın üzerinde ise biri kubbe, diğeri ise kubbeciğe sahip bir tekne tonoz olmak üzere iki farklı yapı bulunmaktadır. Bu iki yapı arasında da ılıklik mekânını ikiye bölen sivri tepeli bir kemer mevcuttur.



Pazarbaşı Hamamı'nın Konumu ve Etrafındaki Yapılar

Taşıyıcı sistemde inşa malzemesi olarak taş ve moloz, kubbeler, pencereler ve kemerlerde ise tuğla kullanılmıştır. Soyunmalık mekânının kubbesi dıştan alaturka kiremitle kaplanmış olup kubbenin ortasında silindirik aydınlatma feneri yükselmektedir. Günümüzde soyunmalık kısmının kiremitlerinin tamamı dökülmüş, kubbe ise dıştan kısmen tahrip edilmiştir. Ilıklık ve halvet mekânlarının kubbeleri orijinalde dıştan alaturka kiremit ve taş kırıkları ile izole edilmiş, fakat üzerleri sonradan harç ile sıvanmıştır. Bu kısımlar da günümüzde kısmen dökülmüş durumdadır. Ilıklık ve su deposunun tonozu ise taş ve tuğla malzeme kullanılarak örülmüştür.



Pazarbaşı Hamamı'nın kuzeyden görünümü³

Hamam, diğer bölümlerine oranla daha büyük olan soyunmalık kısmı ile dikkat çekmektedir. Mekânın üzeri kare şeklindeki bir kaide üzerine oturan, geçişleri ise basit pandantiflerle sağlanmış tuğladan bir kubbeyle örtülmüştür. Kubbe kasnağının dört tarafında yuvarlak kemerli pencereler bulunmaktadır. Ayrıca soyunmalığın doğu duvarında, kasnak penceresinin hizasında olmak üzere sonradan açılmış basık kemerli bir pencere daha mevcuttur. Cumhuriyet döneminde açılan bu pencerenin etrafı tuğla ile örülmüştür. Soyunmalık Kavakdibi Caddesi seviyesinin aşağısında kaldığı için caddeye bakan ana girişten buraya merdiven yardımıyla inilmektedir. Sözü edilen geçidin doğrudan Kavakdibi Caddesi'ne açıldığı ve üzerinde günümüze kadar gelememiş hamam kitabesinin boşluğu bulunduğu için ana giriş olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak soyunmalığın güney cephesinde, yandaki evin bahçesine açılan ikinci bir giriş daha bulunmaktadır. Bu girişteki merdiven sayısı daha az olmakla birlikte sağ iç tarafında havluların kurutulması ve benzeri işler için kullanılan derin bir niş bulunmaktadır⁴.

Soyunmalıktan ılıklığa sivri kemerli bir açıklıktan girilmektedir. Hamamda merkezi bir sıcaklık kısmı bulunmadığı için ılıkılık bölümü soyunmalık ile sıcaklık arasında değildir. Oysa Türk hamamlarında mekânlar genellikle soyunmalık, ılıkılık, sıcaklık ve halvetler şeklinde sıralanmaktadır. Dikdörtgen planı ve üzerinin bir kubbe, bir de tonozla örtülmesi açısından yapısı itibariyle hamam sıcaklık geleneğini devam ettirse de sözü edilen mekânın büyük kısmında kurna izinin bulunmayışı ve betondan bir sedirin mevcut oluşu buranın sıcaklık gibi doğrudan yıkanmaya yönelik değil, ılıkılık olarak kullanıldığına işaret etmektedir. ılıklığın su deposuna bitişik kısmında ise bir adet kurna izi mevcut olup bu küçük bölümün yıkanma amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir.

³ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 30.07.2011)

⁴ Ö.M. İrkin (2006). *Burhaniye'deki Türk Devri Eserleri*, İzmir: Dokuz Eylül Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, s.66.



Soyunmalığın Kavakdibi Caddesi'ne açılan ana girişi; Soyunmalık kubbesi ve aydınlatma feneri; Hamamın yan girişi, havluları kurutmak için kullanılan niş ve ortada süs havuzu

Ilıklık, Selçuklu tarzındaki tipik bir sivri tepeli kemerle ortadan ikiye bölünmüştür. Batı cephesinde duvara dayalı taşan bir sedir bulunmaktadır. Kare olan kısım geçişleri mukarnaslı pandantiflerle sağlanmış ve üzerinde 13 adet fil gözü bulunan sekizgen kasnaklı bir kubbeyle örtülmüştür. Dikdörtgen kısım ise üzerinde yine sekizgen kasnaklı ve 4 fil gözlü küçük bir kubbe bulunan bir beşik tonozla örtülmüştür. Kubbeciğin geçişleri ise düzlem üçgenler ile sağlanmıştır.



Ilıklık ve mekanı ortadan ikiye bölen kemer; Ilıklık büyük kubbesi; Ilıklık küçük kubbesi

Ilıklığın doğu duvarından yüzeysel nişler içinde bulunan sivri kemerli iki açıklıktan halvetlere girilmektedir. Yan yana konumlandırılmış halvetler kare planlıdır. Ilıklıktan halvetlere açılan iki giriş dışında iç kısımda halvetleri doğrudan birbirine bağlayan sonradan açılmış bir açıklık daha bulunmaktadır.

Güneydeki küçük halvetin kubbe geçişleri mukarnaslı pandantifler ile sağlanmıştır. Hamam planında iki halvet de eş büyüklüktedir fakat küçük olanın yanında dışa kapalı ve üzeri beşik tonozla örtülü bir birim olduğundan bu halvet daha küçük bir iç alana sahiptir. Harap haldeki bu tonozlu küçük birimin bir soğuk su deposu olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Oturak ve alt kısımdan dışa açılan kanalizasyon arkı da göz önüne alınırsa bu mekân hamamın tuvaleti ve tıraşlığı olmalıdır. Küçük halvet kubbesi sekizgen kasnaklıdır ve üstünde 8 fil gözü vardır.

Kuzeydeki büyük halvetin kubbe geçişleri basit kuşaklama üçgen dizisi ile sağlanmıştır. Üzerinde ise ılık kubbesinde olduğu gibi yine 13 tane fil gözü bulunmaktadır. Halvetin kuzey duvarında yuvarlak kemerli bir niş içerisine oturtulmuş ve su deposuna bakan yuvarlak kemerli bir pencere vardır. Günümüzde pencere alt kısmı yıkılmış ve girişe çevrilmiş vaziyettedir. Büyük halvetin doğu duvarı da yine yuvarlak kemerli bir niş ile genişletilmiş olup sonradan açılmış düzensiz bir girişe sahiptir. Bu mekânda üç adet kurna mevcuttur.

Halvetler dışa kapalı mekânlar olup girişleri dışında duruma göre sadece su seviyesini kontrol etme amaçlı su deposuna açılan pencerelere sahiptir. Bu bağlamda büyük halvetteki düzensiz girişlerin ve iki halvet arasındaki geçidin sonradan açıldığı kesinlik kazanmaktadır.

Büyük halvetin ve ılıklığın arkasında enine dikdörtgen planlı ve üzeri beşik tonoz ile örtülü su deposu bulunmaktadır. Tonozun bir kısmı yıkıldığı için sonradan girişe çevrilen pencere vasıtası ile büyük halvet su deposu üzerinden de dışarıya açılmaktadır.

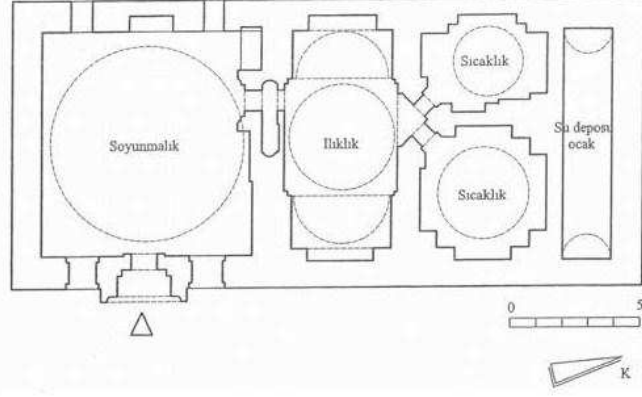


Ilıklıktan küçük halvete açılan giriş; Büyük halvet kubbesi; Su deposu ve sonradan girişe çevrilen penceresi

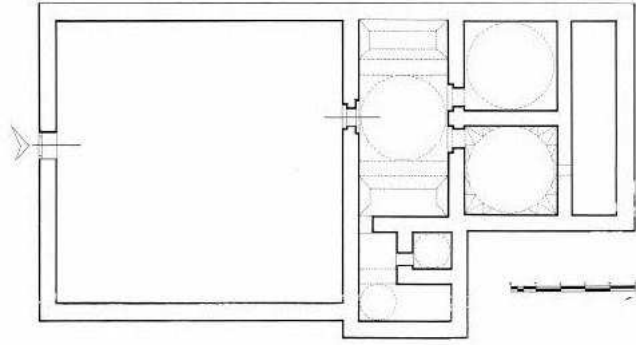
Anadolu yerleşimlerinde bulunan ve orta boyutlarda inşa edilmiş hamamlarda karşımıza çıkan Pazarbaşı Hamamı tipindeki yapılar sanat tarihçisi Semavi Eyice'nin hamamların sıcaklık mekânlarına göre belirlemiş olduğu tipolojiye göre "Ortası Kubbeli Enine Dikdörtgen Planlı ve Çift Halvetli Sıcaklığa Sahip Hamamlar" grubunun bir çeşit uygulamasıdır⁵. Ancak bu

⁵ S. Eyice (1960). *İznik'te Büyük Hamam ve Osmanlı Hamamları Hakkında Bir Deneme*, İstanbul: İst. Üni. Edb. Fak. Tarih Dergisi, C.XI S.15, s.112'den aktaran İrkin (2006), s.68.

yapıda sıcaklık mekânının yerini ılıkılık almıştır. Bursa İbrahim Paşa Hamamı (1481) ılıkılığın sıcaklık yerine geçtiği ve ılıkılığın doğrudan halvetlere açıldığı bir örnek olarak gösterilebilir⁶. Mekân kurgusu bakımından Biga Çukur Hamamı (16. y.y)⁷ da Pazarbaşı Hamamı'nı andıran bir yapıya sahiptir.



Bursa İbrahim Paşa Hamamı (1481)⁵



Biga Çukur Hamamı (16. y.y)⁶

Yapının üzerinde herhangi bir kitabe yoktur fakat 1847–1922 yılları arasındaki Karesi Salnameleri'ni derleyen Abdülmecit Mutaf'ın kitabında Burhaniye ilçe merkezinde 20. yüzyılın başlarında bir adet hamam kayıtlıdır⁸. Burhaniye'nin en büyük ve en bilinen hamam yapısı da Pazarbaşı Hamamı olduğu için sözü edilen yapı olması olasıdır. Bu hamamın plan tipine benzeyen örneklerinin de yaklaşık 15. ve 16. yüzyıllara tarihlendiği görülmektedir. Ek olarak, soyunmalıklar 15. Yüzyıl öncesinde dışa kapalı mekânlar olup bu zaman diliminden başlamak üzere kubbe kasnağına iç mekânı aydınlatmak için pencereler açılmaya başlanmıştır⁹. Bununla birlikte Burhaniye ilçe merkezinin Taylıeli Köyü'nden gelenler ile

⁶ E. Şehitoğlu (2000). *Bursa Hamamlarının Yapısal, Çevresel, İşlevsel Sorunları ve Çözüm Önerileri*, İstanbul: MSGSÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi'nden aktaran S. Kula Say (2007). *Erken Dönem Osmanlı Hamamlarında Eğrisel Örtüye Geçiş Sistemleri*, İstanbul: İTÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s.279.

⁷ Vakıflar Genel Müdürlüğü Abd. ve Yap. İşl. Dai. Bşk. Dosya No: 170301004-TF001'den aktaran G. Çetin (2011). *Biga İlçesi Osmanlı Dönemi Yapıları*, Çanakkale: ÇOMÜ Sos. Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s. 78, s.317.

⁸ A. Mutaf (1996). *Salnamelerde Karası Sancağı (1847-1922)*, Balıkesir. s.79.

⁹ O. Önder (2007). *Sivas İli Merkezindeki Türk Devri Hamamları*, Ankara: Gazi Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s.24.

1484'ten sonra gelişmeye başladığı bilinmektedir¹⁰. Bu bilgilerden ve diğer benzer yapıların yaklaşık tarihlerinden yola çıkarak yapının 16. Yüzyılda inşa edildiği söylenebilir. Bu aralık da Osmanlı mimarisinin Klasik Dönemi'ne karşılık gelmektedir.

Hamamların çalışmak için büyük miktarda suya ihtiyaç duyan yapılar oldukları ele alınırsa Pazarbaşı Hamamı'nın ilçe merkezinin kuzeydoğu sınırında, yani bir zamanlar Havran Çayı'nın geçtiği düşünülen güzergâhın hemen bitişiğinde bulunması bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Havran Çayı yatak değiştirdikten sonra su ihtiyacının karşılanmasında güçlük yaşandığı için hamam bir süre kullanılamamış ve atıl duruma düşmüş olmalıdır. Ayrıca kalın harç tabakası ile sıvanmış halvet kubbelerinin altında dahi alaturka kiremit dizilerine tam ve eksiksiz bir biçimde rastlamak mümkün değildir. Yani kubbeler harç ile sıvandığı tarihte de dökülmüş kiremitli bakımsız kubbelere sahiptir. Harç tabakasının üzerinde hamamın iç mekânında ve yanındaki binanın dış cephesinde olduğu gibi pembe renkli bir boyanın izlerine yer yer çok silik de olsa rastlanmaktadır. Günümüzde hamamın külhan kısmında buraya bitişik bulunan tuğla-betonarme hazneler ve metal su boruları gibi eklentiler de bulunmaktadır. Bunlara ek olarak yapının 20. Yüzyılın ortalarına değin 1935'te inşa edilen yanındaki evin özel banyosu olarak kullanıldığı bilgisi de ele alınırsa bir süre boyunca modern bir su tesisatı ile tekrardan çalışmasının sağlandığı düşünülebilir. 1935'te de bakımsız durumda olduğu tahmin edilen hamam restore edilmeden, sadece harap kubbeleri harç ile sıvanmak suretiyle düzenlenerek, iç ve dış cephesi de yanındaki konutta olduğu gibi pembeye boyanarak kullanılmış olabilir. Kubbelere yapılan bu ucuz ve geçici çözümler de zamana yenilmiş ve büyük oranda harap olmuştur. O dönemde temizlenen iç mekân da bakımsızlıktan ve davetsiz misafirlerden ötürü zamanla tekrardan metruk bir görünüm kazanarak günümüze gelmiştir.

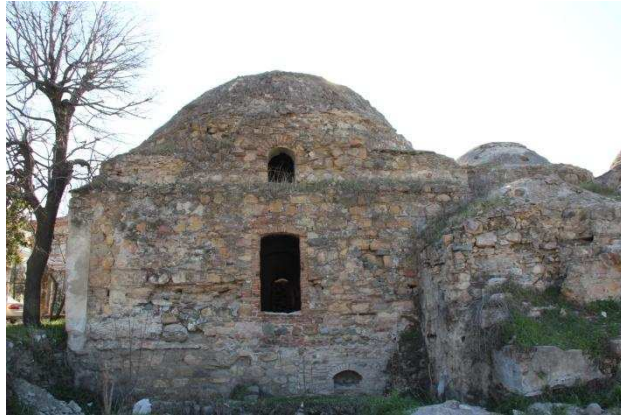
Yapı günümüzde her ne kadar ana hatlarıyla yıkılmadan ayakta dursa da kötü bir durumdadır. Tarih boyunca geçirdiği bir takım değişikliklerle orijinal mimarisinin bozulmasına ek olarak gerek ilgisizlik, gerek kaçak kazılar yüzünden harap olmuştur. Hamamın iç kısmında mermer döşemeleri kırılarak açılmış bir adet kaçak kazı çukuru bulunmaktadır. Ilıklıkta bulunan bu çukurdan hamamın cehennemliği görülmektedir. Su deposundan sökülen bakır kazanın boşluğundan da hamamın ateşliğine ulaşılmaktadır. Ayrıca belirtildiği üzere sonradan açılmış ve hamamın mimarisine uygun olmayan pencere ve girişler bulunmaktadır. Kubbelerin fil gözleri tümüyle kırılmıştır.

Hamamın sonradan yapılan tüm eklentilerinden arındırılarak aslına uygun olacak şekilde restore edilmesi ve orijinal fonksiyonunda yeniden kullanılması önerilmektedir. Bunun dışında yapı restore edildikten sonra müze, sosyal veya kültürel tesis olarak da yanındaki konut ve geniş boş alanla birlikte değerlendirilerek kullanılabilir. Hamam ve bitişiğindeki konutun mülkiyetlerinin belediyede bulunması bu tarihi eser açısından büyük bir avantajdır.

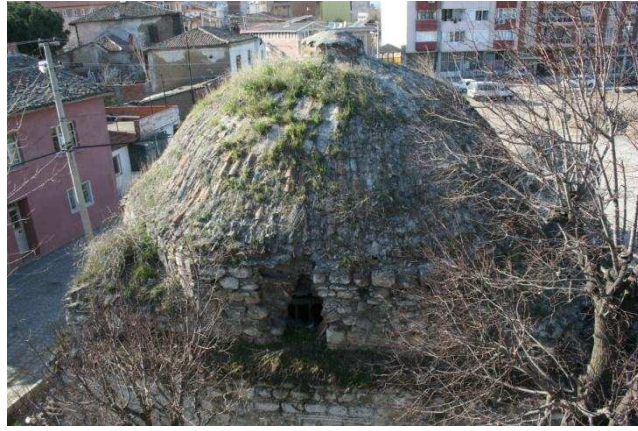
¹⁰ E. Gökçe (2007). *XIX. Yüzyıl Başlarında Bir Osmanlı Kıyı Kasabası: Kemeredremid*, Aydın: Adnan Menderes Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s.8.



Pazarbaşı Hamamı, kuzeybatıdan



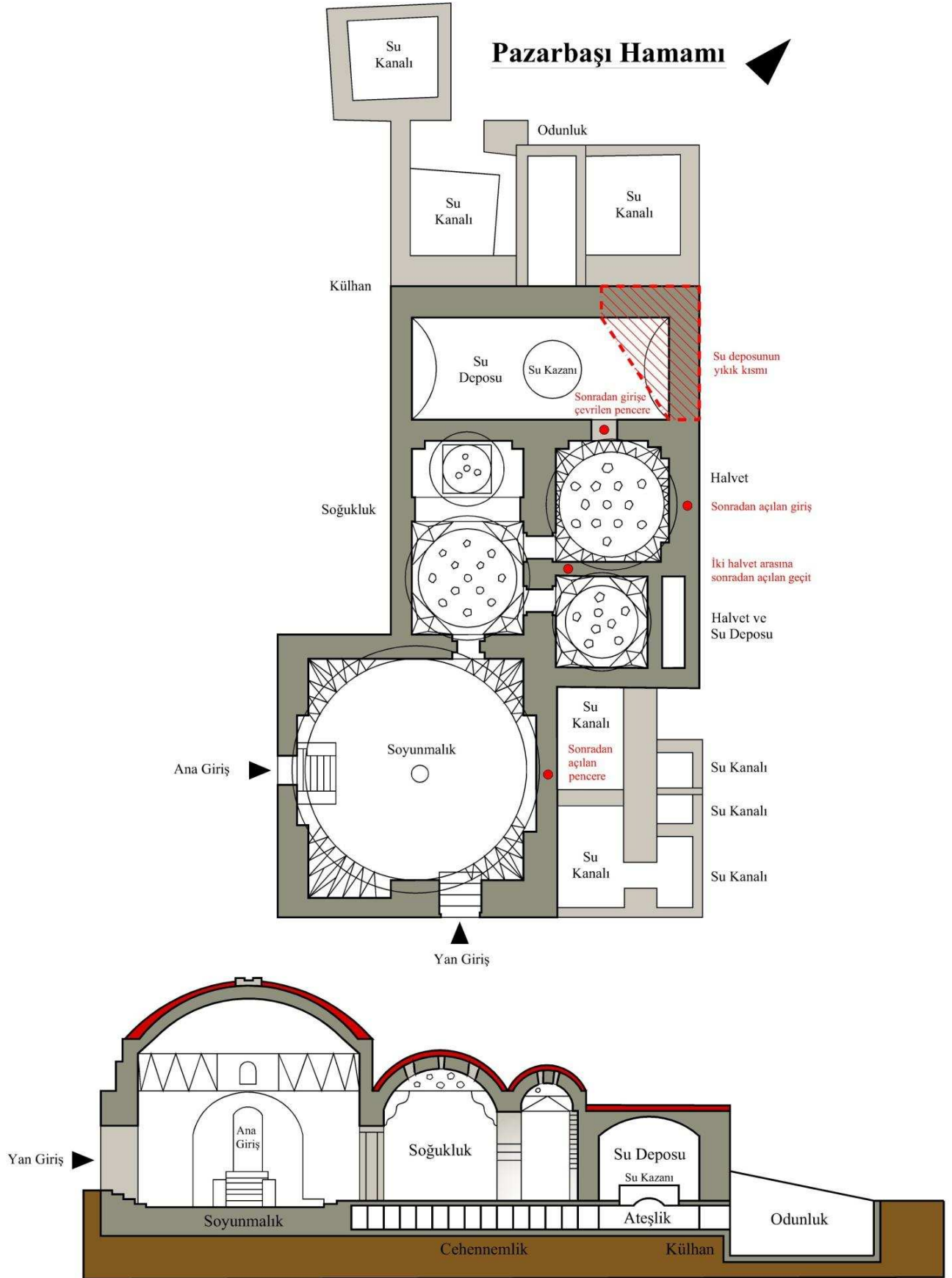
Soyunmalık, kuzeydoğudan



Soyunmalık kubbesi, güneydoğudan



Pazarbaşı Hamamı, 1985

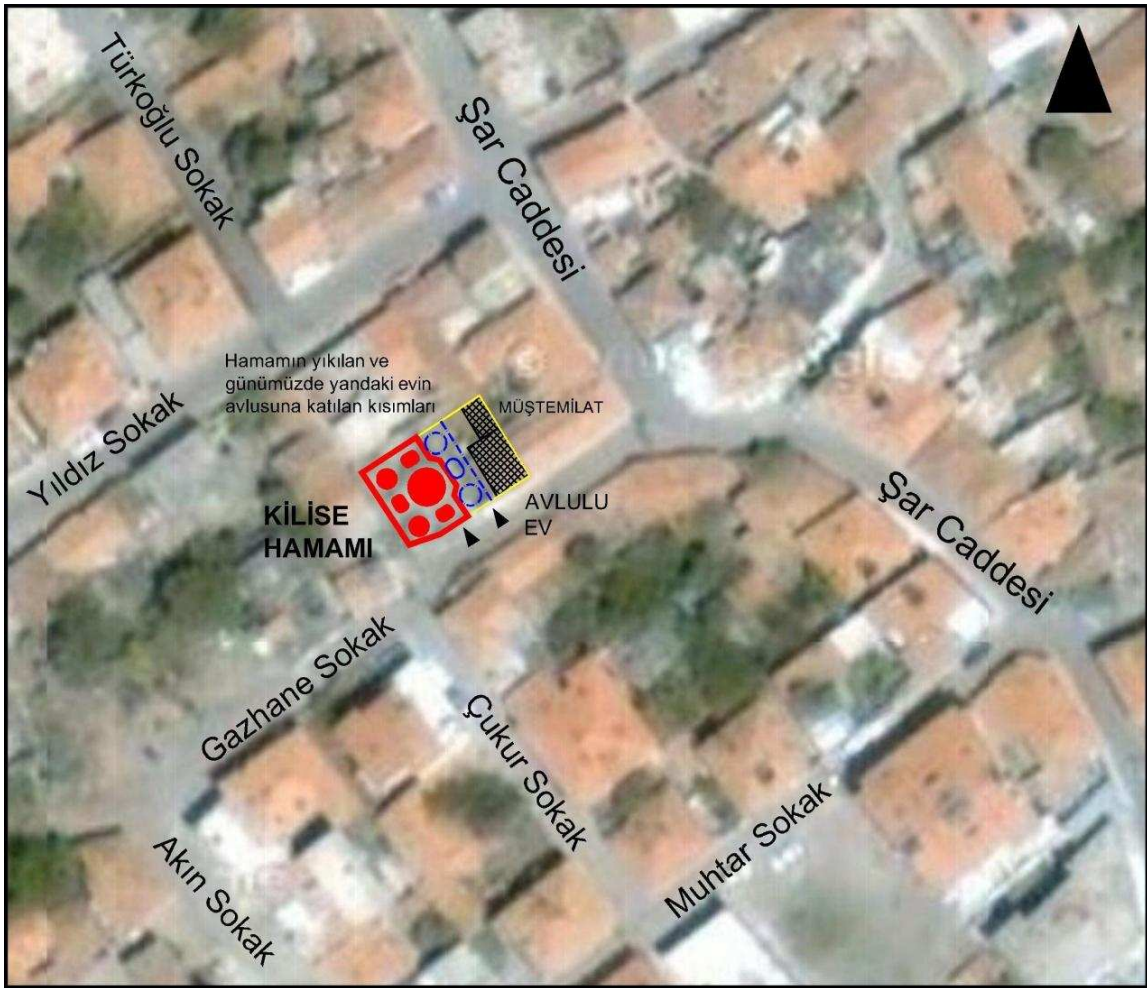


Pazarbaşı Hamamı Kat Planı ve Kesiti

2.2- Kilise Hamamı:

Kilise Hamamı, Mahkeme Mahallesi'nde, Şar Caddesi'nden girilen Eski Gazhane Sokak'ta bulunmaktadır. Kapı numarası 6'dır. Bitişindeki yapılardan kalın ve yüksek duvarları yoluyla ayrılan Kilise Hamamı merkezi kubbeli, aksiyel eyvanlı ve köşe halvetli bir plana sahiptir.

Eserin merkezinde üzeri kubbeyle örtülü büyük bir sıcaklık bulunmaktadır. Etrafındaki sekiz bölüm ise dördü üzerleri kubbe ile örtülü halvetler, kalanları da üzerleri tekne tonoz ile örtülü eyvanlar olacak şekilde tertip edilmiştir. Kilise Hamamı taşıyıcı sistemi itibariyle taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Kemerlerde ve kubbelerde ise taş ve tuğla malzeme beraber kullanılmıştır. İç kısımda alçıdan kabartmalı süslemeler mevcuttur.



Kilise Hamamı'nın Konumu ve Etrafındaki Yapılar

Eski Gazhane Sokak'a bakan cephenin sağ tarafında kalan eyvan ve iki halvet tümüyle yıkılarak alanları hemen bitişindeki evin bahçesine katılmıştır. Bu bölümlerin kalıntılarına yandaki evin bahçesinden ulaşılabilir. Yıkılan kısımlar ile merkezdeki sıcaklık mekânı arasındaki bağlantıyı sağlayan sivri tepeli geniş kemer ve üstü kemerli iki küçük geçit ise taş ve moloz ile kapatılmıştır. Yalnızca buradan yola çıkılırsa eser orijinalinde günümüzdeki halinden en az üçte bir daha büyüktür. Evin bahçesindeki toprak seviyesi

hamamın zeminine göre yüksekte kaldığından altında yıkık kısımların temel veya döşeme kalıntısının halen olabileceği tahmin edilmektedir.

Sokaktan yapının güneyindeki eyvanına sonradan açılan küçük bir kapı yoluyla girilen Kilise Hamamı'nın sıcaklık mekânı sekizgen şekilli bir plana sahip olup kaidesinde dört adet sivri tepeli tuğla kemer bulunmaktadır. Eyvanlar ile sıcaklık arasındaki bağlantılar bu geniş kemerler vasıtasıyla yapılmaktadır. Alt kısmında kabartmalı alçı süslemeler bulunan kubbenin geçişleri ise basit pandantifler ile sağlanmıştır. Kubbenin tepesinde bir göbek bulunmakta olup buranın ortasından aydınlatma feneri yükselmektedir. Etrafına ise 8 adet yıldız şeklinde fil gözü sıralanmıştır. Toplamda 42 fil gözüne sahip olmasına rağmen kubbenin üzeri sonradan harç ile sıvandığı için tamamı aydınlatma feneri haricinde işlevini yitirmiştir.

Türk hamamlarında genellikle sıcaklığın ortasında bulunan göbek taşı günümüzde Kilise Hamamı'nda bulunmamaktadır. Zira iç ve dış duvarları kalın bir harç tabakası ile sıvandığı için hiçbir bölümünde kurna izine de rastlamak mümkün değildir. Yapının yakın zamana değin gazhane ve depo olarak kullanıldığı göz önüne alınırsa hamamın orijinal mimarisine uygun olmayan bu fonksiyon değişikliğinden ötürü mekândan kazanmak maksadıyla tüm bu detayların kaldırılmış olması muhtemeldir.

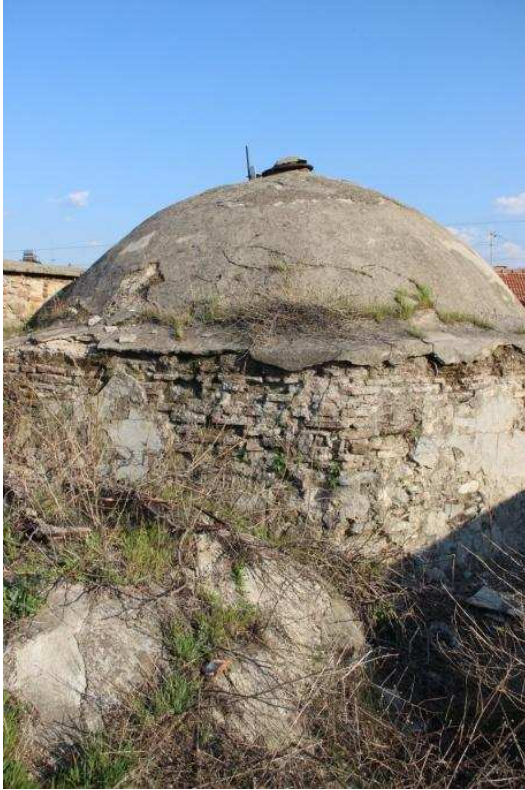


Kilise Hamamı'nın Eski Gazhane Sokak'tan görünümü¹¹ (resimde yıkılıp açılı bir biçimde yeniden inşa edilen cephe ve sonradan açılan pencere ile kapı da görülmektedir)

Hamam yol seviyesinden aşağıda kaldığı için kapı ile açıldığı eyvanın zemini arasında sonradan inşa edilmiş beton bir rampa bulunmaktadır. Kemersiz yapısı, boyutları ve bulunduğu eyvana göre asimetrik konumundan ötürü hamamın günümüzdeki girişinin de depoya veya gazhaneye hizmet etmesi için sonradan açıldığı düşünülmektedir. Hamamın zemini genel yapısı itibariyle üzeri harç ile kapatılmış düzensiz bir durumdadır. Zemin

¹¹ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 19.08.2011)

altından boşluk sesi gelmesinden dolayı cehennemlik kısmının hala mevcut olduğu düşünülmektedir.



Sonradan açılan girişten sıcaklık; Sıcaklık kubbesi dışarıdan; Sıcaklık kubbesi içten

Sıcaklıktan sivri tepeli geniş kemerler yoluyla ulaşılan eyvanların üzerleri tekne tonozlar ile örtülmüştür. Tonozlarda ortada ikisi büyük, etrafında ise sekizi küçük olmak üzere toplam 10'ar adet fil gözü bulunmaktadır. Eyvanların tonozlarında fil gözlerine ek olarak yıkım

yoluyla sonradan açılmış delikler de bulunmaktadır. Tonozlar dıştan harç ile sıvanmış olup fil gözleri işlevini yitirmiştir fakat yıkılarak açılan delikler iç mekanı aydınlatmaktadır.



Sıcaklık merkezinden eyvan görünümü; Eyvan üzerini örten tekne tonoz

Sıcaklıktaki basit pandantifler kubbeden zemine kadar uzanmakta olup halvetlerle bağlantıyı sağlayan üzeri tuğla kemerli geçitler de buralarda yer almaktadır. Halvet kubbelerinin geçişleri basit tromplarla sağlanmış olup merkezlerinde göbek bulunmaktadır. Göbeklerde ortada biri büyük, etrafında ise yıldız şeklinde 8 adet küçük olmak üzere toplam 9 adet fil gözü bulunmaktadır. Geri kalan kısımlarda ise kıvrımlı şekilde dizilmiş 12'şer dairesel fil gözü daha bulunmaktadır. Yani her kubbe toplamda 21 adet küçük aydınlatma penceresine sahiptir. Halvet kubbeleri de dıştan harçla sıvanmış olup fil gözleri işlevini yitirmiştir. Ayrıca zaman içerisinde daha geniş delikler açılarak üzerlerinde kısmi tahribatlar yapılmıştır.



Kubbe kasnağındaki basit pandantif üzerine açılan giriş yoluyla halvet; Halvet kubbesi içten; Halvet kubbeleri ve eyvan tonozu dışarıdan

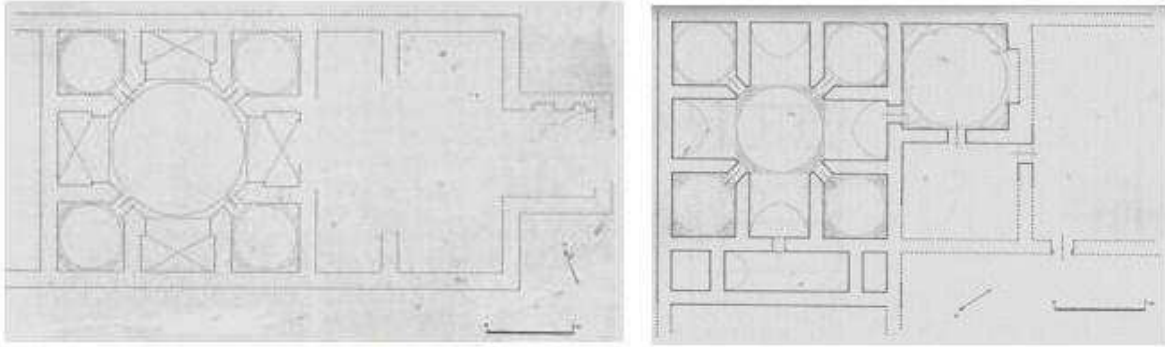
Kilise Hamamı'nın sağlam kalan halvetlerinden güneydekinin Gazhane Sokak'a bakan cephesinin sol tarafı yıkılmak sureti ile açılı bir biçimde yeniden örülmüştür. İç kısımdan

bakıldığında işlemin halvet kubbesini zayıflattığı görülmektedir. Bu yeni ve sokaktan içeri doğru kat eden cephede bulunan kare biçimli üzeri kemerli tek pencere de sonradan açılmıştır.

Fransız yazar Vital Cuinet'in 1894 tarihli "*La Turquie D'asie*" (*Asyalı Türkiye*) adlı eserinde ilçe merkezinde 332'si gayrimüslim olmak üzere 4132 kişinin yaşadığından söz edilmektedir. Ayrıca ilçe merkezinde bu zümrelere hizmet etmekte olan 5 cami ve 1 kiliseden bahsedilir¹². Sözü edilen beş caminin yapıldıkları yıllar göz önüne alınırsa Koca Camii, Hacı Ahmet Camii, Hanay Camii, Mehmet Emin Ağa Camii (Memiş Camii) ve Hasan Ağa Camii olduğu bariz iken tek kilisenin de isminden ötürü bu yapı olduğuna dair yaygın ve hatalı bir kanı vardır. Kilise Hamamı'nın Vital Cuinet'in 1894'te bahsetmiş olduğu fakat 20. Yüzyıl ortalarında yıkılarak günümüze kadar gelmeyi başaramamış Rum kilisesinin hemen bitişiğinde olduğu için bu isimle günümüze kadar geldiğini düşünmek daha doğru olacaktır. Kilisenin bulunduğu ve hamamın güneybatısında kalan arsa halen boş durumdadır.

Hamamın değerlendirmesine geçecek olunursa, yazılı kaynaklardan Selçuklu Türklerinin Anadolu'dan önce yerleştikleri ülkelerde hamamlar inşa ettikleri bilinmektedir. Mardin'de o döneme ait bir Artuklu hamamı olan Yenikapı Hamamı'nda sekizgen planlı sıcaklığın köşe halvetleri ve tonozlu kenar eyvanları ile tamamlandığı görülmektedir¹³.

11. yüzyıla tarihlenen ve Selçukluların Anadolu'yu fethine takiben idaresi Şeddadoğullarına bırakılan Kars Ani'de yaptırıldığı düşünülen Menuçehr Hamamı da tonozlu aksiyel eyvanlı, köşelerde kubbeli halvetli ve merkezde üzeri kubbeye örtülü sekizgen sıcaklığı olan hamamlara bir örnektir¹⁴. Bu dönemde Anadolu'da inşa edilen ısıtmalı hamamlarda genelde aksiyel eyvan ve köşe halvetli sıcaklık belirleyici unsur olduysa da Roma, Bizans hamamlarını andırır farklı türdeki plan şemalarına sahip yapılar da bulunmaktadır¹².



Mardin Yenikapı Hamamı (12-13. yy)¹¹; Kars Ani Menuçehr Hamamı (11. yy)¹²

¹² V. Cuinet (1894). *La Turquie d'Asie: Géographie Administrative, Statistique Descriptive et Raisonnée de Chaque Province de l'Asie Mineure*, Paris: E. Leroux, s.273'den aktaran Tuna (2008), s.XX.

¹³ Y. Önge (1995). *Anadolu'da XII-XIII. Yüzyıl Türk Hamamları*, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden aktaran Kula Say (2007), s.24.

¹⁴ Y. Önge (1995). *Anadolu'da XII-XIII. Yüzyıl Türk Hamamları*, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden aktaran Kula Say (2007), s.25.

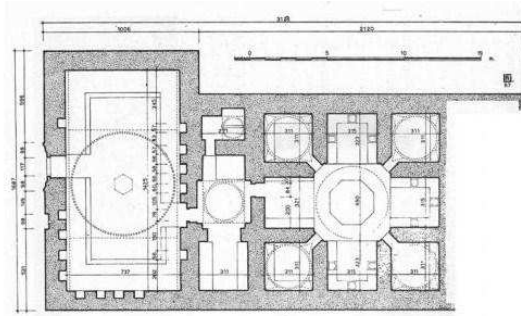
Michel Ecochard ve Claude Le Coeur'un 1942'de yapmış oldukları bir çalışmaya göre sekizgen sıcaklık öteden beri özellikle Anadolu'nun güney-güneybatısında ve Suriye'de gelişmekte olan bir tarzdır. Bu bakımdan Selçuklularla birlikte Anadolu'da tam ifadesini bulduğu gözlemlenen sekizgen merkezi mekân, aksiyel eyvan ve köşe halvetli hamam plan şemasının bu tarzdan türemesi olasıdır¹⁵.

Sanat tarihçisi Yılmaz Önge aksiyel eyvanlı, köşe halvetli hamamların tamamen bir Türk hamamı türü olduğunu ve Anadolu'yu Selçukluların fethinden sonra ortaya çıktığını savunmaktadır. Anadolu'da bu döneme ait kimi Roma, kimi de Bizans unsurları taşıyan hamam planlarının ise genelde yüzyıllardır kesintisiz kullanılan ve Selçuklular tarafından da mevcut binaları yenilenerek hizmet vermeye devam eden kaplıca hamamlarına, bazen de yine mevcut bazı Bizans hamamlarından esinlenilerek yeni yapılmış ısıtılmalı hamamlara ait olduğunu düşünmektedir¹⁶.

Bu konuda bir başka sanat tarihçisi olan Semavi Eyice'nin görüşü ise klasik Türk hamamını temsil eden aksiyel eyvan ve köşe halvetli sıcaklıklı şemanın Orta Asya Türk gelenekleriyle ilgili olduğudur¹⁷.

Bir çıkarım yapmak gerekirse, her üç görüşün de ortak özelliği Kilise Hamamı'nın da sahip olduğu tonozlu aksiyel eyvanlı, kubbeli köşe halvetli ve kubbeli merkezi sekizgen sıcaklıklı hamam tipinin kökeninin nereye dayandığından bağımsız olarak Selçuklulara ait olduğudur.

Selçuklu döneminden başlanarak aksiyel eyvanlı, merkezi kubbeli ve köşe halvetli sıcaklık şeması zamanla daha çok uygulanmıştır¹⁸. Bu dönemde Anadolu'daki hamamlarda, daha sonraki yüzyıllarda Osmanlı Devleti hamamlarında kullanılacak olan yapı programı da netleşmiştir. Sıcaklık en önemli mekândır; aksiyel eyvan ve köşe halvetli sıcaklık ve bunun türevleri karakteristiktir. Birkaç istisna hariç halvetler genelde kare planlıdır.



*Tokat Yörgüç Paşa Hamamı (1435)*¹⁹

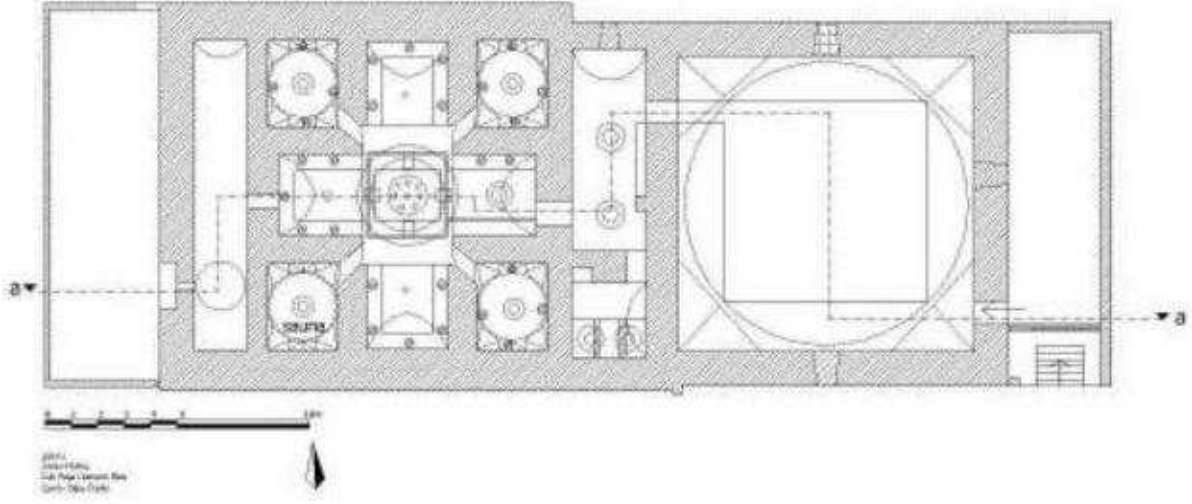
¹⁵ M. Ecochard & C. Le Coeur (1942). *Les Bains de Damas*, Beyrut: Institut Français de Damas'tan aktaran Kula Say (2007), s.26.

¹⁶ Kula Say (2007), s.25.

¹⁷ Kula Say (2007), s.26.

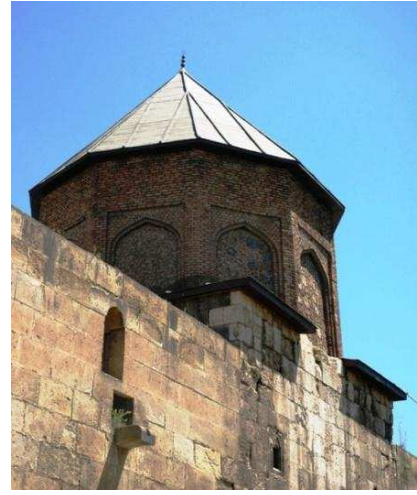
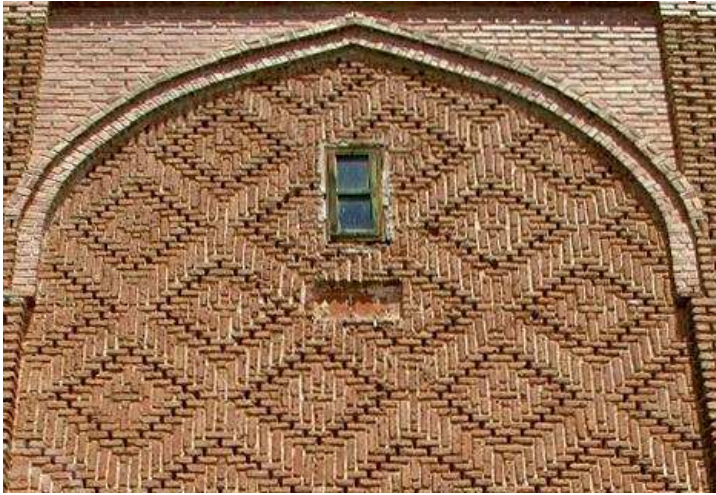
¹⁸ Y. Önge (1988). *Mimarbaşı Koca Sinan, Yaşadığı Çağ ve Eserleri*, İstanbul: T.C Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü, s.409'dan aktaran T. C. Yaman (2010). *Türk Hamamının Mekânsal Kurgusu-İstanbul Hamamları*, İstanbul: MSGSÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s.12.

¹⁹ E.H. Ayverdi (1972). *Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri: 806-855 (1403-1451) C.2 İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti'nden aktaran Kula Say (2007), s.225.*



Sivas Eski Paşa Hamamı (1565)²⁰

Eserin eyvan kemerleri mimari tarz olarak kıvrımlı ve sivri tepeli Selçuklu kemerdir. Selçuklular döneminde bu kemer tipi kullanılarak birçok hamam, türbe ve saray inşa edilmiştir. Osmanlılar da bu geleneği devam ettirerek kamu yapılarında çokça kullanmışlardır. Selçuklu kemeri ile inşa edilmiş birçok yapı sağlam bir şekilde günümüze kadar gelmiş olup örnek olarak gösterilebilir. Osmanlılarda ise özellikle Erken ve Klasik Dönem mimari eserlerinde bu kemer tipine rastlanmaktadır. Kilise Hamamı'nın eyvan kemerlerine ek olarak Pazarbaşı Hamamı'nın ılıklik mekânını ikiye bölen kemer de bu tiptedir.



Pınarbaşı Melikgazi Türbesi (12. yy)²¹; Sivas İzettin Keykavus Türbesi (1217)²²

²⁰ O. Önder (2007). *Sivas İli Merkezindeki Türk Devri Hamamları*, Ankara: Gazi Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Master Tezi, s.27, s.242.

²¹ http://www.kayseriden.biz/dosyalar/site_resim/icerik/galeri/buyuk/6259779.jpg (Erişim Tarihi: 22.12.2011).

²² <http://www.yeniulke.net/newsletter/multimedya/180-06101142952.jpg> (Erişim Tarihi: 24.12.2011).



Karaman Kazımkarabekir Hamamı (13. y.y)²³; Gürcistan Başkenti Tiflis'teki Selçuklu Kervansarayı (11. y.y)²⁴

Hamamın kitabesi bulunmadığından kesin bir tarih vermek mümkün gözükmesine de örneklerde görüldüğü üzere ve ilçe merkezinin 1484'ten başlayan kentsel gelişimi de göz önünde bulundurulursa yapı Selçuklu mimarisinden izler taşıyan "Klasik Dönem" (15-16. yy) bir Osmanlı hamamı olabilir. Yeri itibarıyla de muhtemelen Burhaniye'nin en eski hamamıdır.

Benzer dönemin yapılarında görüldüğü üzere Kilise Hamamı yıkılan kısmıyla birlikte ele alındığı vakit dahi tam bir hamam boyutlarına ulaşmamaktadır. Öngörülebilir büyüklüğü tam bir hamamdan ziyade ancak bir hamam kısmına karşılık gelmektedir. Bu bağlamda hamamın diğer kısımları (camekân, ılıkılık, depo, hipokaust sistemi vb.) yıkılmış ve civardaki binalar da bu kısımların üzerlerine inşa edilmiştir. Diğer kısımların hamamın tam olarak ne tarafında kaldığı ve ne büyüklükte olduğu ancak etrafını kuşatan yapılaşmış doku kaldırılıp kazı yapıldığı vakit anlaşılabilir fakat parselasyon ve mevcut izler takip edildiğinde ortaya çıkması olası geometri ve tahminlere kat planında yer verilmiştir.

Pazarbaşı Hamamı'nda benzer bir durum olduğu üzere Kilise Hamamı da Burhaniye'nin tarihi kent dokusunun güneybatı sınırında, yani bir zamanlar Karınca Deresi'nin geçtiği güzergâhın yakınlarında bulunmaktadır. Bunun sebebinin de bütün haliyle boyutları büyük sayılabilecek hamamın su ihtiyacını karşılamak olduğu düşünülebilir.

Yöre halkından edinilen bilgilere göre hamam işlevsel olduğu son dönemlerinde sadece Rum tebaasına hizmet etmiştir²⁵. 1850'de yürürlüğe giren Islahat Fermanı ile gayrimüslimlere yeni ibadet yerleri inşa edebilme hakkı tanınmıştır²⁶. Burhaniye'deki kilisenin de bu tarihten sonra yapılmış olması muhtemeldir çünkü ilçe, tarihi boyunca 1773'te Ayvalık'a verilen gibi bir otonomiye sahip olmamıştır²⁷. Hamam da yanına inşa edilen kiliseyle beraber el değiştirip yaklaşık 70 sene bölgedeki Rumlara hizmet ettikten sonra mübadele sonrası sahipsiz kalarak

²³ <http://www.karamanili.com/KaramanHaber/images/stories/karaman/k.k.-hamam.jpg> (Erişim Tarihi: 20.12.2011).

²⁴ <http://www.geolocation.ws/v/W/File:Caravansaray.jpg/-/en> (Erişim Tarihi: 26.12.2011).

²⁵ Burhaniye'nin yerlilerinden ve Burhaniye Belediyesi'nden uzun yıllar görev yapmış Sayın Hasan Şahin'e Kilise Hamamı'na ilişkin vermiş olduğu bilgilerden ötürü teşekkürler.

²⁶ <http://www.anayasa.gen.tr/islahatfermani.htm> (Erişim Tarihi: 18.11.2011).

²⁷ A. Toynbee (1970). *The Western Quesiton in Greece and Turkey, A Study In The Contact Of Civilisations*, New York: Houghton Mifflin Company, s.122'den aktaran G. Turan (2008). *Mübadelede Ayvalık*, İzmir: Dokuz Eylül Üni. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tar. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s.2, s.8.

atıl duruma düşmüş olabilir. Yapıya dair yaygın yanlışlardan biri de oldukça eski bir Türk yapısı olmasına rağmen son kullanıcılarından ve bundan miras kalan isminden ötürü bir Bizans veya Rum yapısı olarak algılanmasıdır. (ayrıca bkz. sayfa 94)

Tarih içerisinde sırayla hamam, gazhane ve depo olarak kullanılan yapı tamamen yıkılmış kısımları dışında genel hatları itibariyle iyi durumdadır. En son depo olarak kullanılan Kilise Hamamı günümüzde Burhaniye Belediyesi tarafından koruma altına alınmıştır.

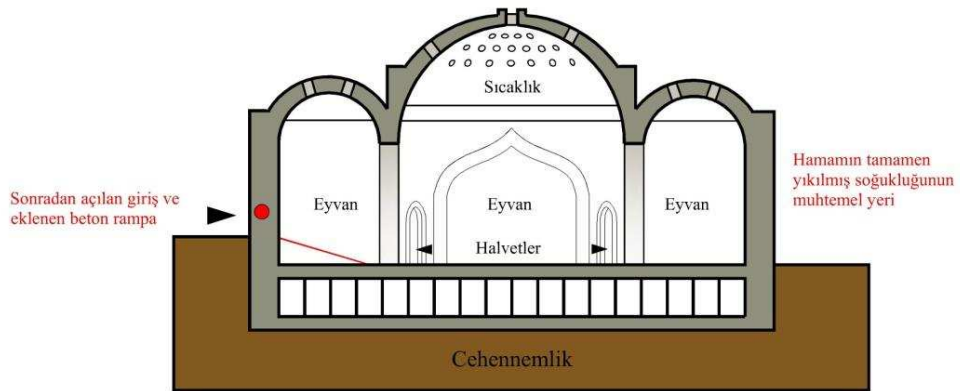
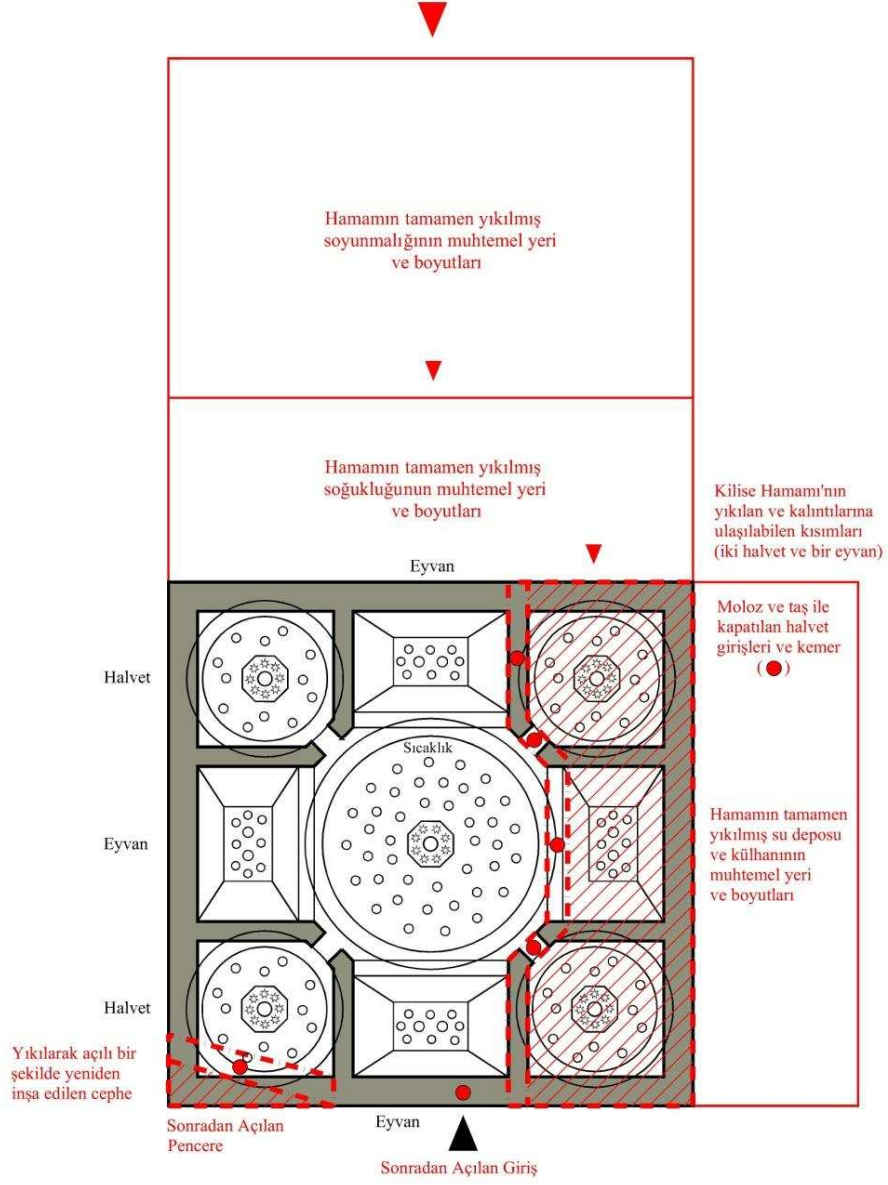
Kilise Hamamı aslına uygun olmayan eklentilerden (kalın sıva tabakası, girişteki beton rampa, elektrik kabloları vb.) arındırılıp restore edilmelidir. Yıkılan kısımlarından ise en azından yandaki evin bahçesinden konumlarına tam olarak ulaşılabilen iki halvet ve bir eyvanın rekonstrüksiyonlarının yapılması sureti ile kültürel/sosyal tesis veya müze bina olarak ilçeye yeniden kazandırılması önerilmektedir. Yapının tarih içerisinde iyice küçüldüğü ve birçok önemli mekânını kaybettiği göz önüne alınırsa yeniden hamam olarak kullanılması zordur.



Kilise Hamamı üstten; Hamamın yıkılıp yandaki evin bahçesine katılan halvetlerinden biri; Hamamın depo olarak kullanıldığı yıllardan bir kare

Kilise Hamamı

Hamamın muhtemel ana girişi



Kilise Hamamı Kat Planı ve Kesiti

2.3- Küçük Hamam

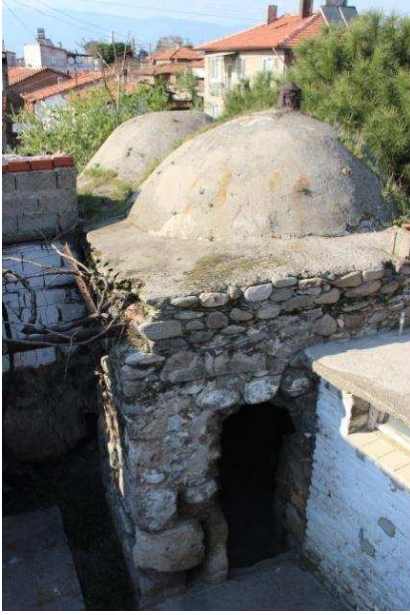
Hamam, ilçenin Memiş Mahallesi'nde bulunmaktadır. Moloz taştan yığma bir şekilde inşa edilmiştir. Günümüzde 3 parselin ortasında kalan yapı hiçbir sokak veya caddeden mahreç alamamaktadır. Hamamın kuzey ve doğu cephelerine Müftü Sokak'tan mahreç alan bir parselde inşa edilmiş bir konutun bahçesinden ulaşılmaktadır. Bu cephelerden hamama girmek mümkün olmadığı gibi herhangi bir pencere de bulunmamaktadır. Batı cephesinin bir kısmı yine Müftü Sokak'tan mahreç alan bir parseldeki binanın müştemilatına bitişik durumdadır. Hamamın girişinin de bulunduğu güney ve batı cephelerine ise 1. İnönü Caddesi'ni kesen Dalkıran Mehmet Ağa Aralığı'nın devamından mahreç alan bir parselden ulaşılmaktadır. Burada yer alan konut, parselin çıkmaz sokağa bakan cephesi boyunca uzandığı için hamama ulaşmak için bu yapının içerisinden arkadaki avluya geçmek gerekmektedir. Avludaki sonradan inşa edilmiş bir betonarme bir merdiven yoluyla hamam kubbelerinin üzerine de çıkılabilmektedir.

Hamam küçük bir yapı olmakla birlikte soyunmalık, halvet ve su deposu olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Soyunmalık ve halvet mekânlarının üzerleri kubbe ile örtülüdür. Su deposunun üzeri günümüzde yıkık durumdadır. Buranın da beşik tonozla örtülü olduğu düşünülmektedir.



Küçük Hamamın Konumu ve Etrafındaki Yapılar

Hamamın girişi güney cephesinin solunda yer almaktadır. Soyunmalık ile sıcaklık arasındaki geçiş de girişin devamı şeklinde sol tarafta yer almaktadır, fakat bu iki bölümü ayıran duvar kısmen yıkılmış ve aralarındaki geçiş sağa doğru düzensizce genişletilmiştir. Bu işlem iki kubbenin de taşıyıcı sistemini oldukça zayıflatmıştır. Ayrıca batı cephesinin girişe yakın kısmında yıkım sonucu açılmış pencere boyutlarında düzensiz bir delik bulunmaktadır.



Küçük Hamam güneyden; Küçük Hamam kuzeydoğudan

Kubbelerin alt kısımlarında sivri uçlu basit tromplar bulunmakta ve soyunmalık bölümünün kubbesi sıcaklık bölümünün kubbesinden biraz daha büyükçedir. Her iki kubbenin de tepe kısmında göbek bulunmaktadır. Bu göbeklerin içerisinde de 5'er fil gözü vardır. Toplamda ise büyük kubbeye 17, küçük kubbeye ise 12 fil gözü mevcuttur fakat kubbe üzerleri sonradan harç ile sıvandıği için pencerelerin çoğu işlevini yitirmiştir. Her iki kubbeye de sadece birkaç pencere iç kısımları aydınlatmaktadır. Kubbelerin orijinal örtüleri bilinmemektedir.

Hamamın doğu cephesi düzgünlüğünü korumasına rağmen zaman içerisinde dökülmeler yaşandığından burada hamam duvarını ısıtmak maksadı ile içinden geçen 5 sıra tüteklik açıkça görülmektedir. Buranın dışına bitişik çıkmış olan bir incir ağacı cepheye zarar vermektedir.

Halvetin su deposuna bakan cephesinde etrafı tuğlayla örülmüş üzeri kemerli küçük bir pencere bulunmaktadır. Bu pencere su seviyesinin kontrol etmek maksadı ile yapılmıştır.

Su deposunun tonozu içe doğru yıkılmış ve içerisi molozla dolmuştur. Örneklerden yola çıkılırsa su deposu çatı örtüsünün içeriden beşik tonoz olduğu tahmin edilmektedir. Üst kısmı ise sundurma şeklinde olmalıdır. Yapının bölümleri arasında en kötü durumdaki yer burasıdır.



Soyunmalık kubbesi ve tromplarından biri



Sıcaklık küçük penceresi ve kubbesi

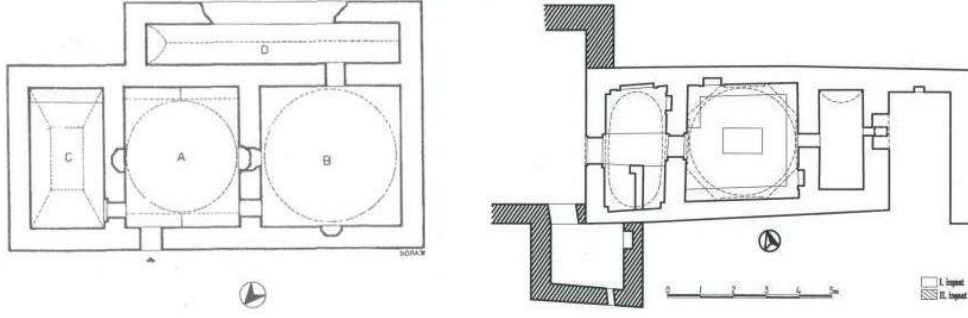
Genel olarak hamamda kısmi hasarlar dışında büyük bir değişiklik bulunmamaktadır. Hatta kubbelerin harç ile sıvanması yıpratıcı dış etkilerden korunmalarını sağlamıştır. Kubbelerin en tepesinde bulunan ve sonradan eklenen metal bacalar yapıya herhangi bir zarar vermemiştir. Kubbelerin iç kısım sıvaları iyi olmakla birlikte hamamın iç kısım duvarları ve zemin kaplamaları kısmen korunmuştur, fakat yer yer dökülmelere ve kısmi tahribatlara rastlanmaktadır. Bu tahribatlar da yapının taşıyıcı sistemine zarar vermiştir.

Hamam mimari yapısı itibariyle Gemlik Büyükkumla Köyü Küçük Hamamı ile örneklenebilir. Edremit Körfezi'ndeki diğer küçük hamamlara bakılacak olursa eser Altınoluk Papazlık Hamamı (1929)²⁸, Güre Hamamı (19. y.y)²⁹ ve Kızılkeçili Hamamı'na (1902)³⁰ da büyük benzerlikler göstermektedir.

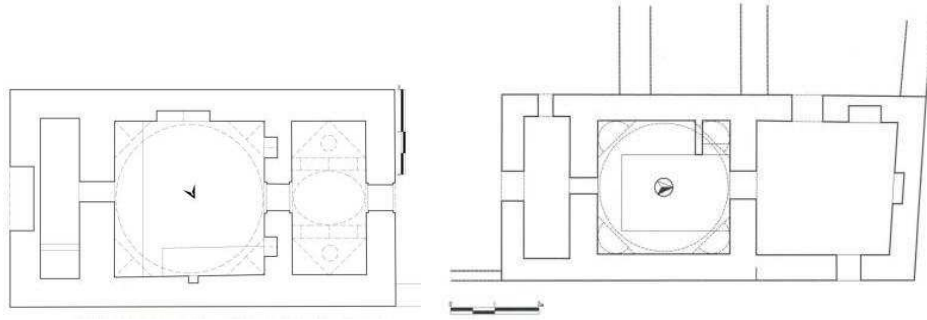
²⁸ S. Durmuş (2010). *Edremit ve Köylerindeki Türk Devri Eserleri*, İzmir: Ege Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, s.62.

²⁹ Durmuş (2010), s.65.

³⁰ Durmuş (2010), s.68.



Büyükkumla Köyü Küçük Hamamı³¹; Altınoluk Papazlık Hamamı (1929)³²



Güre Hamamı (19. y.y)³³; Kızılkeçili Hamamı (1902)³⁴

Geleneksel hiçbir şemaya sahip olmayışı ve benzer yapıların tarihleri göz önüne alınırsa tüm bu veriler ışığında hamam 19. Yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebilir.

Hamam genel hatları itibariyle orta durumda olsa da kısmen çökme tehlikesi bulunmaktadır. Günümüzde ise avlusundan girilen evin müştemilatı olarak kullanılmaktadır.

Yapıyı çevreleyen üç parselin bedelleri karşılığında alınarak üzerlerindeki konutların yıkılması suretiyle hamamın ortaya çıkarılması ve eserin restorasyonunun yapılarak orijinal fonksiyonunda veya müze bina olarak kullanılması önerilmektedir.

Burhaniye genelindeki anıt eserlerin sayısı ve özellikleri ele alındığında bu hamam göz ardı edilmemesi gereken eşsiz bir eserdir.

³¹ Kula Say (2007), s.99.

³² Durmuş (2010), s.59.

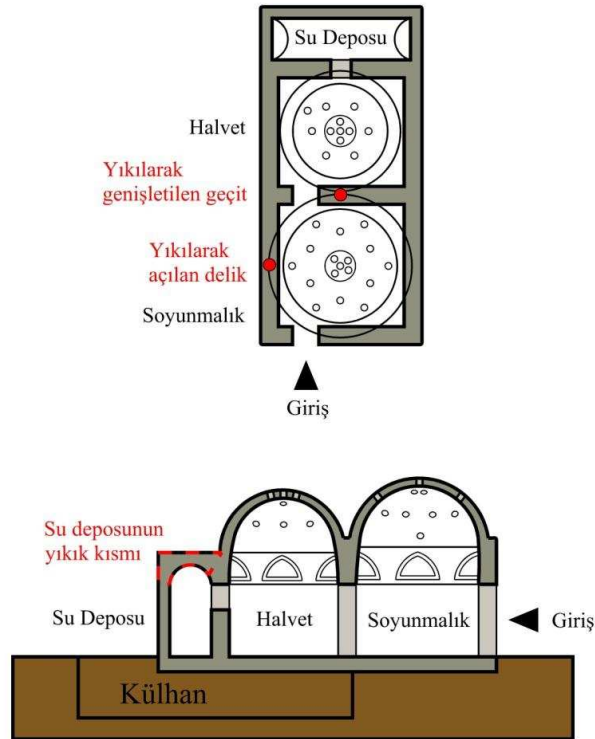
³³ Durmuş (2010), s.63.

³⁴ Durmuş (2010), s.66.



Küçük Hamam, 1985

Küçük Hamam



Küçük Hamam kat planı ve kesiti

2.4- Koca Camii

Yapı Burhaniye ilçe merkezinde, Eski Hükümet ve Aşağı Çarşı caddelerinin kesiştiği alanda yer almaktadır. Batıdan doğuya eğimli bir arazi üzerinde inşa edildiği için yüksekliği her cephede değişen kesme taş kaplamalı bir su basman üzerine oturmaktadır. Kuzey cephesi şadırvanlı küçük bir avluya açılan caminin güney, doğu ve batı cepheleri caddeye bakmaktadır. Merkezi planlı camiler grubunda yer alan Koca Camii, mimari yapısı itibariyle Hacı Ahmet Camii ile yakın benzerlikler göstermektedir³⁵.

Koca Camii, 1781 yılında Muhyiddin-i Rumî tarafından yaptırılmıştır³⁶. Caminin orijinalde bir medresesi olduğu kayıtlarda yer alsa da bu bilgiyi doğrulayacak bir kaynak bulunamamıştır. Caminin ilk yapısının nasıl bir plan tertibine sahip olduğu bilinmemektedir çünkü ilk yapı bir yangın geçirmiş ve 1890-1891’de tamir edilerek yeniden ibadete açılmıştır. Ustası Rum kalfa Andriya’dır. Cami 1944 yılındaki depremde zarar görerek 1946-1947 senelerinde Vakıflar idaresince restore edilerek bugünkü şekline kavuşmuştur. Önündeki şadırvan ise 1954’te yapılmıştır³⁷.

Cami haç planlı ve kesme taştan inşa edilmiş olup ortadan dört kare ayakla taşınan tek kubbelidir. Kubbenin kuzey ve güneyindeki tonozlar doğu ve batıdakilerden daha dardır. Bu nedenle de cami dikdörtgen biçimindedir. Köşeleri aynalı tonozlar ile kapatılmıştır. Caminin kuzey, doğu ve batısında içeriye doğru açılan ikişer kanatlı iç adet kapısı bulunmaktadır. Günümüzdeki ana girişinin önü 1971’de düzenlenmiştir. Minaresi kesme taştan olup şerefe alt kısımları bitki motifleri ile süslenmiştir. Kuzey bölümünde mahfil katı bulunmakta olup buraya iki yandan ahşap merdivenler ile çıkılmaktadır. Orijinal taban döşemesi tuğladandır³⁷. Kible tarafında eskiden mezarlığı bulunmakta olup Eski Hükümet Caddesi’nin genişletilmesi esnasında burası kaldırılmıştır.

Dış cephesine yerleştirilmiş olan klimalar caminin orijinal görünümüne zarar vermektedir.

Cami günümüzde iyi durumda olmakla birlikte ibadete açıktır.



Koca Camii, 1944 öncesi³⁸; Koca Camii, 1985

³⁵ İrkin (2006), s.27.

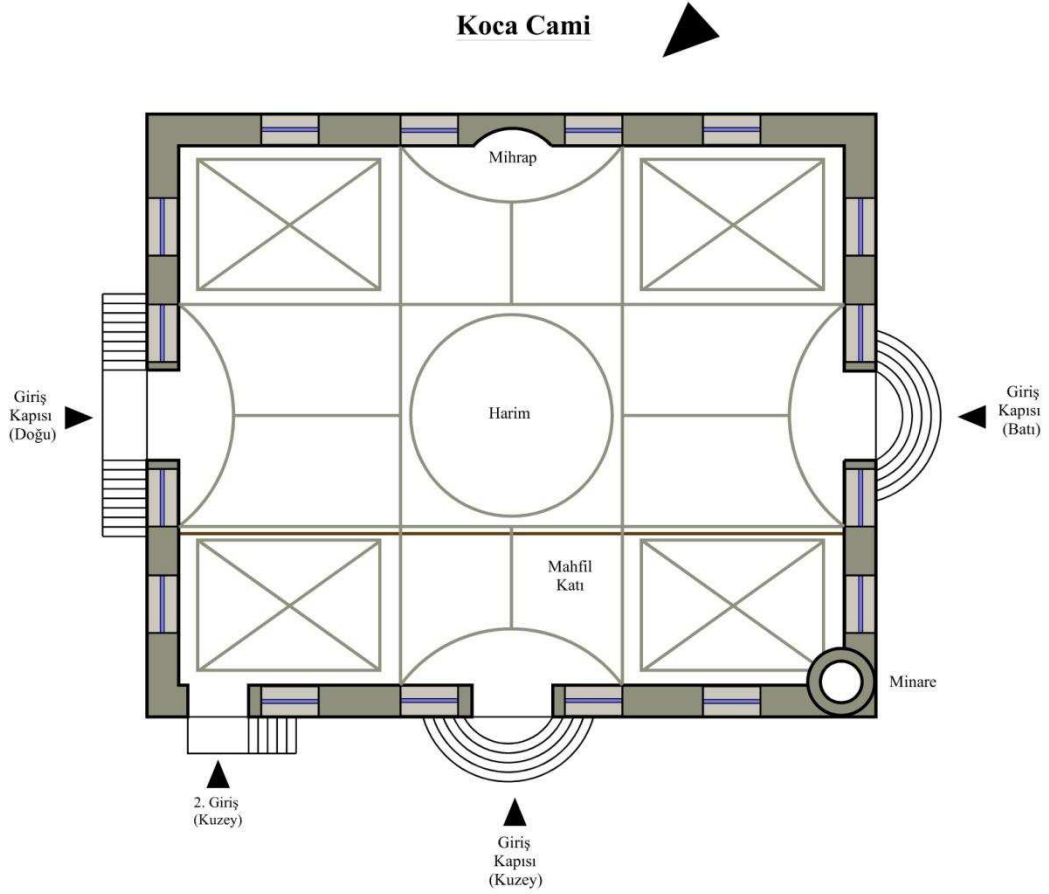
³⁶ Tuna (2008), s.243.

³⁷ B.K.V.T.V.K.K (1989), *Koca Camii Tescil Fişi ve Raporu*.

³⁸ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292> (Erişim Tarihi: 18.12.2011)



Koca Camii, günümüz³⁹



Koca Camii kat planı

³⁹ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 21.12.2011)

2.5- Hanay Camii:

Yapı Mahkeme Mahallesi'nde, Aşağı Çarşı Caddesi'nin Nine Hatun Caddesi'ne açıldığı bölümünde bulunmaktadır. Caminin ismi "iki katlı bina" anlamına gelmektedir⁴⁰.

İki katlı Hanay Camii'nin üst katı ibadet mekânı, alt katı dükkânlar olarak planlanmış olup alt katı, güney-kuzey yönlü uzanan bir geçitle iki kısma bölünmüştür. Geçit düz ahşap tavanla örtülü olup beş adet taş kemerle taşınmaktadır ve içerisinden de Aşağı Çarşı Caddesi geçmektedir. Buranın doğu-batı tarafında dikdörtgen planlı, düz tavanlı ve girişleri karşılıklı üçer adet tescilli dükkân alt kat planını oluşturmaktadır. Düz tavanlı dükkânlar ile kemerler üzerine oturan camiye kuzeybatıdaki merdivenler ile çıkılmaktadır. İbadet mekânı beden duvarlarından dört cepheye de saçak yapan dört yöne meyilli bir kırma çatı ile örtülmüş ve kiremitle kaplanmıştır. Cami enlemesine dikdörtgen planlı bir harim, buranın batısındaki son cemaat yeri ve yine buranın güneyinde yer alan bir mekân ile yapının güneybatı köşesine yerleştirilmiş minareden ibarettir.

Hanay Camii Osmanlı mimarisinde görülen çarşı tipindeki camilerdendir. Hanay Camii'nin üzerinde yapım tarihi ve yaptırınını içeren orijinal bir kitabe yoktur. Burhaniye Müftülüğü'nde Hanay Camii'nin Voyvoda Hacı Ali Ağa tarafından 1758-1759 senesinde iki katlı inşa edildiği kayıtlıdır. Yapı 1944 yılındaki depremde büyük hasar görmüş ve sonrasında Vakıflar İdaresi tarafından kapsamlı bir restorasyona tabi tutulmuştur. 1954 ve 1971'de yapılan bu onarımlarda caminin merdiveni ve ön kısmı tamir edilmiş, minaresi ise tuğladan inşa edilmiştir. Tarih içerisindeki bunca değişikliğe rağmen eser orijinal yapısını korumaktadır⁴¹.

Cami günümüzde iyi durumdadır ve ibadete açıktır.



Hanay Camii, Aşağı Çarşı Caddesi'nden⁴²; Hanay Camii, Nine Hatun Caddesi'nden

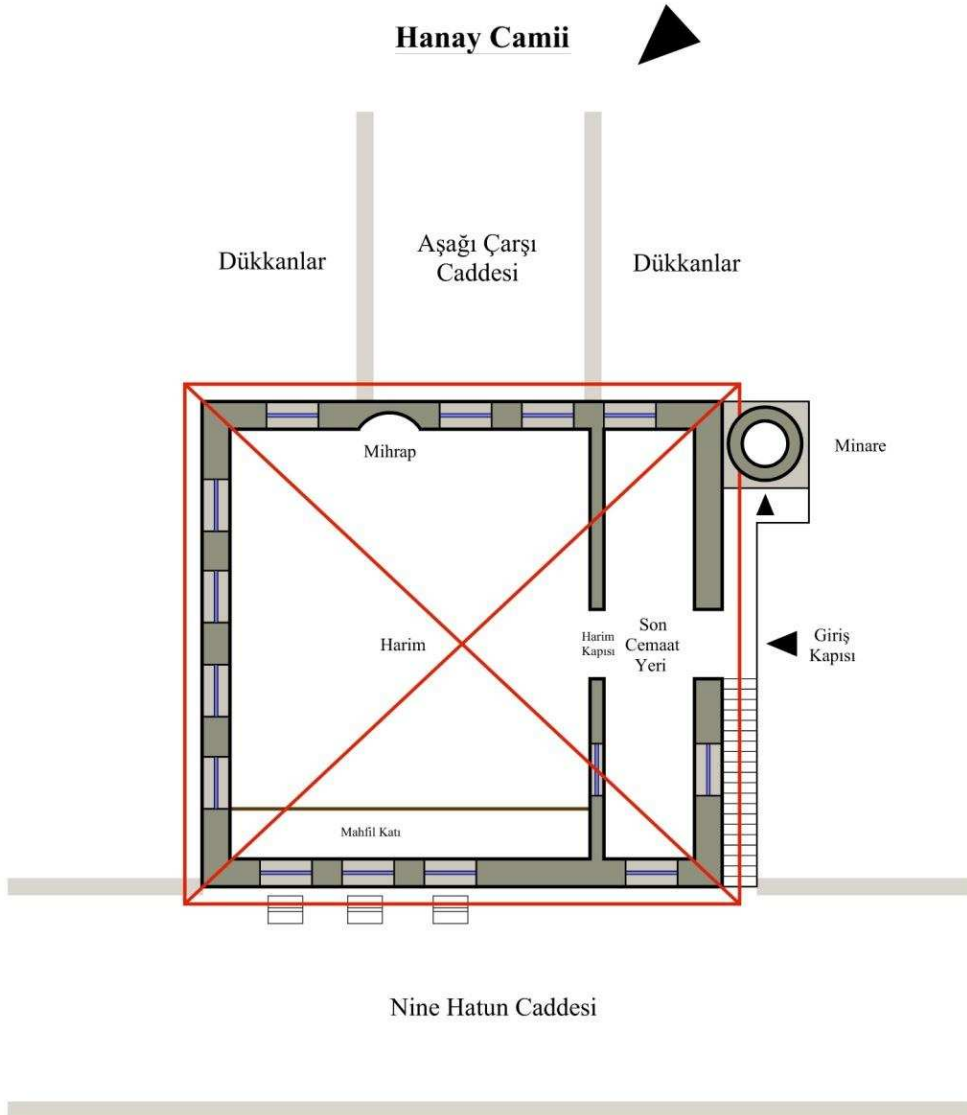
⁴⁰ <http://www.tdkterim.gov.tr/ttas/?kategori=derlay&kelime=hanay> (Erişim Tarihi: 19.12.2011).

⁴¹ B.K.V.T.V.K.K (1989), *Hanay Camii Tescil Fişi ve Raporu*.

⁴² <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=1975> (Erişim Tarihi: 12.12.2011)



Hanay Camii altındaki dükkanlar



Hanay Camii kat planı

2.6- Hacı Ahmet Camii:

Yapı, Hacı Ahmet Mahallesi'nde Atatürk Caddesi ile Fabrika Sokak'ın kesiştiği köşede bulunmaktadır. Alçak duvarlı bir avluyla çevrelenen kare şeklindeki yapının batı cephesi caddeye bitişiktir. Kuzeyde küçük bir haziresi ve kuzeybatıda yapıdan bağımsız minaresi bulunmaktadır. Haç planlı Hacı Ahmet Camii ortada yüksek sekizgen karnaklı bir kubbe, bu kubbenin dört yönünde birer beşik tonoz ve köşelerde birer kubbeye sahip olup örtü birimleri alaturka kiremitle kaplanmıştır. Kubbeyi taşıyan dört adet masif granit sütun ören yerlerinden getirilmiştir⁴³. Mahfil katı ahşaptan olup caminin dış cephesinde sarı kum taşı kullanılmıştır.

Burhaniye Müftülüğü'nde yapının ilk olarak 1798-1799 senesinde Hacı Ahmet Ağa tarafından yaptırıldığı ve bu yapının düz ahşap tavanlı olduğu kayıtlıdır fakat bu yapı 1903–1904'de yıkılmış olup 1910 yılında şimdiki haliyle yeniden inşa edilmiştir. Bugünkü caminin mimari Rum Kalfa Andriya'dır⁴⁴. Caminin minaresi 1944 yılındaki depremde yıkılmış, 1956 yılında yeniden inşa edilmiştir⁴³.

Eser günümüzde iyi ve bakımlı durumda olmakla beraber ibadete açıktır.



Hacı Ahmet Camii, kuzeyden



Hacı Ahmet Camii, güneyden

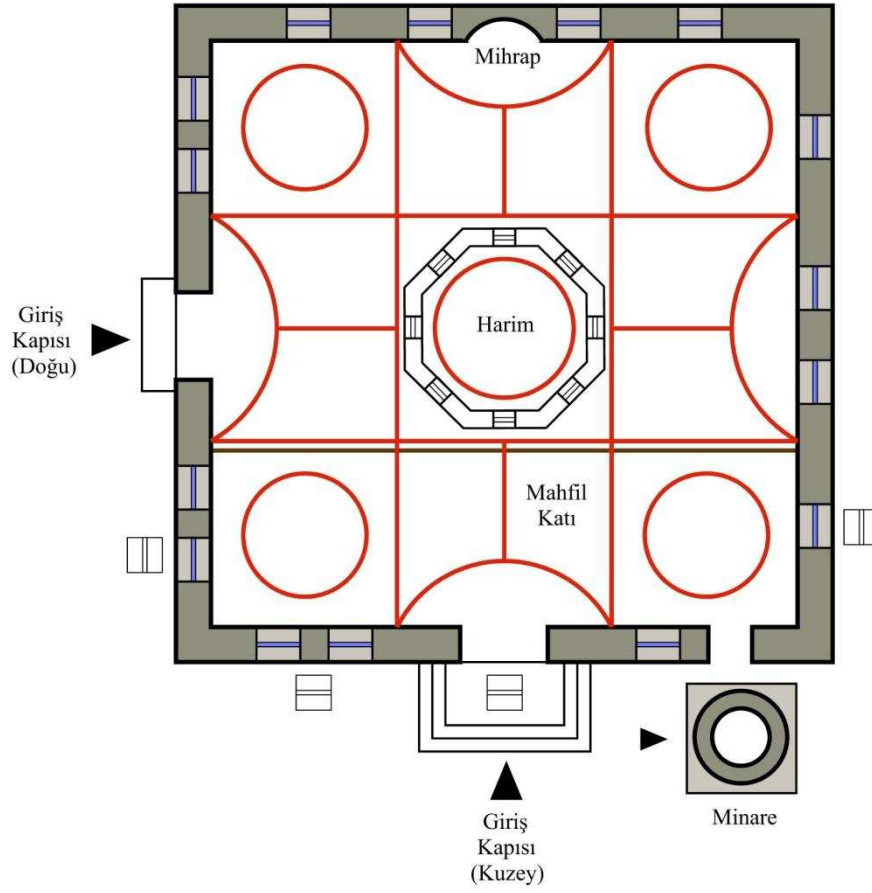
⁴³ B.K.V.T.V.K.K (1989) *Hacı Ahmet Camii Tescil Fişi ve Raporu*.

⁴⁴ İrkin (2006), s.34.



Hacı Ahmet Camii, doğu cephesi

Hacı Ahmet Camii



Hacı Ahmet Camii kat planı

2.7- Hasan Ağa Camii:

Cami Yunus Mahallesi'nde, Kavakdibi Caddesi ile Kurtuluş Sokak'ın kesiştiği köşede bulunmaktadır. Bir avlu içerisinde olup kuzeyinde küçük bir haziresi ile yeni yapılmış şadırvanı vardır. Hasan Ağa Camii derinlemesine dikdörtgen planlıdır ve taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Dört cepheden de dışa saçak yapan dört yöne meyilli bir kırma çatı ile örtülmüş, üzeri ise kiremitle kaplanmıştır. Cami kuzeyinde beş birimli son cemaat yeri ve avlunun kuzeydoğu köşesinde yapıdan bağımsız minaresi bulunmaktadır. Çeşitli zamanlarda onarımlar görmüş caminin minaresi 1950 yılında inşa edilmiştir⁴⁵. Mahfil katı ahşaptan olup yine ahşap sütunlar üzerine oturmaktadır.

Hasan Ağa Camii 18. yüzyılda Anadolu'da yapılmış, düz ahşap tavanlı veya tavanın bir bölümü içten kubbeyle örtülmüş cami tipiyle benzerlikler gösterir. Osmanlı mimarisinde bu tipten birçok örnek bulunsa da ahşap malzemenin dayanıksızlığı ve camilerin geçirdikleri tamiratlar bu tarzdaki camilerin çoğunun günümüze ulaşmasına engel olmuştur⁴⁶.

Müftülük kayıtlarında caminin 1758-1759 tarihinde Hasan Ağa tarafından yaptırıldığı ve minaresinin 1954 yılında yenilediği bilgisi vardır. Bunun dışında ana girişindeki taç kapının üçgen alınlığı içinde 1877-1878 tarihi yazılıdır. Taç kapı üzerindeki Hicri tarih muhtemelen bir tamir kitabesi olup süslemeli taç kapı çerçevesi ve bağdadi kubbe etrafındaki dört taşıyıcı direğin bu tarihte camiye eklendiği düşünülebilir⁴⁷. Son cemaat yeri birimleri arasındaki yedi kemerli geçit yakın zamanda pencereler ile kapatılmıştır.

Cami günümüzde iyi durumdadır ve ibadete açıktır.



Hasan Ağa Camii, kuzeyden

⁴⁵ B.K.V.T.V.K.K (1989), *Hasan Ağa Camii Tescil Fişi ve Raporu*.

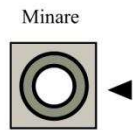
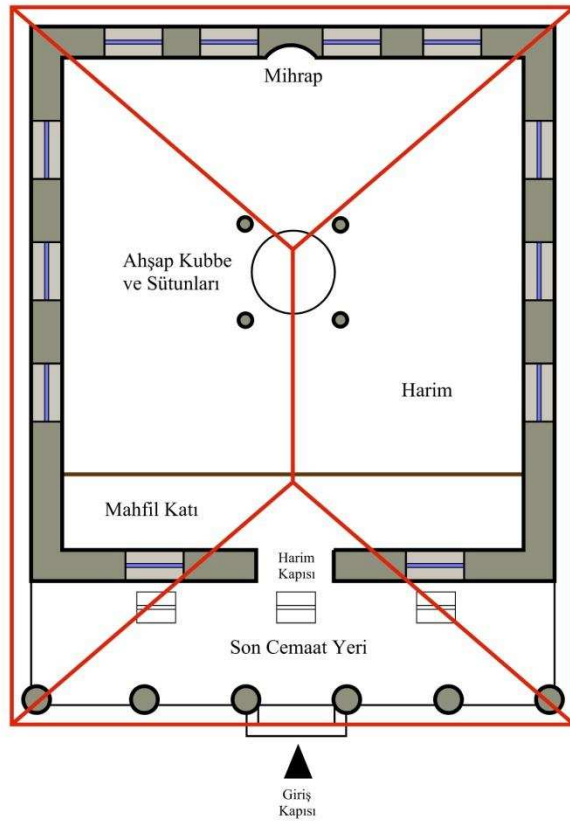
⁴⁶ İrkin (2006), s.22.

⁴⁷ İrkin (2006), s.23.



Hasan Ağa Camii, doğudan; Günümüzde pencereyle kapatılan geçitlerinden biri⁴⁸

Hasan Ağa Camii



Hasan Ağa Camii kat planı

⁴⁸ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 02.02.2012)

2.8- Hamidi Camii Minaresi:

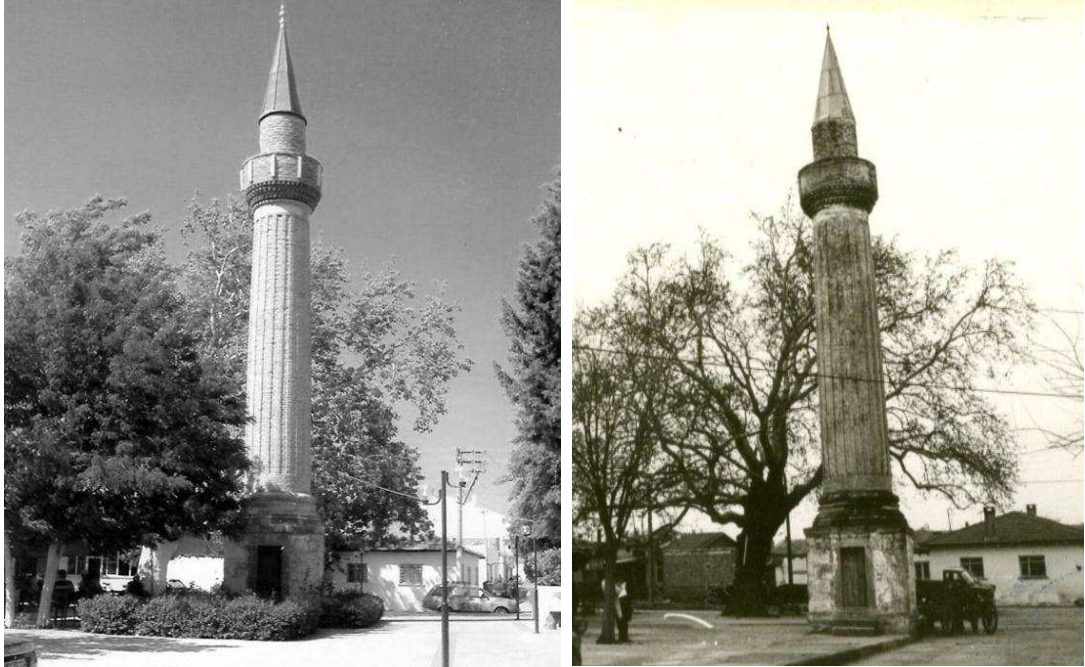
Minare Geriş Mahallesi'nde Sakarya Caddesi ile Hamidbey Caddesi arasında kalan bir meydanın ortasında bulunmaktadır. Minare kaidesinin batı yüzünde bulunan kitabede sözü edilen Hamidi Camii'nin 1876-1877 yılında bölgeye gelen göçmenler tarafından inşa edildiği ve kerpiçten basit bir yapı olduğu Burhaniye Müftülüğu'nde kayıtlıdır⁴⁹.

Hamidi Camii Minaresi kare kaidesi kesme taştan, gövdesi ve petek kısmı ise tuğlardan inşa edilmiş olup külah kısmı kurşunla kaplanmıştır. Külah, üzerine yerleştirilmiş pirinç bir alemlerle son bulur. Kaidenin güney cephesinde basık kemerli bir giriş açıklığı ile minareye çıkılır. Sıradan, basit bir şekilde yükseltilmiş minarede süsleme yoktur. Minare, Vakıflar İdaresi'nce 1999 ile 2000 yıllarında elden geçirilmiş, gövde ve petek kısımları yenilenmiřtir⁴⁹. Minarenin doğusunda, Sefer Çavuş Sokak'a doğru bulunmakta olan Hamidi Camii 1965 yılında yıkılmıřtır⁵⁰. 1966'da minarenin kuzeyine içinde bulunduğu mahallenin ismiyle anılan Geriş Camii inşa edilmiştir. Geriş Camii'nin kendisine ait bir minaresi ve avlusu olmakla birlikte Hamidi Camii minaresi ile aralarında 15-20 metrelik bir mesafe vardır.

Minarenin mermer üzerine yazılmış yedi satırlık kitabesinden Hamidi Camii'nin 1906 yılına kadar bir minaresi olmadığı ve yapının da bu tarihte inşa edildiği yazılıdır⁴⁹.

Yapının dış görünüşüne zarar veren ışıklı cihazlardan arındırılıp ışıklandırmanın zeminden yapılması önerilmektedir.

Minare iyi durumda olmakla birlikte dışarıdan ziyaret edilebilmektedir.



Hamidi Camii Minaresi, günümüz⁵¹; Hamidi Camii Minaresi, 1985

⁴⁹ İrkin (2006), s.54.

⁵⁰ B.K.V.T.V.K.K (1989), *Hamidi Camii Minaresi Tescil Fişi ve Raporu*.

⁵¹ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 03.04.2012)

2.9- Türbeler & Mezarlıklar

Muhyiddin-i Rumi Türbesi

Eser Koca Camii'nin kuzeyinde, Fidanlık Sokak'tan mahreç alan ve peyzaj düzenlemesi yapılmış geniş bir bahçenin ortasında bulunmaktadır. Kare planlı olup taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Cephelerinde küçük pencereler mevcuttur. Kubbesi betonarmedir. Dış yapı tümüyle sonradan inşa edilmiş olup tarihi bir değeri yoktur⁵². Tahminen önceden dışa açık ve bakımsız olan türbe bu yapı sayesinde daha güvenli ve bakımlı bir mekân içerisine alınmıştır. Türbenin giriş kısmında sahanlık görevi gören ve betonarme kubbeli daha yeni bir eklenti daha bulunmaktadır. Yapının ana kubbesinde görünümü zarar veren sentetik malzemeden bir kaplama mevcuttur.

Yanya'dan gelip Burhaniye'ye gelen ve aynı zaman Koca Camii'yi de yaptırmış olan Muhyiddin-i Rumi 1821'de öldükten sonra buraya defnedilmiştir. Oğlu Hasan Çelebi de yanında gömülüdür⁵³.

Yapının uygun olmayan eklentilerden arındırılarak daha orijinal bir görüntüye kavuşturulması önerilmektedir.

Eser genel hatları itibariyle oldukça iyi durumda olmakla birlikte ziyarete açıktır.



*Muhyiddin-i Rumi Türbesi*⁵³

⁵² B.K.V.T.V.K.K (1989), *Muhyiddin-i Rumi Türbesi Tescil Fişi ve Raporu*.

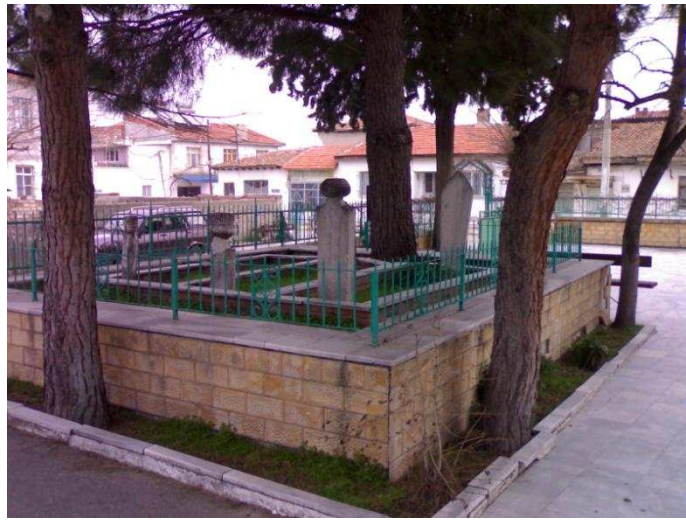
⁵³ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 22.12.2011).

Memiş Camii Haziresi

Memiş Mahallesi'nde, Sakarya Caddesi ile Müftü Sokak'ın kesiştiği köşede kalan yapı bir zamanlar Mehmet Emin Ağa Camii'nin avlusunda yer almaktaydı. Burhaniye'nin en eski yerleşim yeri olan Memiş Mahallesi'ne 1742 yılında yapılan ve bir de külliyeyle sahip olduğu bilinen cami 1961 yılında yıkılarak yeniden yapılmıştır⁵⁴. Eski caminin konumunun tam üzerine yapılan yeni caminin tarihi veya mimari bir değeri bulunmamaktadır. Külliyesinden hiçbir eser kalmamış, fakat haziresi günümüze kadar ulaşmıştır.

İçerisinde dört adet mezar bulunan hazirede ilk Burhaniye müftüsü İbn-i Hüseyin ve yakını Elhaç Muhammet yatmaktadır. Hazirede 1812-1813 ve 1908-1909 tarihleri yazılıdır.

İyi durumdaki hazire Bursa K.V.T.V.K.K tarafından 1991'de tescil edilmiştir.



Memiş Camii Haziresi



1961'de yapılan Memiş Camii ve sağ taraftaki ağaçların altında kalan hazire⁵⁴

⁵⁴ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 04.04.2012)

Rumi Kaptan Dede Türbesi

Geriş Mahallesi'nde, Yasakçı Sokak'ın Hamidbey Caddesi'ne açıldığı köşede bulunmaktadır. Dikdörtgen yapılı türbenin içerisinde yatır bulunmaktadır. Demir parmaklıklı uzun pencereleri ve dar bir kapısı vardır. Düz tavanlı yapının üzerinde ay biçimli bir alem olmakla birlikte eser genel olarak bakımlı ve iyi durumdadır.

1991 yılında Bursa K.V.T.V.K.K tarafından tescil edilen türbe ziyarete açıktır.



Rumi Kaptan Dede Türbesi⁵⁵

Asker Mezarı

Öğretmenler Mahallesi ve Ören'i Burhaniye ilçe merkezine bağlayan Enver Güreli Caddesi üzerinde, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'nun hemen karşısında bulunan küçük bir mezarlıktır. Hakkında fazla bir bilgi mevcut olmamakla birlikte mezar taşının tercüme edilmesi ve bilgilendirici levhalar ile eserin ortaya çıkarılması önerilmektedir.

Bakımlı ve iyi durumdaki mezar Bursa K.V.T.V.K.K tarafından 1990 yılında tescil edilmiş olup ziyaret edilebilmektedir.



Asker Mezarı

⁵⁵ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 12.12.2011)

2.10- Sonuç ve Değerlendirme

Burhaniye'nin anıt değeri taşıyan eserleri yapıldıkları dönemler göz önüne alındığında ilçenin tarihine ve tarih içerisindeki kentsel gelişim aşamalarına ışık tutmaktadır.

Memiş Mahallesi'nin Burhaniye ilçe merkezinin ilk kurulduğu yer olduğu birçok kaynaktan yazılıdır. Burada yer almış fakat günümüze gelememiş olan Mehmet Emin Ağa Camii'nin de yapıldığı yıl (1742) bakımından ilçenin en eski camisi olması bu bilgiyi kanıtlar niteliktedir. İlçenin en eski yapılarından Kilise Hamamı da yine bu bölge yakınında bulunmaktadır.

Daha sonra aynı dönemde inşa edilen Hanay Camii (1758-1759) ve Hasan Ağa Camii (1758-1759) ile ilçenin güneye doğru genişlemeye başladığı düşünülebilir fakat Koca Camii'nin inşa edildiği dönemde (1781) ilçe merkezinin oldukça dışında kaldığı ve bu durumun halk tarafından garipsendiği rivayet edilmektedir. Camiyi yaptıran Muhyiddin-i Rumi ise bu duruma karşılık olarak gelecekte bölgenin ilçenin merkezi olacağını öngördüğü için yapıyı özellikle oraya yaptırma kararı aldığını belirtmiştir⁵⁶. Bu bağlamda 18. Yüzyılda ilçe merkezinden kastedilen bölgenin Memiş Mahallesi ve Mahkeme Mahallesi olduğu, Yunus Mahallesi'nin ise o dönemlerde ilçe merkezi ile fiziksel bağlantısı olmayan bir dış mahalle olduğu ve arada kalan bölgede yerleşim olmadığı için Koca Camii'nin yapıldığında ilçenin dışında kaldığı düşünülebilir. İlerleyen yıllarda arada kalan bölge de yapılarla dolmuş ve bu iki yerleşim yeri birleşmek suretiyle günümüzdeki dokuyu oluşturmuş olabilir. Arada kalan bölgeye tekabül eden Hacı Ahmet Mahallesi'ndeki Hacı Ahmet Camii'nin de diğer dört cami arasında en son yapılan (1798-1799) olduğu göz önüne alınırsa bu muhtemel senaryo güçlenmektedir.

Son olarak Hamidi Camii (1876-1877) Osmanlı-Rus Savaşları'ndan kaçarak ilçenin kuzeyine yerleşen göçmenler tarafından inşa edilmiştir⁵⁷. Bu göç hareketi hiç şüphesiz Geriş Mahallesi'nin kurulmasına veya o tarihlerde zaten var ise nüfusunun artarak yerleşimin daha da büyümesine vesile olmuştur. Mahalle isminin "giriş" sözcüğünden türettiği ve zamanla değişerek günümüze kadar geldiği ele alınırsa geçmişte ilçedeki ana ulaşım aksının günümüzdeki gibi doğu-batı değil de kuzey-güney yönlü olduğu ihtimali ortaya çıkmaktadır. Böylece Geriş Mahallesi ilçenin girişini oluşturacaktır.

Pazarbaşı Hamamı'nın bulunduğu mevki geçmişte ilçe merkezinin oldukça dışında kalmakla birlikte bu durum günümüzde de hala geçerlidir. Bunun sebebinin de su kaynağına (Havran Çayı) yakınlık ve körfezdeki diğer örneklerine göre bir hayli büyük ve eski sayılabilecek bu yapının her iki eski yerleşim yerine (Memiş-Mahkeme Mahallesi ve Yunus Mahallesi) de hizmet edecek bir merkezi, hatta yakındaki köyler de düşünülürse bölgesel bir hamam olarak buraya inşa edilmesi olduğu düşünülebilir.

Küçük Hamam da benzer örnekler ile kıyaslandığına ortaya çıkan yapılmış olması muhtemel yıllar göz önüne alındığında ilçenin kuzey kanadında artan nüfustan ve diğer iki hamamın hem mesafelerinden, hem de su kaynaklarından giderek uzaklaşmaları sonucu mevcut ihtiyacı tam olarak karşılayamamasından ötürü küçük bir takviye olarak inşa edilmiş olabilir. Bu

⁵⁶ Tuna (2008), s.53.

⁵⁷ İrkin (2006), s.54.

hamam da gelişen teknoloji ve değişen banyo kültürü sebebiyle takribi 20. Yüzyılın ortalarında atıl duruma düşmüş ve sonrasında depo olarak kullanılmaya başlanmıştır⁵⁸.

Pazarbaşı Hamamı'nın 1935'ten itibaren bir süre yanındaki evin özel banyosu olarak hizmet verdiği, Kilise Hamamı'nın ise önce Rum tebaası tarafından, mübadele sonrası da atıl duruma düşerek farklı işlevlerde kullanıldığı ele alınırsa ilçede 20. Yüzyılın ikinci çeyreğinde yeni bir hamama daha ihtiyaç duyulmuş olabilir. Günümüzde ilçe merkezinde, Necdet Tosun Sokak ile Hamam Aralığı'nın kesiştiği yerde kalan ve tarihi bir değeri olmayan hamam da bu yüzden yapılmış olmalıdır. (bkz. sayfa 109)

19. Yüzyılın sonunda ve 20. Yüzyılın başına tarihlenen bazı kaynaklarda ilçede üçten daha fazla sayıda hamam olduğu belirtilmektedir. Bu hamamların tam sayısı, boyutları ve yerleri bilinmediği için değerlendirmeye tabi tutmak mümkün olmamaktadır. Buna rağmen sadece günümüzdeki örnekler üzerinden yola çıkılırsa dahi Burhaniye'deki hamamlar, tüm Edremit Körfezi'nde bulunan ve bu çalışmada da ele alınan benzer türdeki yapılarla kıyaslandığında sayı, boyut ve yapıldığı tarihler bakımından oldukça dikkat çekicidir. Burhaniye'nin eski isminin tarih içerisinde barındırdığı su kemerlerine atfen "Kemer" olduğu ve geçmişte de iki önemli su kaynağının arasına kurulduğu düşünülürse ilçenin su potansiyeli ve buna müteakip geliştiği öngörülen hamam kültürü ile çevre yerleşimler arasından ciddi ve orijinal bir farkla sıyrıldığı aşikârdır.

3- Burhaniye'nin Tescilli Sivil Mimarlık Örnekleri ve Diğer Tarihi Yapıları

Burhaniye ilçe merkezinde Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tescillenmiş 67 adet sivil mimari örneği bulunmaktadır. Bunlar da 1 okul, 1 askeri mahfil, 1 sabunhane, 1 bilinmeyen kayıp yapı, 2 idari bina, 2 zeytinyağı fabrikası, 3 dükkân ve 56 konuttan oluşmaktadır. Bunlara ek olarak Aşağı Çarşı Caddesi de üzerindeki dükkânların 20 tanesiyle beraber korunması gereken sokak statüsündedir⁵⁹. Bu yapılara ek olarak İskele Mahallesi'nde 3 adet tescilli sivil mimarlık örneği daha bulunmaktadır.

Tescilli sivil mimari örneklerinin tamamı ne yazık ki günümüze kadar gelememiştir. Buna ek olarak Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından hazırlanan tescilli sivil mimari örnekleri listesinde sayı bakımından bir takım eksiklikler bulunmaktadır. Burhaniye'nin sahip olduğu tarihi ve yerel mimari özellikleri yansıtan yapılar bahsi geçen rakamlardan hiç şüphesiz çok daha fazladır. Ayrıca listenin hazırlanmış olduğu tarihten günümüze yapılan bir takım cadde ve sokak ismi ile ada ve parsel numarası değişiklikleri de çalışmanın güncelliğini kısmen kaybetmesine yol açmıştır.

Bu bölümde, günümüze kadar kalmayı başarmış veya kayıp durumdaki hâlihazırda tescilli tüm sivil mimarlık örnekleri ile anıt veya sivil mimarlık örneği özelliği taşıdığı düşünülen diğer tarihi yapılar tek tek ele alınacaktır.

⁵⁸ B.K.V.T.V.K.K (1989), *Küçük Hamam Tescil Fişi ve Raporu*.

⁵⁹ B.K.V.T.V.K.K (1989), *Burhaniye'deki Tescilli Yapılar Listesi*.

3.1- Koca Camii Mahallesi

3.1.1- Tescilli Yapılar

Hükümet Konağı

122 ada 3 parselde bulunup Hürriyet Caddesi'nden mahreç alan iki katlı tescilli hükümet konağı taştan yığma olarak 1934'te yapılmıştır⁶⁰. Ön ve arka tarafından girişi mevcuttur. Üzeri birleşik kırma çatı ile kaplı olup kiremitle örtülmüştür. Halen fonksiyonunda kullanılmakta ve oldukça iyi durumdadır. Dış cephesinin alttaki eski fotoğrafta⁶¹ görülen orijinal görünümüne zarar veren klima ve benzeri eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



⁶⁰ Tuna (2008), s.122.

⁶¹ <http://www.misya.com/sayfa11.htm> (Erişim Tarihi: 15.02.2012)

Askeri Mahfil - Müze

125 ada 10 parselde bulunan ve Aşağı Çarşı Caddesi'nden mahreç alan tescilli askeri mahfil iki katlı olup tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Giriş cephesinin dış yüzeyi sarı kum taşı kaplamadır. Giriş cephesindeki paye ve kemerler ile pencere söve ve lentolarında da taş kullanılmıştır. Caddeye bakan cephesinin alt katında biri büyük, üçü küçük olmak üzere dört adet üzeri kemerli açıklık bulunmaktadır. Giriş cephesinin üst katında beş, yan cephesinde ise dört pencere bulunmaktadır. Bina saçak seviyesinde bir sıra diş motifli süsleme mevcuttur. Beşik çatılı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Yakın zamanda restore edilen bina oldukça iyi durumda olup müze (Burhaniye Kuva-yi Milliye Müzesi) olarak kullanılmaktadır.



125 Ada 3 Parsel

Eski Sinema Sokak ile Aşağı Çarşı Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan tescilli dükkânın kapı numarası 3'tür. Önceki yıllarda bir süre ardiye olarak kullanılmıştır⁶². Tek katlı olup tuğladan yığma binadır. Ön cephesinde üzeri sivri kemerli ve kenarlarında kabartmalı süslemeler bulunan bir penceresi ile giriş kapısı bulunmaktadır. Yapının köşelerinde de kabartmalı süslemeler olup yan cephesinde üzeri süslemeli bir adet büyük penceresi vardır. Üzeri orijinalde dört yöne meyilli, saçağı süslemeli ve kiremitle kaplanmış bir çatıyla örtülü olmasına rağmen yakın zamanda yapılan bir değişiklik sonucu yapı saçak süslemelerini ve orijinal çatı geometrisini kaybetmiştir. Orta durumdaki yapının cephelerindeki eklentilerden arındırılıp restore edilerek orijinal görüntüsüne kavuşturulması önerilmektedir.



⁶² B.K.V.T.V.K.K (1989), 3 *Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu*.

144 Ada 24 Parsel

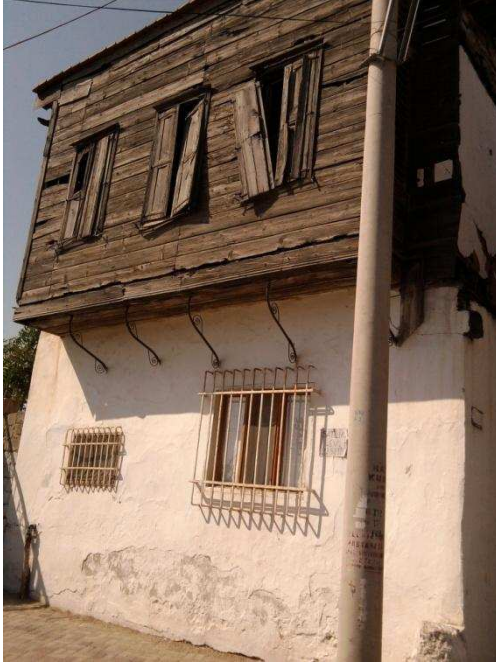
Müderriş Şükrü Sokak'ta bulunan iki katlı tescilli yapı tuğladan yığma teknikle 1944'te inşa edilmiştir⁶³. Kapı numarası 7'dir. Dış cephesi harç sıvalı olup giriş sövesi ve bina kenarlarında köşe taşları ile dış motifli süslemeler yapılmıştır. Katlar arası silme olup giriş kapısı basık kemerli bir niş içerisinde bulunmaktadır. Alt katta bir adet kare, üst katta da üzeri basık kemerli üç adet dikdörtgen pencere bulunmaktadır. Çatısı dört yöne meyilli kırma olup alaturka kiremitle kaplıdır. Halen konut olarak kullanılmakta olup iyi durumdadır.



⁶³ B.K.V.T.V.K.K (1989), 32 *Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu*.

145 Ada 24 Parsel

Müderriş Şükrü Sokak ile Sundurma Sokak'ın keşiştiği köşede kalan tescilli yapı iki katlı olup tuğla-kerpiç karışık malzemedен yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 14'tür. Üst katı ahşaptan ve cumbalı olup üç pencereye sahiptir. Alt katında farklı boyutlarda iki penceresi bulunmaktadır. Giriş bahçesindedir. Üç yöne meyilli kırma çatılı olup üzeri kiremitle kaplıdır. Boş durumdaki konut kötü durumdadır ve yakın tarihte bir kısmı yıkılmış olup yan cephesi açıktadır. Bunun sebebi de yapının yan tarafına yeni bir bina yapılmasıdır. Yıkılan kısmı eskiden Sundurma Sokak'ın üzerinden diğer taraftaki eski binaya uzanmakta olup yapı mimari açıdan orijinal bir tarza sahiptir. Binanın yıkılan kısmının mümkün olduğu ölçüde yeniden yapılması, mevcut kısmının ise restore edilmesi önerilmektedir.



146 Ada 24 Parsel

Müderriş Şükrü Sokak'tan mahreç alan tescilli kayıp sivil mimarlık örneğinin yerinde üç yöne meyilli kırma çatılı ve atıl durumdaki boş bir betonarme bina bulunmakta olup tarihi yapıdan geriye sadece üçgen alınlıklı bir cephe duvarı kalmıştır. Bu duvarın yükseklik ve şeklinden orijinal yapının tek katlı ve üzeri alaturka kiremitle kaplı beşik çatılı olduğu tahmin edilmektedir. Eski paftalardan kütlesi seçilmekte, fakat tam olarak nasıl bir mimari yapıya ve fonksiyona sahip olduğu bilinmemektedir. Burhaniye'deki tescilli yapılar içerisinde hakkında hemen hemen hiçbir bilgi olmayan tek yapıdır. Binanın orijinal yapısı ve fonksiyonu tespit edildikten sonra yerine yeniden inşa edilmesi önerilmektedir.



147 Ada 24 Parsel

Atatürk Caddesi ile Aydınlık Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan tescilli yapı tek katlı olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 2'dir. Ana girişi köşesinden olup Aydınlık Sokak'a açılan bir yan girişi daha mevcuttur. Caddeye bakan cephesinde üç, sokağa bakan cephesinde ise bir penceresi bulunmaktadır. Pencere alt ve üstlerinde kabartmalı süslemeler bulunmaktadır. Beş yöne meyilli ve kiremitle kaplı çatısı sonradan onarım geçirdiğinden eski halinde görünen⁶⁴ saçak süslemeleri ve alaturka kiremitli yapısı kaybolmuştur. Halen işyeri olarak kullanılmakta olup iyi durumdadır. Çatı saçağına yerleştirilmiş metal eklentiler orijinal cephe görünümüne zarar vermekte olup yapının bunlardan arındırılması önerilmektedir.



⁶⁴ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)

147 Ada 31 Parsel

Aydınlık Sokak'ta bulunan tescilli yapı iki katlı olup tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 14'tür. Sokağa bakan cephesinin alt katı sıvalı olup burada iki pencere ve giriş kapısı bulunmaktadır. Üst katı ise üç pencere ve sıvasızdır. Binanın yan cephesinde bir girişi daha bulunmaktadır. Yine yan cephesinde beton bir balkonu vardır. Yapının iki kat arası ve üst kat örtüsü hasır beton olup teras katı da mevcuttur. Arkasında büyükçe bir eklenti kısmı vardır. Kırmızı çatılı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Alt katı dükkân, üst katı ise konut olarak kullanılan yapı iyi durumdadır. Orijinal görünümüne zarar veren eklentilerden arındırılması ve bina cephesinin ortaya çıkarılması önerilmektedir.



147 Ada 32 Parsel

Aydınlık Sokak üzerinde bulunan tescilli yapı iki katlı olup taştan yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 16'dır. Sokağa bakan cephesinin köşelerinde ve giriş kapısının etrafında taştan süslemeler bulunmaktadır. Ön cephesinin üst katında beş, alt katında ise dört penceresi bulunmaktadır. Bina girişine beş basamaklı bir merdiven yoluyla ulaşılmaktadır. Bodrum katına da sahip konutun bir kısmı dükkân olarak kullanılacak şekilde düzenlenmiştir fakat günümüzde burası kullanılmaktadır. Yapının geri kalanı ticari amaçlı kullanılmaktadır. Üzeri kırma çatıyla kaplı olup kiremitle örtülmüştür. Yakın zamanda restore edilen yapı oldukça iyi durumdadır.



147 Ada 33 Parsel

Aydınlık Sokak üzerinde yer alan tescilli yapı iki katlı olup kerpiçten yığma teknikle inşa edilmiştir. Üst kat cephesi ahşap kaplamadır. Binanın alt katında giriş kapısı ve dükkân olarak düzenlenmiş bir kısmı bulunmaktadır. Üst katı cumba şeklinde çıkmalı olup iki penceresidir ve harap durumdadır. Üzeri beşik çatıyla örtülmüş olup kiremitle kaplanmıştır. Alt katı halen dükkân olarak kullanılmakta olup konut olan üst katı depo görünümündedir. Genel hatları itibariyle orta durumdaki yapının restore edilmesi ve orijinal cephe görünümüne zarar veren eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



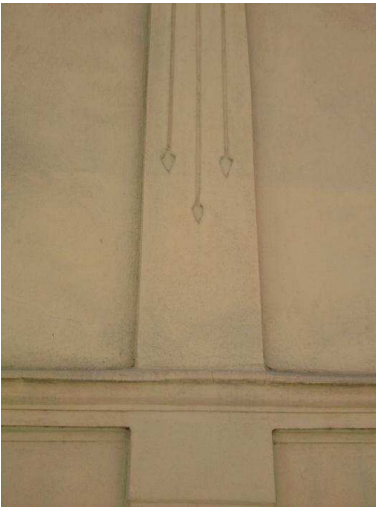
149 Ada 5 Parsel

Aydınlık Sokak'ta bulunan tescilli yapı iki katlı olup zaman içerisinde bilinmeyen bir sebepten ötürü yıkılan tarihi binanın yerine yakın tarihte orijinal kütle ve geometride yeniden inşa edilmiştir. Orijinal yapı tuğladan yığma olup yeni yapı ise betonarmedir. Ayrıca yeni yapının yan kısmında kayıp yapıda bulunmayan ek bir kısım daha mevcuttur. Üzeri beşik çatıyla örtülü olup kiremit kaplıdır. Eski yapıda kabartmalı paye, çatı saçağı ve pencere üzeri süslemeler bulunmaktadır. Yeni yapı dış cephesinde orijinal mimari detayları yansıtmama bakımından bir takım eksikliklere sahip olsa da hiç şüphesiz Burhaniye için örnek bir projedir ve diğer tescilli kayıp sivil mimarlık örnekleri için emsal teşkil etmelidir.



149 Ada 51 Parsel

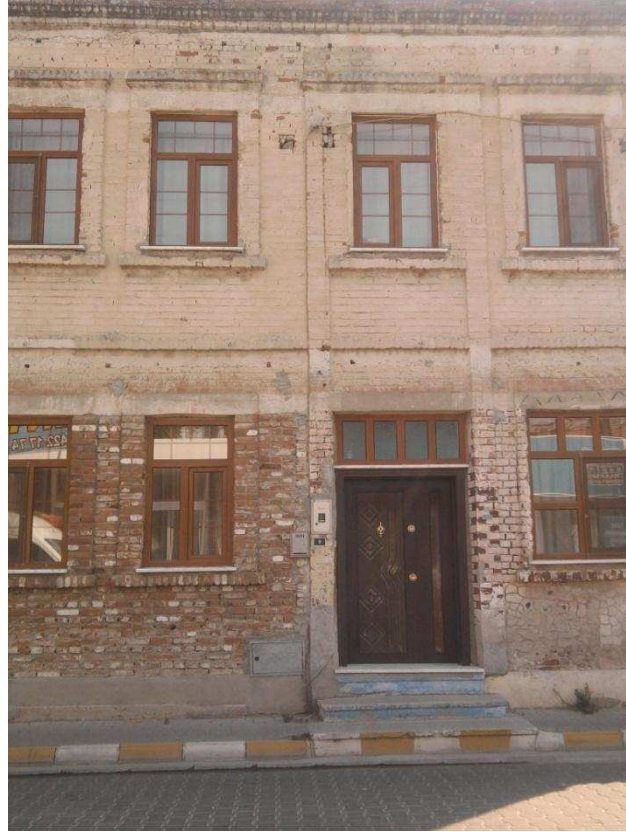
Atatürk Caddesi'nden girilen Katipoğlu Çıkmağı'nda bulunan tescilli sivil mimarlık örneği iki katlıdır. Kapı numarası 5'dir. Tuğladan yığıma teknikle yapılmış olup 1927'de inşa edilmiřtir⁶⁵. Alt katında iki, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Cumhuriyet Dönemi mimarisinin tipik özelliklerini yansıtan güzel bir dış cephesi vardır. Yapının köşelerinde ve ortasında kabartmalı payeler, üst kat pencere üzerlerinde ise kabartmalı alınlık ve yıldız motifli süslemeler mevcuttur. Beşik çatıya sahip olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki yapı konut olarak kullanılmaktadır. Orijinal cephe görünümüne zarar veren klimanın kaldırılarak daha uygun bir yere konması önerilmektedir.



⁶⁵ B.K.V.T.V.K.K (1989), 39 *Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu*.

149 Ada 91 Parsel

Çay Caddesi'nde bulunan tescilli yapı iki katlı olup tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 9'dur. Alt katının bir kısmı eskiden dükkân olarak düzenlenmiş olup daha sonra iki pencereyi bir bölme olarak binaya katılmıştır. Sokağa bakan cephesinin alt katında üç penceresi ve girişi, üst katında ise dört adet penceresi bulunmaktadır. Ön cephe pencerelerinin etrafında tuğladan kabartmalar mevcuttur. Binanın yanında beton bir balkon, çatı saçağında da tek sıra dış motifli süsleme bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplıdır. İyi durumda olup halen konut olarak kullanılmaktadır.



150 Ada 1 Parsel

Çay Caddesi ile Kuyu Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan tescilli yapı tek katlı olup tuğla-taş karışık malzemeden yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 13'tür. Caddeye bakan cephede giriş bahçeden olup burada iki adet üzeri basık kemerli penceresi mevcuttur. Sokağa bakan cephesinde ise biri küçük olmak üzere üç penceresi vardır. Binanın köşelerinde tuğladan kabartmalı payeler bulunmaktadır. Kıırma çatılı olup üzeri kiremitle kaplıdır. Orta durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır. Eskiyen çatısı ve yıpranan taşıyıcı sistemi bakımından restore edilmesi önerilmektedir.



150 Ada 4 Parsel

Kuyu Sokak'ta bulunan tescilli yapı iki katlı olup tuğladan yığma teknikle 1927'de inşa edilmiştir. Kapı numarası 4'tür. Sokağa bakan cephesinin alt katında iki pencere ve giriş kapısı, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Yan cephesinde ise altlı üstlü ikişer penceresi bulunmaktadır. Dış cephesinde farklı türde birçok kabartmalı süsleme bulunan yapı Cumhuriyet Dönemi mimarisinin gösterişli bir örneğidir. Yapının köşelerinde ve orta kısımlarında payeler, pencere alt ve üst kısımlarında da çeşitli tipte kabartmalı süslemeler mevcuttur. Dört yöne meyilli kırma çatıya sahip olup üzeri kiremitle örtülüdür. İyi durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır. Dış cephesi rutubetten zarar görmüş olup basit onarımının yapılması önerilmektedir. Ayrıca giriş katının alt kısmındaki taş döşeme ve üst kat pencerelerinden daha kısa yapılı kepenkler binanın orijinal mimari yapısına zarar vermektedir.



370 Ada 25 Parsel

Ali Çetinkaya Caddesi ile Çay Caddesi'nin kesiştiği köşede yer alan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. Tuğladan iki katlı inşa edilmiş olup cephelerinde tuğladan kabartmalı süslemeler bulunmaktadır. Cepheleri bütünüyle harçla sıvanmıştır. Çay Caddesi'ne bakan cephesinin ilk katında iki, ikinci katında dört penceresi bulunmaktadır. Ali Çetinkaya Caddesi'ne bakan cephesinde ise ilk katında bir pencere ile giriş kapısı, ikinci katında da üç penceresi bulunmaktadır. Alaturka kiremitle örtülmüş kırma çatılı yapı iyi durumdadır ve halen konut olarak kullanılmaktadır. Dış cephesini kuşatan kablolardan ve bina cephesini kapatan reklam tabelalarından arındırılarak orijinal görünüşüne kavuşturulması önerilmektedir. Eskiyen çatısı ise basit onarım ile yenilenebilir.



3.1.2- Tarihi Yapılar

Eski Belediye Binası

Eski belediye binası Burhaniye ilçe merkezinde 146 ada 46 parselde bulunmakta olup Atatürk Caddesi'nden mahreç almaktadır. Ön cephesi 8 metre genişliğinde olup 7,5 metrelik bir derinliğe sahiptir. İki katlı yapının ilk katı kiraathane, ikinci katı ise avcılık ve atıcılık ihtisas kulübü olarak kullanılmaktadır. Alt katın kapalı mekân kısmı binanın caddeye göre sol yarısını kapsamakta olup buranın yan duvarından yükselen bir merdiven ile üst kata çıkılmaktadır. Alt katın duvarlarla çevrili olmayan sağ kısmı ise kiraathanenin açık hava oturma alanı olarak kullanılmaktadır. Yapının sağ önünde bir adet içme suyu çeşmesi bulunmaktadır.

İnşa tarihi kesin olarak bilinmeyen yapının eski fotoğraflarında açıkça görülen mimari tarzı ele alınacak olursa takribi 19. y.y sonu - 20. y.y başı döneme ait olduğu söylenebilir. 1960'ların başına kadar Burhaniye Belediyesi olarak kullanılan yapı, ilçe teşkilatının daha yeni ve büyük bir binaya geçmesinden sonra fonksiyonunu yitirmiştir. İlerleyen zamanlarda da Atatürk Caddesi'nin genişletilmesi maksadıyla caddeye çıkma yapan bölümü olmak üzere bir kısmı yıkılmıştır. Kalan kısmı ise ciddi mimari değişikliklere tabi tutulmuş ve orijinal yapısının detaylarını kaybetmek suretiyle günümüze değin farklı amaçlarda kullanılmaktadır.



8 adet masif sütun ve arasına örülmüş yarım daire şeklindeki kemerler üzerinde yükselen bina kesme taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Sütunlar homojen yapıda olmayıp dış yüzeyleri itibariyle yıpranmış durumdadır. Üst kat zemin döşemesi ahşaptan olup üzeri kiremit kaplı bir çatıyla örtülüdür. Günümüzde bir bölümü yıkılmak suretiyle yola katılmış durumda olan bina orijinal yapısı itibariyle 14 sütun üzerine oturmaktadır. Sağdaki fotoğrafta⁶⁶ görülen yıkılan kısım 6 sütun ve bunların arasında uzanan 7 kemere sahip olup ön cephe üzerinde 4, yan cephelerde ise biri küçük olmak üzere üçer adet pencereye sahiptir. Pencerele de tabanı yüksekliğinden daha dar olan ince uzun bir geometriye sahiptir. Pencere söveleri ve üst kısımları binanın caddeye bakmakta olan köşeleri ile birlikte kabartmalı olup cepheye plastik

⁶⁶ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)

bir özellik verilmiştir. Eserin üzeri fotoğrafta⁶⁷ görüldüğü üzere orijinalinde kırma çatı ile örtülü olup saçağında da kabartmalı süslemeler bulunmaktadır.

Tescil edilmesi için gerekli başvurular yapılan orijinal haliyle yörenin kendine has mimari özelliklerini oldukça iyi bir şekilde yansıtmaktadır. Bu yüzden de rölöve ve restitüsyon çalışmalarına müteakip eserin yıkılan kısmının aslına uygun olacak şekilde rekonstrüksiyonu, mevcut kısmının ise eklentilerden arındırılıp restore edilmesi önerilmektedir.



Sabunhane – Gençlik ve Kültür Merkezi

Atatürk Caddesi'nden mahreç alan yapı 145 ada 35 parselde bulunmaktadır. İki katlı olup 1932'de Alman mimar-mühendis Karl Krugenzen denetiminde Burhaniyeli usta ve işçilerle zeytinyağı sabunu imalathanesi olarak inşa edilmiştir. Taşıyıcı sistemi tuğla ve betonarme, kat döşemeleri ise ahşaptandır. Dış cephesi sade görünümlü olup birçok pencereye sahiptir. Ön cephesinde bir, arka cephesinde iki adet olmak üzere toplam üç adet balkonu vardır. Yapının üzeri birleşik kırma çatıyla örtülüdür ve kiremitle kaplanmıştır. Çatısından yükselen tuğladan küçük bir bacası mevcuttur.

Uzunca bir süre atıl durumda olan yapı (bkz. sayfa 62)⁶⁸ 2008'de mülkiyet sahipleri tarafından Burhaniye Belediyesi'ne bağışlanmış ve iki yıl içerisinde restore edilerek gençlik ve kültür merkezine (Hüsnü Pazarbaşı Gençlik ve Kültür Merkezi) dönüştürülmüştür. Çevresinin de peyzaj düzenlemesi yapılarak yapı gerek fonksiyonel, gerek mimari olarak ilçeye tekrardan kazandırılmıştır. Bu bağlamda eser, tarihi yapıların yenilenerek hayata kazandırılması açısından oldukça başarılı bir örnek teşkil etmektedir.

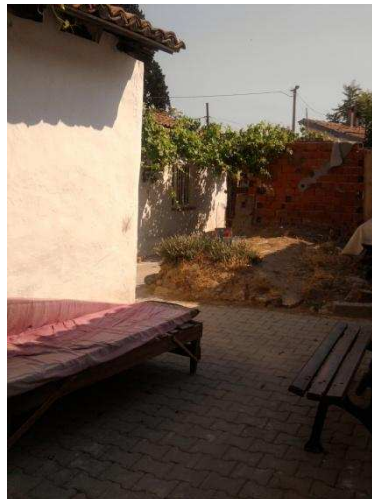
⁶⁷ <http://www.misya.com/sayfa11.htm> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)

⁶⁸ <http://www.burhaniye-bld.gov.tr/detail.aspx?did=2194> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)



Kuyu Sokak

Çay Caddesi'nde bulunan ve her iki ucu da bu caddeye çıkan ring şeklindeki bir sokaktır. Birbirlerine oldukça yakın konutların oluşturduğu komşuluk birimleri, dar sokak dokusu ve üstü asma ile kaplı geçitleri ile birlikte Burhaniye'nin karakteristik ve ilginç sokaklarından birisidir. Evliya Sultan Yahya Efendi Türbesi de burada bulunmaktadır. Bina cephelerinin düzenlenmesi ve sokağın peyzaj düzenlemesinin yapılarak ön plana çıkarılması önerilmektedir.



Evliya Sultan Yahya Efendi Türbesi

149 ada 23 parselde bulunan türbe Kuyu Sokak ile Pazar Sokak arasında kalmaktadır. Üzeri demirle kaplı türbe tuğladan bir duvarla çevrili olup tarihi bir değer taşımamaktadır. Bakımsız durumda olup basit onarıma ve çevre düzenlemesine ihtiyaç duymaktadır. Anıt değeri taşıyan yapının yenilenmesi ve bilgilendirici tabelalar ile ortaya çıkarılması önerilmektedir.



125 Ada 34 Parsel

Tek katlı dükkân tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir. Kapı numarası 25'tir. Günümüzde kullanılmamakla birlikte harap durumdadır. Depo durumundaki yapının basık kemerli pencereleri ve girişi tuğla ile doldurulmuş, kırma çatısı ise çöktüğünden dolayı ondülin ile kapatılmıştır. Dış cephesi tümüyle beyaza boyanan yapıyı algılamak oldukça güçtür. Restore edilmesi ve tekrardan dükkân olarak kullanılması önerilmektedir.



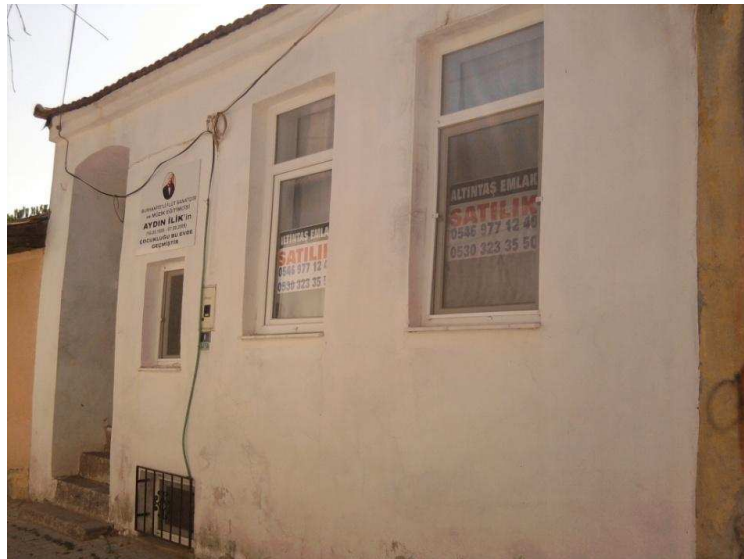
128 Ada 50 Parsel

Tek katlı konut Kasaplar Caddesi'nden mahreç almakta olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 38'dir. Basık kemerli bir niş içerisinde iki kanatlı ahşap kapılı bir girişi ile buranın her iki tarafında da ikişer adet olmak üzere dört penceresi vardır. Pencere söveleri kabartmalıdır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremit kaplıdır. Orta durumda olmakla birlikte dış cephesinin yenilenmesi önerilmektedir.



145 Ada 5 Parsel

Tek katlı yığma yapı Sundurma Sokak'ta bulunmaktadır. Kapı numarası 8'dir. Konut olarak kullanılmakla birlikte oldukça iyi durumdadır. Girişi üzeri basık kemerli derin bir niş içerisinde bulunmakta olup buraya merdivenler yoluyla erişilmektedir. Ön cephesinde biri küçük olmak üzere üç penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplıdır. Binanın bodrum katı da mevcuttur. Flüt sanatçısı ve müzik eğitimcisi Aydın İlik'in (1955-2009) çocukluğunun geçtiği evin korunması önerilmektedir.



145 Ada 19 Parsel

19 kapı numaralı yapı Bardakçı Sokak ile Kavakdibi Caddesi'nin kesiştiği köşede kalmaktadır. İki katlı olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Pencere üzerlerinde çıkıntılı süslemeler mevcuttur. Üzeri beş yöne meyilli kırma çatıyla örtülüdür. Üç cepheli köşe bina etrafındaki ağaçlarla birlikte güzel bir peyzaj oluşturmaktadır. Yakın zamanda yenilenmiş olup oldukça iyi durumdadır. Bardakçı Sokak'a bakan orijinal girişinin doldurulması dışında herhangi bir yapısal değişiklik geçirmemiştir. Halen konut olarak kullanılmaktadır.



145 Ada 22 Parsel

İki katlı yapı Bardakçı Sokak'ta bulunmaktadır. Kapı numarası 9'dur. Taş ve tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir. Üzeri basık kemerli bir niş içerisinde girişi bulunmakta olup ilk katında bir, ikinci katında ise üç penceresi vardır. Üst kat pencerelerinin üzerinde kabartmalı süslemeler mevcuttur. Yapı üzeri kiremit kaplı kırma çatılıdır. Halen konut olarak kullanılmakta olup iyi durumdadır. Dış cephesindeki küçük miktardaki yıpranmalar dışında döneminin tüm mimari özelliklerini yansıtmaktadır.



145 Ada 23 Parsel

Bardakçı Sokak'ta bulunan iki katlı yapı taş ve tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir. Kapı numarası 11'dir. Yanına sonradan bir müştemilat eklenmiştir. Giriş kapısı basık kemerli bir niş içerisinde. Alt katında bir, üst katında ise iki penceresi olup üzeri kiremitli kırma çatıyla örtülüdür. Yakın zamanda yenilenmiş olup iyi durumdadır. Halen konut olarak kullanılan eserin dış cephesindeki eklentilerinden arındırılması önerilmektedir.



145 Ada 37 Parsel

İki katlı yığma olarak inşa edilen bina Sundurma Sokak'ta bulunmaktadır. Kapı numarası 6'dır. Etrafı duvarlarla çevrili olup avlu içerisinde bir girişe sahiptir. İlk katı penceresiz olup ikinci katında dört adet penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplıdır. Günümüzde kullanılmayan konut orta durumdadır. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



145 Ada 41 Parsel

Atatürk Caddesi üzerindeki yapı yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Kapı numarası 43'tür. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı bulunmaktadır. Halen kullanılmakta olan konut genel hatları itibariyle iyi durumdadır fakat üst kat pencereleri ve çatısı orijinallliğini kaybetmiştir. Pencereleri değiştirilmiş, kırma çatısı ise kaldırılarak terasa dönüştürülmüştür. Yapının mimari özelliklerine aykırı bu gibi değişikliklerinin düzeltilmesi önerilmektedir.



146 Ada 23 Parsel

Müderriş Şükrü Sokak'tan mahreç alan 26 kapı numaralı yapı iki katlı olup tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir. Arka ve yan cephesi 8 Eylül İlköğretim Okulu'na bakmaktadır. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı olup alt katında iki, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Kiremit kaplı ve dört yöne meyilli bir kırma çatıya sahiptir. Halen konut olarak kullanılmakta olup dış cephesindeki zamana bağlı bozulmalar dışında iyi durumdadır. Pencereleri orijinallliğini kaybetmiştir. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



147 Ada 6 & 7 Parsel

Ali Çetinkaya Caddesi üzerinde bulunan bina iki katlı olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Aslen konut olup günümüzde alt katı ticari amaçlı kullanılmakta, üst katı ise boş durumdadır. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde girişi ve iki penceresi olmasına rağmen günümüzde bunları kaybetmiştir. Üst katında ise dört adet penceresi bulunmaktadır. Beşik çatıya sahip olup üzeri alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Orta durumdaki yapının fotoğrafta⁶⁹ görülen orijinal mimarisine döndürülerek basit onarımının yapılması önerilmektedir.



147 Ada 28 Parsel

Aydınlık Sokak'ta bulunan tek katlı dükkân tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. 1935'te yapılan yapının üzeri kiremit kaplı bir sundurma çatıyla örtülüdür. Alınlık kısmında tuğladan kabartmalı süslemeler bulunmaktadır. Halen ticari amaçla kullanılmakta olan orta durumdaki dükkânın basit onarımının yapılması önerilmektedir.



⁶⁹ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=1974> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)

148 Ada 17 Parsel

Pazar Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 4'tür. İki katlı olup tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Girişi yan taraftan olup sokağa bakan cephesinin ilk katı dükkân olarak düzenlenmiştir. İkinci katında bir pencere bulunmaktadır. Yan cephesinde ise ikisi doldurulmuş toplam üç penceresi bulunmaktadır. Çatı saçağında kabartmalar mevcuttur. Alaturka kiremitle kaplı ve üç yöne meyilli bir kırma çatıya sahiptir. Büyük bir bahçe içerisinde bulunan konut kötü durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



148 Ada 20 Parsel

Pazar Sokak'ta bulunan yapı tek katlı olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Derin bir niş içerisindeki girişinde iki kanatlı ahşap bir kapısı bulunmaktadır. Giriş sövesi kabartmalıdır. Bodrum kata sahip olup sokağa bakan cephesinde iki küçük bodrum kat, iki de geniş zemin kat penceresi bulunmaktadır. 1941'de inşa edilen yapının üzeri yakın zamanda onarılmış bir kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Halen konut olarak kullanılmakta olup iyi durumdadır.



149 Ada 42 Parsel

Kuyu Sokak'tan mahreç alan yapı iki katlı olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Boş durumdaki konut orta durumdadır. Bahçe içerisinde bulunan yapının üzeri dört yöne meyilli kırma çatı ile örtülü olup alaturka kiremitle kaplıdır. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



149 Ada 81 Parsel

Çay Caddesi'nden mahreç alan iki katlı yapının kapı numarası 21'dir. Tuğladan ve taştan yığma teknikle inşa edilmiş olan konut iyi durumdadır. Üzeri dört yöne meyilli ve alaturka kiremit kaplı bir kırma çatıyla örtülüdür. Çatı saçağı kabartmalıdır. Bahçe içerisinde kalan yapının dış cephesinin eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



3.1.3- Kayıp Yapılar

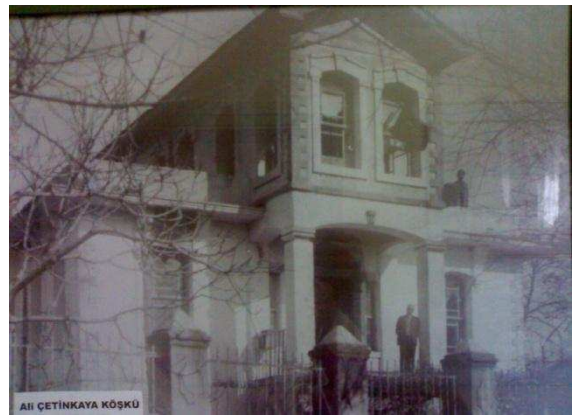
Öksüz Osman İlkokulu

Günümüzde Cumhuriyet Meydanı'nın olduğu yerde bulunmuş olan yapı Öksüz Osman'ın belediye başkanlığı yaptığı dönemde (1889-1898) halkın katkılarıyla yapılmış iki katlı ve sarı kum taşından cepheli okul binasıydı⁷⁰. Hürriyet Caddesi'ne bakan bina büyüyen Burhaniye'nin meydana ihtiyaç duyması sonucu bir açık alan yaratmak maksadıyla 1960'larda yıkılmıştır.



Ali Çetinkaya Köşkü

Günümüzde Cumhuriyet Meydanı'nın bulunduğu yerde, Ali Çetinkaya Caddesi'nden mahreç alacak şekilde yer almış yapı Burhaniye halkı tarafından inşa edilip Ali Çetinkaya'ya Kurtuluş Savaşı'ndaki gayretlerinden ötürü hediye edilmiştir⁷¹. Köşkün yerinde daha önce de medrese bulunmaktaydı. Köşk, meydanın oluşturulması esnasında Öksüz Osman İlkokulu ile beraber yıkılmıştır.



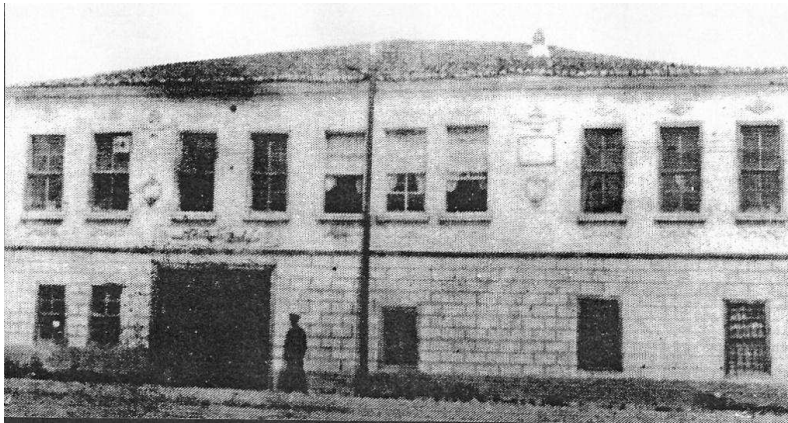
⁷⁰ Tuna (2008), s.105, 106.

⁷¹ Tuna (2008), s.120, 121.



Eski Hükümet Konağı

Eski Hükümet Caddesi'nde, günümüzde santral garajın yer aldığı yerde bulunmuş olan iki katlı kâgir-ahşap yapı yeni hükümet konağının inşası sonrası 1940'larda yıkılmıştır⁷².



⁷² <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)

3.2- Mahkeme Mahallesi

3.2.1- Tescilli Yapılar

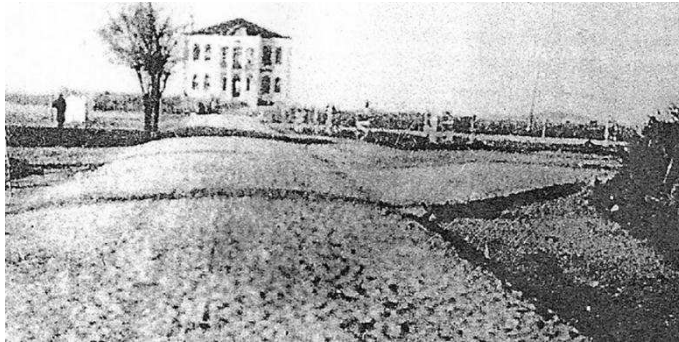
Aşağı Çarşı Caddesi

Üzerindeki tarihi dükkânlar ve Hanay Camii yüzünden korunması gerekli sokak durumundadır. Hanay Camii'ye ek olarak caddenin güney kanadında, 111 ada 14-16 parsellerde bulunan 5 dükkân ile caddenin kuzey kanadında, 108 ada 4-15 parsellerde bulunan 12 dükkân tescillidir. Tuğladan yığma tek katlı inşa edilen dükkânlar üzeri kiremitle örtülü beşik çatılıdır. Tamamı kullanılmakta olup durumları ise çeşitlilik göstermektedir. Yapıların görünümüne zarar veren reklam tabelalarından ve elektrik kablosu veya klima arındırılması önerilmektedir. Tercihe bağlı olarak cadde üzeri ince profilli malzeme ve brandayla kapatılabilir, daha orijinal bir yol kaplaması kullanılabilir. Eskiyen dükkânlar ise onarıma ihtiyaç duymaktadır. Yapılar ile yol kısmının daha homojen ve düzenli bir hale getirilmesi hiç şüphesiz bu tarihi caddeyi ön plana çıkaracak, ticari etkinliğini artıracaktır.



Atatürk İlkokulu

116 ada 1 parselde bulunan tescilli yapı Taylı Caddesi ile Naci Kamış Bulvarı'nın kesiştiği alanda yer almaktadır. Bodrum artı iki kat şeklinde inşa edilmiş kesme taştan yığma bir binadır. Binanın cephelerinde bodrum kat için dairesel ışıklık pencereleri bulunmaktadır. Ana girişe iki taraflı ve on ikişer basamaktan oluşan bir merdivenle ulaşılmaktadır. Bu kısım sonradan eklenmiştir. Girişin bulunduğu kısım binadan öne doğru çıkıntılıdır. Aynı durum binanın arka cephesinde de olup yapı simetrik bir geometriye sahiptir. Girişin yanlarında birer pencere olup üst katta da üç pencere bulunmaktadır. Üst kat pencereleri basık, alt kat pencereleri ise yuvarlak kemerlidir. Bina dış yüzeyindeki çıkıntılar ve köşeler iki farklı renkte taş ile örülmüştür. Yapının köşeleri sütun şeklinde işlemeli olup katlar arasında silmeler mevcuttur. Eserin asıl girişi günümüzde arka cephesinde kalmakta olup burası kapatılarak pencereye dönüştürülmüştür (en alttaki iki fotoğraf^{73 74} 1930'larda çekilmiş olup sözü edilen esas giriş cephesini göstermektedir). Esas girişin bulunduğu kısımda kare kaideli silindirik sütunlar vardır. Bu kısmın üzerindeki balkon da aynı şekilde pencerelerle kapatılarak iç mekâna dâhil edilmiştir (sağ üstteki fotoğrafta bu değişiklikler gözükmemektedir). Pencere lento ve söveleri kırmızı kum taşından yapılmıştır. Büyük bir bahçe içerisinde kalan ve halen kullanılan binanın üzeri dört yöne meyilli kiremitle kaplı bir çatıyla örtülüdür. Oldukça iyi durumdaki yapının arka cephesinin orijinal haline geri döndürülmesi önerilmektedir.



⁷³ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292> (Erişim Tarihi: 25.03.2012)

⁷⁴ http://www.misya.com/sayfa_4.htm (Erişim Tarihi: 01.05.2012)

Zeytinyağı Fabrikası

Taylı Caddesi üzerindeki tescilli yapı 91 ada 24 parselde bulunmaktadır. Yapı tek katlı olup tuğladan yığma teknikle 1928’de inşa edilmiştir⁷⁵. Caddeye bakan cephesinde yuvarlak kemerli girişi ve üç adet penceresi bulunmaktadır fakat bu pencerelerinden ikisi yıkılarak büyük bir depo girişine dönüştürülmüştür. Pencere söveleri tuğladan kabartmalıdır. Üçgen alınlığın alt kısmındaki süslemeler ve ortasındaki ay yıldız motifi de tahrip edilmiştir. Bina yan girişinin üzerindeki işlemeli kısım da günümüzde bulunmamaktadır. Ayrıca beşik çatısının tuğla örtüsü dökülmüş olup üzeri ondülin ile kapatılmıştır. Depo-garaj olarak kullanılan dikdörtgen planlı yapının sağ üstteki fotoğrafta⁷⁶ görülen bacası da yıkılmıştır. Yan kısmına ise tarihi dokuyla uyumlu olmayan eklentiler inşa edilerek yapının cephe görünümü bozulmuştur. Esaslı bir müdahaleye ihtiyaç duyan kötü durumdaki yapının restore edilerek ve yıkılan kısımlarının rekonstrüksiyonunun yapılarak sosyal-kültürel bir fonksiyonda kullanılması önerilmektedir.



⁷⁵ B.K.V.T.V.K.K (1989), *14 Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu*.

⁷⁶ <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=16398&start=40> (Erişim Tarihi: 30.04.2012)

94 Ada 5 & 6 Parsel

Çifteçeşme Sokak'ta bulunan tescilli yapılar ikiz olarak inşa edilmiştir. Kapı numaraları 7 ve 9'dur. Taş ve tuğladan yığma teknikle inşa edilmiş binalar bodrum üzeri iki katlıdır. Girişleri basık kemerli bir niş içerisinde olan yapıların ilk katlarında birer, ikinci katlarında ise üçer penceresi bulunmaktadır. Ortak bir beşik çatıya sahip olan yapıların üzeri alaturka kiremitle kaplanmıştır. Boş durumdaki konutlar kötü durumda olup yıkılmaya meyillidir. Ahşap kepenkleri dökülmüş, taşıyıcı sistemi ve çatısı zayıflamıştır. Özellikle de sokağa bakan cepheleri zamana bağlı eskimelerden dolayı geriye doğru eğilmiş vaziyettedir. Acil müdahale gerektiren yapıların restore edilmesi önerilmektedir.



95 Ada 11 Parsel

Yıldız Aralığı'nda bulunan yapının kapı numarası 7'dir. 2011 yılında tescil edilmiştir. Ahşap ve kerpiçten yığma teknikle inşa edilmiştir. Üst katında ahşap bir cumbası bulunmaktadır. İki kanatlı ahşap kapılı bir girişi bulunmaktadır. İlk katında iki, ikinci katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Kıırma çatılı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Boş olan konut kötü vaziyettedir ve çökme tehlikesi bulunmaktadır. Acil müdahaleye ihtiyaç duyan yapının restore edilmesi önerilmektedir.



95 Ada 16 Parsel

Şar Caddesi'nde bulunan tescilli yapı iki katlı olup yığma teknikle inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı ve ilk katında bir, ikinci katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Kiremitli bir beşik çatısı bulunmaktadır. Orijinal mimariye uygun olmayan panjur ve taş kaplama gibi eklentiler ile bina cephesi değiştirilmiştir. İyi durumdaki ve hala kullanılan konutun bu gibi değişikliklerinin kaldırılarak eski haline döndürülmesi önerilmektedir.



96 Ada 20 Parsel

Şar Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 26'dır. İki katlı bina tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Giriş kapısının yer aldığı nişin etrafı ve üzeri sarı renkli kum taşından dış motifi şeklinde işlenmiştir. Alt katındaki iki orijinal penceresi kapatılıp yerine daha geniş yeni bir pencere açılmıştır. Üst katta ise üç penceresi bulunmaktadır. Çatısı kırma olup kiremitle kaplıdır. Yapı iyi durumda olup halen konut olarak kullanılmaktadır. Bina cephesine zarar veren panjur ve klima gibi eklentilerin kaldırılması ve yeni pencere kapatılarak orijinal pencerelerinin geri açılması önerilmektedir.



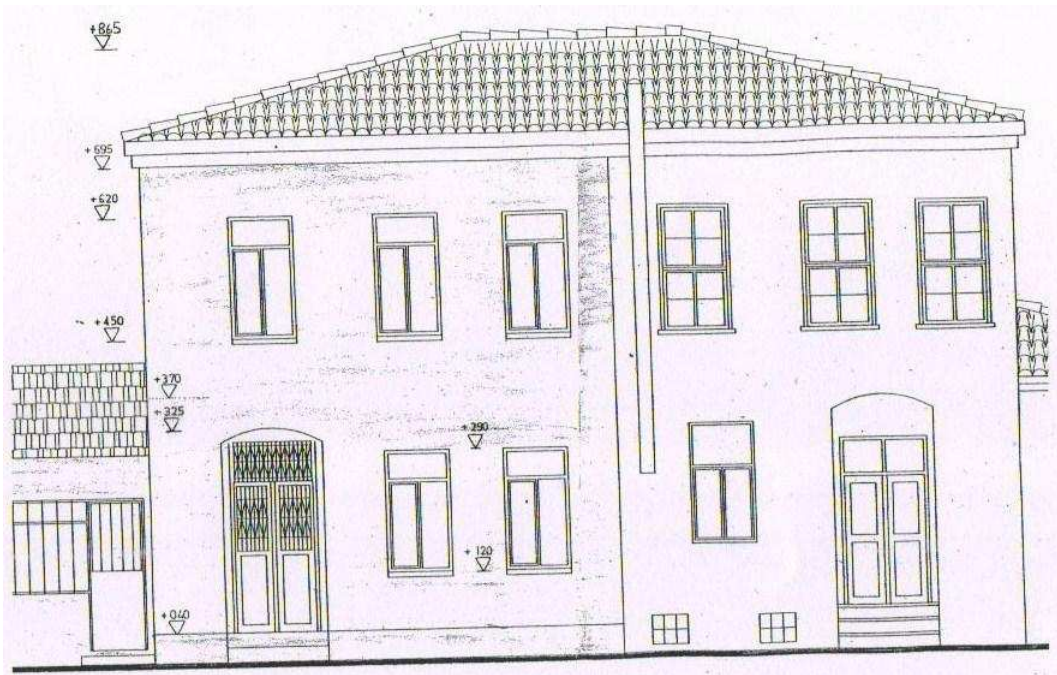
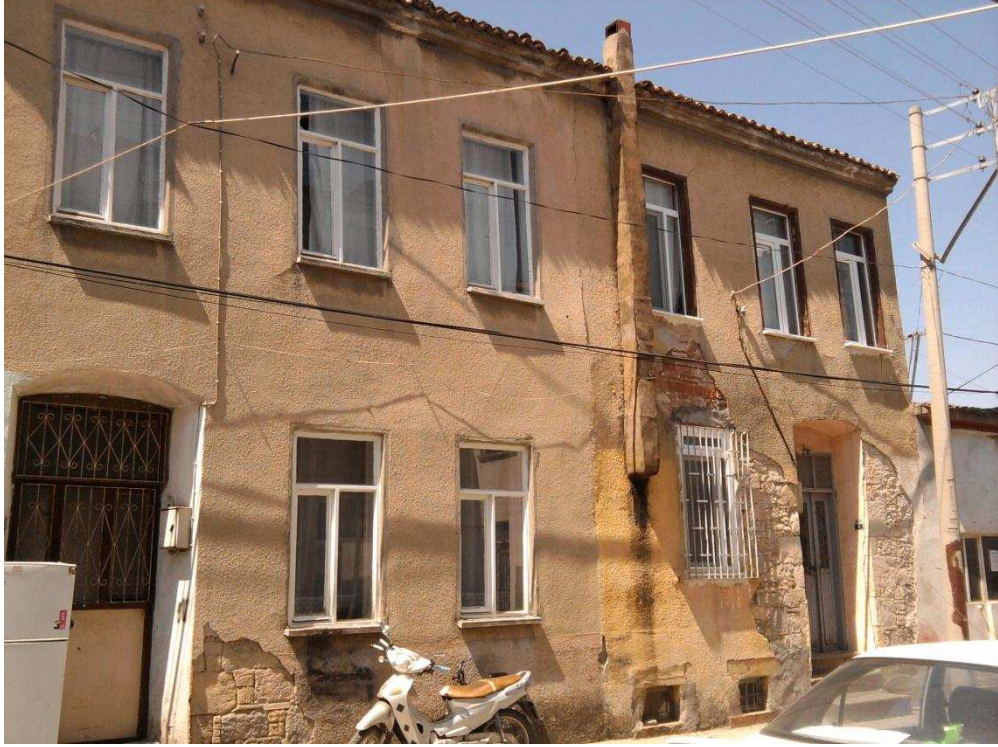
96 Ada 29 Parsel

Su Sokak ile 1. İnönü Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. Girişi yan taraftan bahçe içerisinden olan bina yığma teknikle inşa edilmiş olup iki katlıdır. Su Sokak'a açılan orijinal girişi kapatılmıştır. Sokağa bakan cephesinin ilk katında sonradan açılmış bir, ikinci katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Caddeye bakan cephesinde ise altı üstlü birer penceresi vardır. Dört yöne meyilli kırma bir çatıya sahip olup üzeri alaturka kiremitle kaplanmıştır. Halen konut olarak kullanılan iyi durumdaki yapının orijinal haline döndürülmesi önerilmektedir.



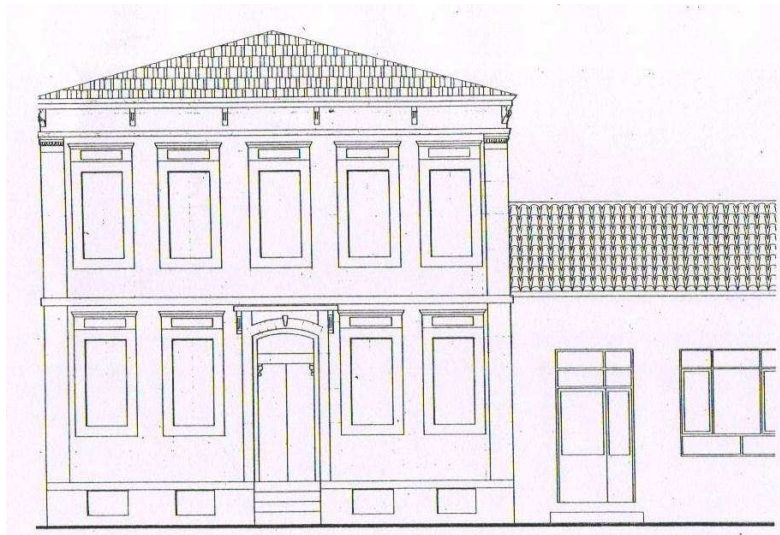
97 Ada 10 & 11 Parsel

Tescilli yapılar 1. İnönü Caddesi'nden mahreç almakta olup bitişik durumdadır ve büyük oranda benzer mimariye sahiptir. Kapı numaraları 5 ve 7'dir. Bodrum üzeri iki kat şeklinde taş ve tuğladan yığma teknikle inşa edilen binaların girişleri basık kemerli bir niş içerisinde olup buraya da merdiven yoluyla ulaşılmaktadır. Yan tarafta dükkân olarak düzenlenmiş tek katlı bir bölüm mevcuttur. Üzerleri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki yapıların dış cephelerinin basit onarıma tabi tutulması önerilmektedir. Sağdaki yapının orijinal mimari yapısına uygun olmayan baca ise kaldırılmalıdır.



97 Ada 13 Parsel

1. İnönü Caddesi ile Nezir Sert Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. İki katlı ve günümüzde konut olarak kullanılan yapı kesme sarı kum taşından yığma olarak inşa edilmiştir. Girişine dört basamak merdiven ile ulaşılmaktadır. Ayrıca bodrum katına da sahiptir. Pencere söve ve lentolarında taş ile kabartmalar yapılmıştır. Caddelere bakan cephelerinde kabartmalı ve işlemeli çeşitli süslemeler bulunmaktadır. Köşelerinde ise payeler mevcuttur. Dört yöne meyilli ve kiremitli bir kırma çatısı vardır. Eserin Nezir Sert Caddesi'ne bakan tarafında bir adet içme suyu çeşmesi vardır. Restore edilmiş ve oldukça iyi durumda olan bina Burhaniye genelinde yapılması öngörülen restorasyon çalışmalarına başarılı bir emsal teşkil etmektedir. Dış cephesinde zamana ve rutubete bağlı küçük yıpranmalar bulunan yapı yörenin kendine has mimari özelliklerini oldukça iyi bir şekilde yansıtmaktadır. Binanın cephe görünümünü olumsuz yönde etkileyen elektrik kablolarından arındırılması ve basit onarımının yapılması önerilmektedir.



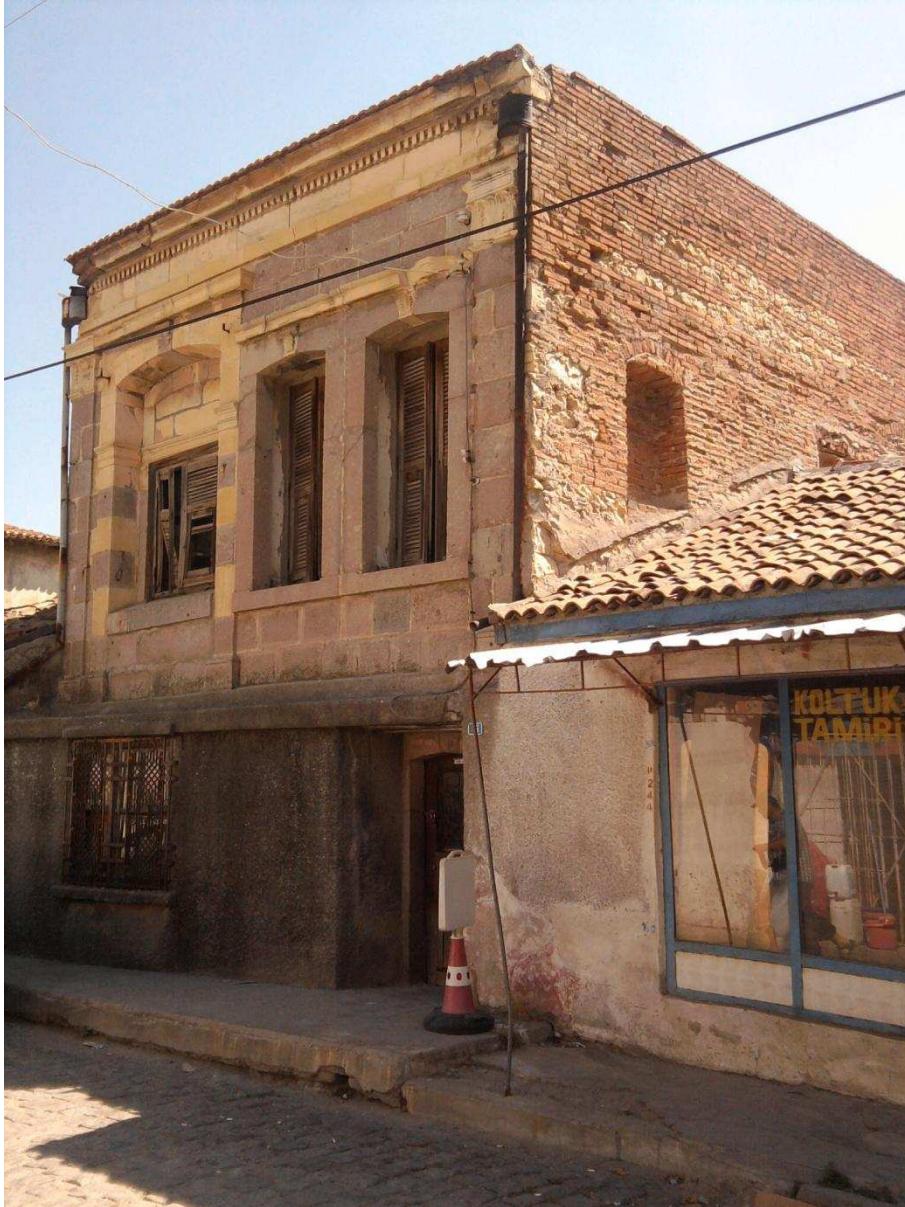
97 Ada 18 Parsel

Nezir Sert Caddesi'nde bulunmuş olan tescilli kayıp sivil mimarlık örneği kerpiç ve tuğladan yığma teknikle inşa edilmiş tek katlı bir yapıdır. Ön cephesinde taş ve tuğla, arka cephelerinde ise kerpiç kullanılmıştır. Eserin yuvarlak kemerli bir niş içerisinde ahşaptan iki kanatlı bir giriş kapısı olup buraya üç basamak merdiven ile çıkılmaktadır. Caddeye bakan cephesinde üç adet penceresi olup söveleri ve lentoları tuğladan kabartmalıdır. Ayrıca pencere üstlerine alçıdan alınlık şeklinde kabartmalı süsleme yapılmıştır. Dört yöne meyilli ve üzeri alaturka kiremitli bir kırma çatısı vardır. Uzunca bir süre boş durumda kalan yapı zamana bağlı eskimeler ve rutubet sebebiyle kısmen çöktüğü için bir güvenlik önlemi olarak 2002'de belediye tarafından yıkılmıştır. Fotoğraflarda binanın 1985, 1995, 2002 ve günümüzdeki durumları görünmektedir. Yeri boş olup otopark olarak kullanılmaktadır. Orijinal kütle ve geometrisinde tüm mimari detayları ile yerine yeniden inşa edilmesi önerilmektedir.



97 Ada 24 Parsel

Şar Caddesi'nden mahreç alan tescilli yapının kapı numarası 16'dır. Taş ve tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir ve iki katlıdır. Zemin katında basık kemerli ve küçük bir giriş kapısı ile bir adet penceresi bulunmaktadır. Alt katı harçla sıvanmıştır. İkinci katında ise biri büyük toplam üç adet penceresi vardır. Bu pencerelerin üstlerinde alınlık süslemesi olmakla birlikte söve ve lentoları da taştan kabartmalıdır. Pencere kemerlerinin kilit taşı da bitki yaprağı motifli bir süsleme ile stilize edilmiştir. Yine pencerelerinde iki kanatlı ahşap kepenkler bulunmaktadır. Bina köşelerinde sütun şeklinde payeler ve kabartmalı sütun başı şeklinde süslemeler bulunmaktadır. Yan ve arka cepheleri tuğladan olup ön cephesinde granit ve sarı kum taşı kullanılmıştır. İlk katı caddeye paralel olup ikinci katı açılı bir şekilde yapılmıştır. Çatı saçağında tek sıra diş motifli süsleme bulunmaktadır. Dört yöne meyilli ve üzeri kiremit kaplı bir çatısı vardır. Sağ tarafında yıkılmış ve izine günümüzde ulaşılabilen bir tarihi yapının gömme dolap izleri bulunmaktadır. Uzun zamandır boş durumdaki konut orta durumda olup onarıma ihtiyaç duymaktadır.



99 Ada 27 Parsel

1. İnönü Caddesi ile Molla Hüseyin Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan tescilli yapının kapı numarası 36'dır. İki katlı olup tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Geniş bir bahçe içerisinde kalan yapının kerpiçten bir müştemilatı bulunmaktadır. Caddeye bakan köşesinde bir adet içme suyu çeşmesi bulunan yapının basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı bulunmaktadır. Her iki katında da dörder adet basık kemerli penceresi olması rağmen bunlardan ilk katındaki ikisi doldurulmak suretiyle kapatılmış, biri ise genişletilmiştir. Üst kattakilerden de en sağda olanı sonradan eklenen bir beton merdiven ile ikinci bir girişe çevrilmiştir. Üst kattaki pencerelerin etrafı kabartmalı olup bina köşe ve orta kısımlarında payeler bulunmaktadır. Sokağa bakan cephesinin ikinci katında da dört adet pencereye sahiptir. Binanın ön cephesi daha gösterişli olup buranın çatı saçağında da süslemeler bulunmaktadır. İki katı arasında silme olan yapının dört yöne meyilli ve kiremit kaplı bir kırma çatısı vardır. Depo olarak kullanılan konut orta durumdadır. Hemen bitişiğindeki dört katlı bina yapının silüetine zarar vermektedir. Eklentilerinden arındırılıp restore edilerek orijinal görünümüne kavuşturulması önerilmektedir.



108 Ada 24 Parsel

Aşağı Çarşı Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 14'tür. Tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmiş binanın su basman seviyesinde taş kullanılmıştır. Caddeye bakan iki adet girişi olup söveleri kaideli sütun şeklinde kabartılarak stilize edilmiştir. Pencere ile girişlerin lento ve söveleri de taştan olup kabartmalıdır. Ana girişe iki basamak merdivenle ulaşılmakta olup diğer giriş kullanılmamaktadır. Katlarda ikişer adet pencere bulunmakta olup giriş üstlerinde küçük birer pencere daha bulunmaktadır. Beşik çatılı eserin üzeri kiremitle kaplanmıştır. Orta durumda olup dış cephesinde zamana bağlı eskimeler mevcuttur. Orijinalde ticari amaçla inşa edilmiş bir yapı olduğu düşünülmektedir. Halen CHP ilçe merkezi olarak kullanılmaktadır. Dış cephedeki kablo ve klimalar görünümü zarar vermektedir. Yapının bu gibi eklentilerden arındırılarak restore edilmesi önerilmektedir.



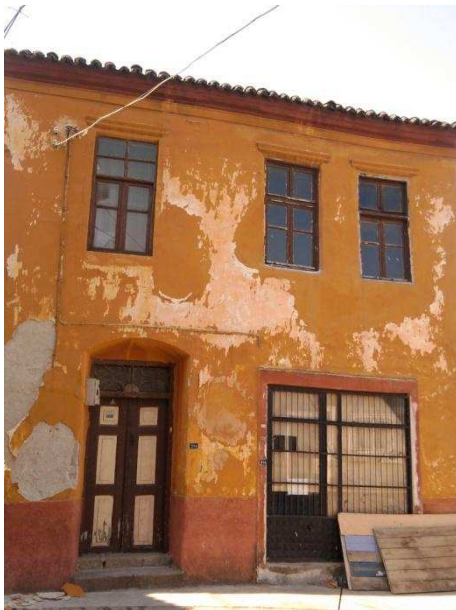
110 Ada 26 Parsel

Şar Caddesi'nden mahreç alan yapının kapı numarası 12'dir. 2011'de tescil edilmiştir. Taş ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde yerleştirilmiş ahşaptan iki kanatlı kapılı bir girişi vardır. Alt kat penceresi değiştirilmiştir. Üst katında ise dört adet penceresi vardır. Dört yöne meyilli bir kırma çatısı olup üzeri alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Boş olan konut orta durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



110 Ada 28 Parsel

Eski Han Sokak'ın Nezir Sert Caddesi'ne açıldığı bölümünde bulunan tescilli yapının kapı numarası 31'dir. Bina, tuğla ve kerpiçten yığma teknikle 1904'te inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde iki kanatlı ahşap kapılı bir girişi vardır. Zemin katının bir kısmı dükkân olarak düzenlenmiştir. İkinci katında üç penceresi olup bahçesinde müstemilatı da bulunmaktadır. Yan cephesinde biri küçük toplam üç penceresi vardır. Pencere üzerlerinde süsleme vardır. Dört yöne meyilli ve alaturka kiremitli bir kırma çatı ile üzeri örtülüdür. Günümüzde kullanılmayan konut orta durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



111 Ada 1 Parsel

Yunak Caddesi ile Nine Hatun Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. Taş ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Her iki caddeye bakan cephesinin de ilk katında bir girişi ve iki penceresi, ikinci katında ise dört penceresi vardır fakat Nine Hatun Caddesi'ne bakan girişi kapatılmıştır. Diğer girişi basık kemerli bir niş içerisinde olup ahşaptan iki kanatlı bir kapıya sahiptir. Dört yöne meyilli kırma çatısı olup üstü alaturka kiremitle kaplıdır. Orta durumdaki konut kısmen kullanılmaktadır. Dış görünümüne zarar veren kablolar ve bacanın kaldırılmalı, bina ise restore edilmelidir



111 Ada 9 Parsel

Nine Hatun Caddesi üzerinde bulunan tescilli yapının kapı numarası 5'tir. Tuğladan yığma teknikle inşa edilen yapının caddeye bakan cephesi taşla kaplanmıştır. Burada da iki adet pencere ve giriş kapısı bulunmaktadır. Pencere üstlerinde taştan lento olmakla birlikte köşeler taş, kat arası da silme ile süslenmiştir. Taban bordürünün bastığı yerler kaideli sütun şeklinde işlenmiştir. Binanın ikinci katı yıkılmış olup üzeri sonradan çatıyla kapatılmıştır. Çatı altında üst kat pencerelerinin taş kabartmalarının alt kısmı kalmıştır. İyi durumdaki dükkân önceden hükümet tabipliği olarak kullanılmıştır⁷⁷. Sağ alttaki fotoğrafta⁷⁸ görülen yıkılan kısmının rekonstrüksiyonu önerilmektedir.



⁷⁷ Tuna (2008), s.102.

⁷⁸ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292> (Erişim Tarihi: 02.03.2012)

111 Ada 24 Parsel

Yunak Caddesi ile Eski Sinema Sokak'ın kesiştiği köşede bulunmuş olan tescilli kayıp sivil mimarlık örneği bilinmeyen bir sebepten ötürü yıkılmıştır ve alanı günümüzde otopark olarak kullanılmaktadır. Alt katı taş, üst katı ise tuğladan yığma teknikle yapılmış bina iki katlı olup bir kısmı tek katlıdır. Sokak cephesinde alt katta iki ahşap giriş kapısı ve üç pencere, üst katta da iki pencere olup tamamı ahşap kepenklidir. Cadde cephesinde alt katta bir giriş ve üç pencere, üst katta ise demir korkuluklu bir balkon, balkonun kapısı ve dört de penceresi vardır. Dört yöne meyilli kırma çatısı alaturka kiremitle kaplı olup açıklık lento ve söveleri kırmızı kum taşındandır. Yapının orijinal kütle ve geometride, tüm mimari detaylarını yansıtabilecek şekilde yeniden inşa edilmesi önerilmektedir.



112 Ada 6 Parsel

Eski Sinema Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 3'tür. Tuğladan yığma olarak inşa edilmiş yapı tek katlıdır. Basık kemerli bir niş içerisinde üç basamak merdiven ile ulaşılan bir giriş kapısı mevcuttur. Ayrıca sokağa bakan iki adet penceresi vardır. Kesme taş ile köşelere dış motifi, çatı saçağı ile pencere lento ve sövelerine ise kabartmalar yapılmıştır. Bina cephesi harç ile sıvanmıştır. Beşik çatısı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Çatısı yeni olup orijinalde saçaksız ve alaturka kiremitlidir. Kapı ve pencereleri de değiştirilmiştir. İyi durumdaki konutun dış cephesinin yenilenmesi önerilmektedir.



113 Ada 3 Parsel

Şar Caddesi ile Nine Hatun Caddesi'nin kesiştiği köşede kalan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. Tuğladan yığma olarak bodrum üzeri bir katlı olacak şekilde 1893'te inşa edilmiştir. Şar Caddesi cephesinde çift kanatlı ahşap bir kapısı ve biri küçük toplam dört penceresi bulunmaktadır. Diğer cephesinde ise iki penceresi daha vardır. Ana girişi altı basamaklı bir merdivenle çıkılan basık kemerli bir niş içerisinde. Yapının köşesi dükkân şeklinde düzenlenmiş olup burada da bir kapısı mevcuttur. Cephelerin üst kısmında toplam üç adet ışıklık penceresi bulunmaktadır. Eserin su basman seviyesi taş olup diğer kısımları tuğladandır. Çatısı beş yöne meyilli olup alaturka kiremitle kaplıdır. Günümüzde boş durumdaki yapı orta durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



114 Ada 4 Parsel

Nine Hatun Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 29'dur. Tuğladan yığıma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Katlar arasında silme bulunmaktadır. Alt katta basık kemerli bir niş içerisinde bulunan giriş kapısı ve üç adet altı taş süslemeli pencereye ek olarak bir tane de dikdörtgen pencere mevcuttur. Üst katın caddeye bakan cephesinde dört, yan tarafta ise iki penceresi daha vardır. Kıрма çatılı olup üzeri kiremit kaplıdır. Konut oldukça iyi durumdadır.



114 Ada 5 Parsel

Nine Hatun Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 27'dir. Tuğladan yığıma olarak inşa edilmiştir. Bina yanına sonradan bir kısım daha eklenmiştir. Zemin katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ile biri büyük olmak üzere üç penceresi, ikinci katında ise biri büyük olmak üzere dört penceresi mevcuttur. Pencere lentoları kabartmalıdır. Kıрма çatılı olup üzeri kiremit kaplıdır. Oldukça iyi durumdaki konut hala kullanılmaktadır.



114 Ada 9 Parsel

Yunak Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 4'tür. Tuğladan yığma iki katlı olarak 1887'de inşa edilmiştir. Caddeye bakan cephesinde basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişi alt katta bir, üst katta üç adet olmak üzere toplam dört penceresi vardır. Pencere üstlerinde kabartmalar vardır. Binanın yan cephesinde de iki penceresi bulunmaktadır. Üzerinde dört yöne meyilli kırma çatı olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki konut günümüzde ticari amaçla kullanılmaktadır. Dış cephesinin düzenlenerek eserin orijinal mimari yapısını daha iyi yansıtmalarının sağlanması önerilmektedir.



114 Ada 21 Parsel

Hürriyet Caddesi ile Akın Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan tescilli köşkün kapı numarası 1'dir. Her iki bağlantıya da açılan bahçe kapıları olsa da asıl girişi sokaktandır. Üç katlı betonarme yapı 1951'de inşa edilmiştir. Büyük bir bahçe içerisinde kalmaktadır. Girişinin önünde yuvarlak kemerli bir mekân bulunmaktadır. Eserin cephelerinde farklı pencere, çıkma ve balkon düzenleri bulunmaktadır. Üst kat pencereleri ile alt kat pencereleri şaşırtmalı sıra oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. İlk iki kat arasında düz bir silme vardır. Çatı saçakları oldukça çıkmalı olup altı ahşap görünümündedir. Kırma çatılı olup üstü kiremit kaplıdır. Sağdaki fotoğrafta⁷⁹ görüldüğü üzere inşa edildiğinde merkeze uzakta kalmaktadır ama zamanla etrafı dolmuştur. Çok iyi durumdaki köşk Burhaniye'nin sembol binalarındandır.



⁷⁹ <http://www.misya.com/sayfa11.htm> (Erişim Tarihi: 25.04.2012)

3.2.2- Tarihi Yapılar

Eski Han Sokak

Nezir Sert Caddesi ile Nine Hatun Caddesi arasında uzanan Eski Han Sokak, üzerinde bulundurduğu on tarihi yapı ile bu alanda ilçede en önde gelmektedir. Bu yüzden sokak kaplamasının değiştirilerek aslına uygun olacak şekilde taş döşenmesi ve sokağın koruma altına alınması önerilmektedir. Peyzaj düzenlemesinin de yapılmasıyla daha ön plana çıkacak sokak etrafında Koca Cami ve Burhaniye Belediyesi'nin bulunduğu Kuva-yi Milliye Meydanı ile Burhaniye Pazarı'nın kurulduğu Nine Hatun Caddesi ve Şar Caddesi arasında önemli bir bağlantı teşkil etmektedir. Tarihi önemi bulunan bu sokağı daha işlek ve güzel kılmak için bir takım müdahaleler ile ön plana çıkarmak gerekmektedir.



Dalgalı Sokak

1. İnönü Caddesi ile Sakarya Caddesi arasında uzanan ve birkaç kısımdan oluşan bir dar sokaklar ağıdır. Orta kısımlarda bir adet çeşme de bulunmaktadır. Birbirlerine yakın yapıların ve dar sokak dokusunun oluşturmuş olduğu komşuluk birimleri ile Burhaniye'nin kendine has sokaklarından biridir. Sokağın korunarak kaplamalarının ve bina dış cephelerinin yenilenmesi, peyzaj düzenlemesinin de yapılarak ön plana çıkarılması önerilmektedir.



91 Ada 47 Parsel

Gazhane Sokak'ta, Kilise Hamamı'nın hemen solunda bulunan iki katlı yapı sarı renkli kum taşından yığma olarak inşa edilmiştir. Düzgün cepheli ve kare biçimli yapının kubbe şeklinde fakat biçimsiz bir çatı örtüsü bulunmaktadır. Çatı kotunun hemen altında taşıyıcı sisteme destek olan ve dıştan sabitlenmiş demir çubuklar bulunmaktadır. Ön ve yan cephelerine toplam üç adet pencere açılmıştır. Sonradan konuta çevrilmiş fakat günümüzde boş durumda olan yapı geçmiş olduğu değişiklikler dışında iyi durumdadır. Bu yapının solunda bulunmuş olan ve yıkılarak günümüze gelmeyi başaramamış kilisenin bir parçası (çan kulesi vb.) olduğu düşünülmektedir. Restitüsyon ve restorasyonun yapılması önerilmektedir.



94 Ada 2 Parsel

Çifteçeşme Sokak'ta bulunan tek katlı konut yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 15'tir. Basık kemerli bir niş içerisinde ahşaptan iki kanatlı kapısı olan bir girişi ve sokağa bakan cephesinde iki küçük penceresi vardır. Beşik çatısı olup üzeri kiremit kaplıdır. Yakın zamanda yenilenmiş olan ve halen kullanılan bina iyi durumdadır.



94 Ada 17 Parsel

Çifteçeşme Sokak'ta bulunan iki katlı konut yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 13'tür. Basık kemerli bir niş içerisinde girişi, alt katında bir ve üst katında da üç penceresi bulunmaktadır. Kıрма çatılı olup üzeri kiremit kaplıdır. Yakın zamanda onarılmış ve iyi durumdaki yapı halen kullanılmaktadır.



94 Ada 11 Parsel

Yıldız Sokak ve 1. İnönü Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan bina tuğladan yığma teknikle inşa edilmiş olup iki katlıdır. Caddeye bakan ve basık kemerli bir niş içerisinde bulunan bir girişi mevcuttur. Üst kat pencerelerinden bir kısmı kapatılmış olup izleri gözükmemektedir. Dört yöne meyilli kırma çatılı olup üzeri kiremit kaplıdır. Halen konut olarak kullanılmakta olup iyi durumdadır. Orijinal görünümüne döndürülmesi önerilmektedir.



94 Ada 13 Parsel

Yıldız Sokak'ta bulunan yapı tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde girişi bulunan yapının ilk katında bir, ikinci katında ise üç penceresi vardır. Kırma çatılı olup üzeri kiremit kaplıdır. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır.



94 Ada 15 Parsel

Yıldız Sokak'ta bulunan yapı tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Konutun girişinin yer aldığı nişin kemeri ve alt katındaki iki penceresinden biri değiştirilmiştir. Üst katında üç adet penceresi bulunan yapının üzeri dört yöne meyilli kırma çatı ile örtülü olup alaturka kiremit kaplıdır. Dış cephe görünümüne zarar veren panjur gibi eklentilerden arındırılıp orijinal mimari yapısına geri döndürülmesi önerilmektedir.



94 Ada 16 Parsel

Yıldız Sokak'ta bulunan yapı tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Kapı numarası 10'dur. Sokağa bakan cephesinde basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişi vardır. Niş kemerinin iç kısmında çiçek motifli bir süsleme mevcuttur. Alt katındaki tek pencere değiştirilmiştir. Üst katında üç penceresi bulunan yapının üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplıdır. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır. Panjur gibi dış cepheye zarar veren eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



95 Ada 15 Parsel

Yıldız Aralığı'nın Şar Caddesi'ne açıldığı bölümde bulunan yapı tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Zaman içerisinde birçok değişiklik geçirmiş olup orijinal cephe yapısını algılamak mümkün değildir. Halen kullanılan konut iyi durumdadır. Dış cephe görünümüne zarar veren eklentilerden arındırılıp eski haline döndürülmesi önerilmektedir.



95 Ada 17 Parsel

Şar Caddesi'nde bulunan yapı taş ve tuğladan yığma olarak üç katlı inşa edilmiştir. Üçüncü katı yıkılmış olan yapı birçok ciddi değişiklik geçirmiş olup orijinal yapısını hemen hemen kaybetmiştir. Hatta günümüzdeki yapının aslında eski bina olduğuna dair tek görsel kanıt kırıklı köşe yapısıdır. Bu yüzden de ilk iki katın orijinal taşıyıcı sisteminin hala mevcut olduğu düşünülmektedir. İyi durumdaki konut hala kullanılmaktadır. Orijinal haline çevrilerek restore edilmesi ve yıkılan kısmının da rekonstrüksiyonunun yapılması önerilmektedir.





95 Ada 18 Parsel

Şar Caddesi'nde bulunan yapı tuğla ve kerpiçten yığma olarak bodrum üzeri tek katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişine beş basamaklı bir merdivenle ulaşılmaktadır. Zemin katın ön cephesinde biri küçük toplam üç pencere vardır. Ayrıca bodrum kat yoluyla arka bahçeye uzanan küçük bir kapı ve bodrum katın ufak bir penceresi daha mevcuttur. Üzeri dört yöne meyilli ve alaturka kiremitli bir çatıyla kaplıdır. Dış cephesi itibariyle bakımlı gözükken yapı taşıyıcı sistemi itibariyle zayıflamış olup geriye doğru hafif yatık durumdadır. Taşıyıcı sisteminin güçlendirilmesi ve hala konut olarak kullanılan binanın restore edilmesi önerilmektedir.



96 Ada 24 Parsel

Yıldız Aralığı'nda bulunan yapının kapı numarası 8'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinden girişi olan yapının alt katında bir, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Bodrum katı da mevcut olan yapının sağ tarafına betonarme bir eklenti yapılmış olup bu kısım binanın cephe görünümüyle uyumlu olduğundan zarar vermemektedir. Hala kullanılan ve iyi durumda olan konutun üzeri dört yöne meyilli çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır.



96 Ada 27 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 11'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında giriş kapısı ve üç penceresi, üst katında ise dört penceresi mevcuttur. Yanında bir bahçe kapısı da vardır. Dört yöne meyilli ve kiremit kaplı kırma çatıya sahip yapı hala konut olarak kullanılmakta olup iyi durumdadır.



96 Ada 33 & 34 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan yapılar tuğladan yığma olarak tek katlı inşa edilmiştir. Kapı numaraları 17 ve 17/A'dır. Depo olarak kullanılan zeytinyağı fabrikasının caddeye bakan cephesinde yuvarlak kemerli bir niş içerisinde girişi ve yine yuvarlak kemerli iki penceresi bulunmaktadır. Su basman kısmı taştandır. Yapının köşeleri ve açıklık kemeri kilit taşları tuğladan kabartmalıdır. Ayrıca alınlık kısmında da silme şeklinde süslemeler bulunmaktadır. Bacası yıkılmıştır. Üzeri beşik çatıyla kaplı olup alaturka kiremitlidir. Orta durumdaki yapı restore edilmeli ve sosyal-kültürel bir fonksiyonda kullanılmalıdır. Yanındaki tek katlı uzun yapının fabrikanın bir parçası (dükkân, imalathane vb.) olduğu düşünülmektedir. Bu kısım iyi durumda olup hala konut olarak kullanılmaktadır.



97 Ada 6 Parsel

Su Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 9'dur. İki katlı yapı tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde girişi ve altlı üstlü toplam üç penceresi bulunmaktadır. Ahşaptan açılı bir şekilde yapılmış, tek pencereli ve altı metal destekli bir cumbası mevcuttur. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitlidir. Hala konut olarak kullanılmakta olup orta durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



97 Ada 7 & 8 Parsel

Su Sokak'ta bulunan yapıların kapı numaraları 5 ve 7'dir. Kerpiç ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapıları bulunan yapıların ikinci katlarında üçer penceresi vardır. Giriş katlarında ise bir ve iki pencereleri mevcuttur. Soldaki yapının dış cephesi daha eskimiş olmakla birlikte iki katı arasında silme ve üst kat pencerelerinde ahşap kepenkleri vardır. Dört yöne meyilli ve alaturka kiremitli kırma çatıyla üzerleri örtülmüştür. Orta durumdaki yapıların restore edilmesi önerilmektedir.



97 Ada 16 Parsel

Nezir Sert Caddesi'nden mahreç alan yapının kapı numarası 8'dir. Tuğla ve kerpiçten yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. İlk katında basık kemerli bir niş içerisinde yer alan girişi ve bir penceresi, ikinci katında ise iki adet penceresi mevcuttur. Beşik çatısı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Çatı saçağı tuğladan kabartmalıdır. Sonradan eklenen baca dış cepheye zarar vermektedir. Kötü durumdaki yapının restore edilmesi önerilmektedir.



98 Ada 27 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 10'dur. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Bir kısmı dükkân olarak düzenlenen yapı zaman içerisinde birçok değişiklik geçirmiş olup orijinal dış görünümünü kaybetmiştir. Beşik çatısı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Boş olan konutun restore edilmesi önerilmektedir.



108 Ada 27 Parsel

Kasaplar Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 27'dir. Tuğla ve ahşaptan yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. İlk katı ticari amaçlı düzenlenen yapının ikinci katında dört penceresi bulunmaktadır. Giriş kapısı ortadadır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplıdır. Alt katı dükkân, üst katı ise depo olarak kullanılan yapı orta durumdadır. Basit onarımının yapılması ve eklentilerinden arındırılması önerilmektedir.



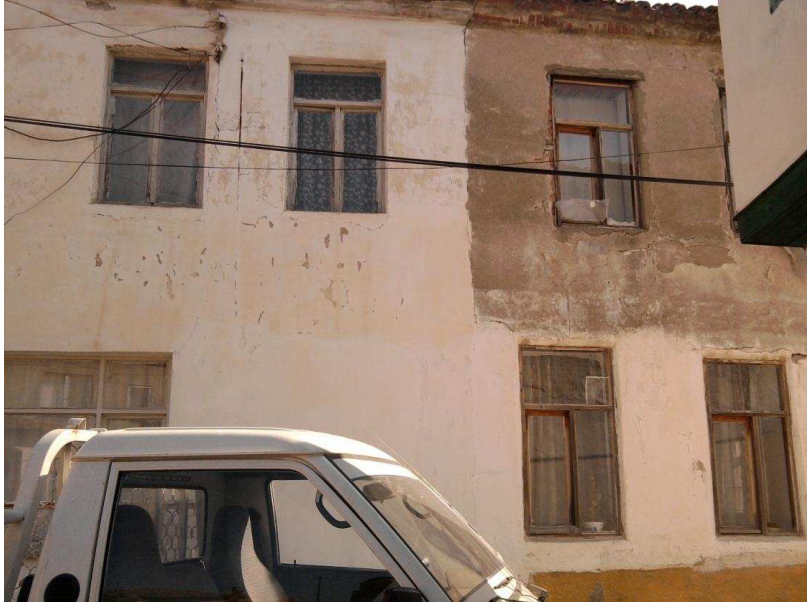
109 Ada 4 Parsel

Nezir Sert Caddesi'nden mahreç alan yapının kapı numarası 5'tir. Tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Bahçe içerisinde kalan yapı birçok değişiklik geçirdiğinden orijinal cephe özelliklerini kaybetmiştir. Beşik çatılı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Binanın orijinal çatısı dört yöne meyilli kırma çatı olup alaturka kiremitlidir. Orta durumda olan konut hala kullanılmaktadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



109 Ada 18 & 19 Parsel

Eski Han Sokak'ta bulunan yapıların kapı numaraları 6 ve 8'dir. Tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmişlerdir. Girişleri yan taraflarından olup altlı üstlü ikişer pencereleri mevcuttur fakat soldaki yapının alt kat pencereleri kapatılmış ve yerine daha büyük tek bir pencere açılmıştır. Üzerleri alaturka kiremitli kırma çatıyla örtülü olan konutlar günümüzde kullanılmakta olup orta durumdadır. Restore edilmeleri önerilmektedir.



109 Ada 20 Parsel

Eski Han Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 32'dir. Tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan giriş kapısı ve bir penceresi, üst katında ise alt kat penceresinden daha büyükçe iki penceresi daha bulunmaktadır. Üzeri alaturka kiremitli bir kırma çatıyla örtülmüştür. Hala kullanılmakta olan konut iyi durumdadır.



110 Ada 9 & 10 Parsel

Eski Han Sokak'ta bulunan yapıların kapı numaraları 11 ve 13'tür. Tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmişlerdir. Her iki yapının da alt katlarında birer penceresi ve basık kemerli niş içerisindeki giriş kapıları bulunmaktadır. Soldaki yapının dış cephesinde pencere üstü alınlık, sütun görünümlü paye ve iki kat arası silme şeklinde kabartmalı süslemeler olup ikinci katında tek penceresi vardır. Kliması cephe görünümünü bozmaktadır. Sağdaki yapının ikinci katında ahşaptan ve açılı bir cumbası olup iki penceresi mevcuttur. Üzerleri beşik çatıyla örtülü olup alaturka kiremit kaplıdır. İyi durumdaki konutlar hala kullanılmaktadır.



110 Ada 11 Parsel

Eski Han Sokak'ta bulunan yapı tuğla ve ahşaptan yığma teknikle inşa edilmiştir. Kapı numarası 15'tir. Giriş kapısı yan tarafında bulunan binanın ikinci katı ahşap çıkmalı olup iki penceresidir. Alt katında ise ahşap kepenkli tek bir penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatılı ve alaturka kiremitli olan yapı orta durumda olup konut olarak kullanılmaktadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



110 Ada 21 & 25 Parsel

Şar Caddesi'nde bulunan yapıların kapı numaraları 6 ve 8'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmişlerdir. İlk katlarında basık kemerli bir niş içerisindeki giriş kapıları ve bir pencereleri bulunmaktadır. İkinci katlarında ise üçer pencereleri mevcuttur. Soldaki yapının çatısı ve niş kemeri, sağdakinin ise ilk kat penceresi değiştirilmiştir. Üzerleri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplıdır. İyi durumdaki konutlar boş durumdadır.



110 Ada 23 Parsel

Eski Han Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 27'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Zemin katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ve bir penceresi, ikinci katında ise farklı boyutlardaki iki penceresi bulunmaktadır. Yapının sağ tarafındaki pencereleri orijinal değildir. İkinci katında orijinalde üç penceresi olduğu tahmin edilmektedir. Zemin katındaki tek penceresi ise genişletilmiştir. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremit kaplıdır. Niş üzerinde uygun olmayan eklenti mevcuttur. İyi durumdaki konutun eski görünümüne döndürülmesi önerilmektedir.



110 Ada 24 Parsel

Eski Han Sokak'taki yapının kapı numarası 29'dur. Tuğladan yığma olarak tek katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde iki kanatlı ahşap kapılı bir girişi vardır. Ayrıca ön cephesinde iki, yan cephesinde ise bir penceresi mevcuttur. Üzeri kırma çatılı olup kiremit kaplıdır. Orta durumdaki konutun basit onarımının yapılması önerilmektedir.



110 Ada 27 Parsel

Eski Han Sokak'ın Nezir Sert Caddesi'ne açıldığı bölümünde kalan yapının kapı numarası 33'tür. Taş ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi yan taraftaki avlusundandır. İlk katındaki iki penceresi genişletilmiştir. İkinci katında ise ahşap kepenkli dört adet penceresi bulunmaktadır. İkinci katının sol cephesinde bir, sağ cephesinde ise iki adet penceresi daha bulunmaktadır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplıdır. Hala kullanılan konut iyi durumda olmakla beraber dış cephesinde zamana bağlı eskimeler vardır. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



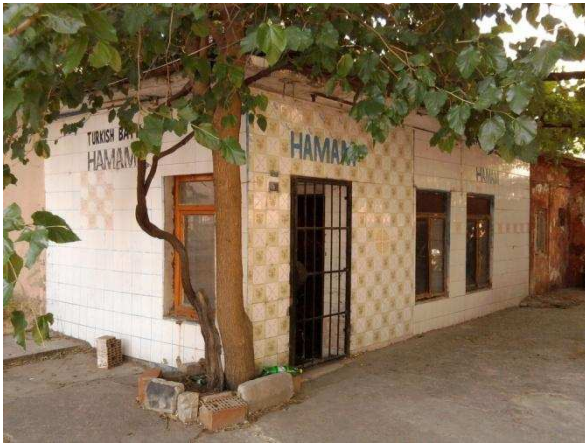
113 Ada 4 Parsel

Nine Hatun Caddesi'nde bulunan yapının kat numarası 22'dir. Tuğladan yığma teknikle bodrum üzeri tek katlı inşa edilmiştir. Girişi yan taraftaki avludan olup caddeye bakan cephesinde üç bodrum kat, iki de zemin kat penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatılı olup alaturka kiremitle kaplıdır. Yakın zamanda restore edilen ve oldukça iyi durumda olan yapı Mahkeme Mahallesi Muhtarlığı ve Aile Danışma Merkezi olarak kullanılmaktadır.



125 Ada 49 Parsel

Necdet Tosun Sokak ile Hamam Aralığı'nın kesiştiği köşede bulunan hamamın kapı numarası 6'dır. Tuğla ve betondan inşa edilen hamamın 1935 sonrası yapıldığı düşünülmektedir. Farklı boyutlarda iki kubbesi vardır. Günümüzde boş durumda olan yapının tarihi bir değeri olmamasına karşın sıra dışı mimari yapısı ve fonksiyonundan dolayı taşıdığı turistik potansiyeli bakımından restore edilerek tekrardan kullanılması önerilmektedir.



3.2.3- Kayıp Yapılar

111 Ada 32 Parsel

Yunak Caddesi'nde bulunmuş olan ve 3 kapı numaralı yapı tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Zemin katında giriş kapısı ve farklı boyutlarda iki penceresi, üst katında ise üç adet penceresi bulunan yapının üzeri beşik çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplıdır. Yanında bir bahçesi de bulunmaktadır. Zaman içerisinde yıkılan yapının ve bahçesinin yerinde günümüzde betonarme apartmanlar bulunmaktadır.



3.3- Memiş Mahallesi

3.3.1- Tescilli Yapılar

55 Ada 14 Parsel

2. İnönü Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. Bodrum üzeri tek katlı yapı tuğladan yığıma teknikle inşa edilmiştir. Caddeye bakan cephesinde yedi basamakla çıkılan ve basık kemerli bir niş içerisinde bulunan giriş kapısı ile dördü bodrum, dördü de zemin katın olmak üzere toplam sekiz penceresi bulunmaktadır. Bodrum kat pencerelerinden biri kapatılmıştır. Dört yöne meyilli ve kiremit kaplı kırma çatısı orijinalde alaturka kiremitlidir. Hala konut olarak kullanılmakta olup eskiyen dış cephesi dışında iyi durumdadır. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



58 Ada 2 Parsel

Bardakçılar Caddesi'nde bulunmuş olan tescilli kayıp sivil mimarlık örneği tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiş bir yapıdır. Zemin katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan ahşaptan iki kanatlı bir giriş kapısı ve iki penceresi, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Girişine merdivenlerle ulaşılmaktadır. Pencere üstlerinde tuğladan kabartmalı lentoları olup yapının üzeri dört yöne meyilli ve alaturka kiremitli bir çatıyla örtülüdür. Çatı saçağında da tuğladan kabartmalar mevcuttur. Sağ kısmında bahçesi ve caddeye bakan bir bahçe girişi vardır. Zaman içerisinde yıkılmış olan yapının yeri boş olmakla birlikte alanı duvarlarla çevrilidir. Müştemilatı hala durmaktadır. Yapının eski yerine orijinal kütle ve geometride tüm mimari detaylarını yansıtacak şekilde yeniden inşa edilmesi önerilmektedir.



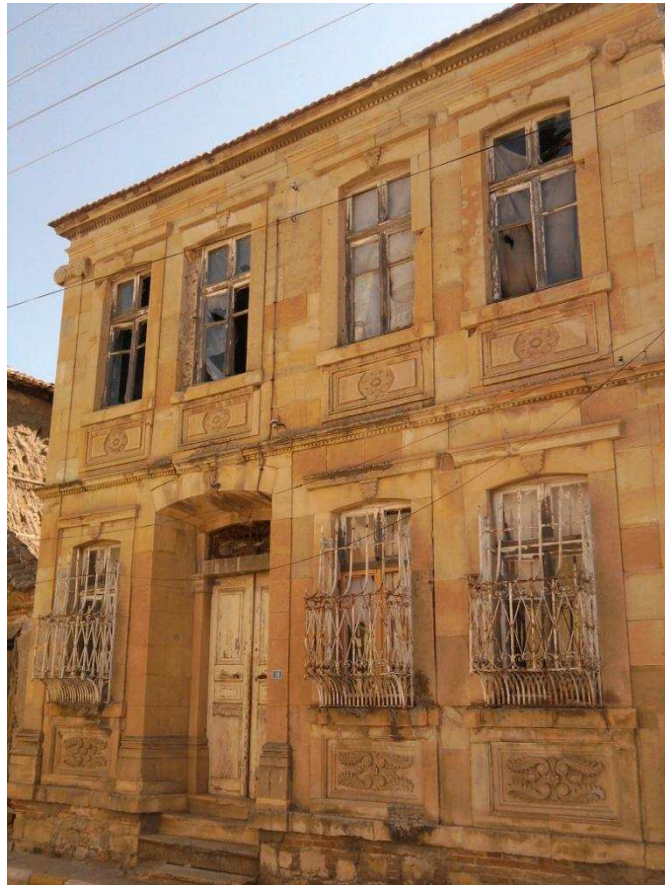
61 Ada 10 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 29'dur. Ahşap karkas arasına tuğla örülmek suretiyle iki katlı inşa edilmiştir. Giriş kapısı yuvarlak kemerli bir niş içerisinde olup iki kanatlı ve ahşaptır. Giriş kemiği üzerinde sıvadan kabartmalar bulunmaktadır. Her iki katında da birer penceresi mevcuttur. Çatısı dört yöne meyilli kırma olup alaturka kiremitle örtülüdür. Boş durumdaki konut kötü durumdadır. Yan ve arkasındaki müştemilatları ise harap olmuştur. Acil müdahaleye ihtiyaç duyan eserin restore edilmesi önerilmektedir.



64 Ada 37 Parsel

Sakarya Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 14'tür. Sarı renkli kesme kum taşından yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Girişi basık kemerli bir niş içerisinde ve iki kanatlı ahşap kapılıdır. Giriş kemerinin kilit taşı stilize edilmiş yaprak motiflidir. Kapı ve pencere söve ile lentolarında da aynı taştan kabartmalı olarak işlenmiştir. Tüm pencereleri basık kemerli olup kemer kilit taşlarında kabartmalı yaprak motifi bulunmaktadır. İki kat arasını ayıran saçak biçimli silmeli bordürün alt kısmı dış sırası şeklinde işlenmiştir. Çatı saçağı da aynı tarzdadır. Zemin katta girişin solunda iki ve sağında bir adet olmak üzere toplam üç, üst katta ise ikili gruplar halinde toplam dört pencere mevcuttur. Üst kat pencerelerinin altında iç içe dikdörtgenler şeklindeki çerçevelerin orta kısmına rozet biçimli çiçek motifleri işlenmiştir. Alt kat pencerelerinin alt kısmında da aynı şekilde çerçeveler olup ortalarında da rozet biçimli bir çiçek etrafına simetrik şekilde işlenmiş kenger yaprakları ve laleler bulunmaktadır. Köşeler ve kapı söveleri kaideli sütun şeklinde kabartmalı olup köşelerde bulunanların çatı saçağına bağlanan kısımları iyonik sütun başlığı biçimlidir. Bina yan cepheleri sıvanmış olup ön cephesi orijinal görünümündedir. Girişine dört basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır. Alt kat pencerelerinde dışa çıkma yapan el işi demir korkuluklar mevcuttur. İki yanda da bahçesi olup buraya yapının solundan, iki kanatlı ahşaptan kapılı, büyük ve üçgen alınlıklı bir giriş yoluyla ulaşılmaktadır. Binanın üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplıdır. Boş durumdaki konut orta durumdadır. Dış cephesinde zamana bağlı eskimeler ve dökülmeler mevcuttur. İlçenin en gösterişli ve kendine has mimariye sahip orijinal yapılarından biri olan eserin restore edilmesi önerilmektedir.



3.3.2- Tarihi Yapılar

57 Ada 13 & 34 Parsel

Şar Caddesi'nden mahreç alan ikiz durumdaki yapılar tuğladan yığma olarak iki katlı inşa edilmiştir. Alt ve üst katlarında birer pencereleri olup lentolarında kabartmalar mevcuttur. Yan cephelerinde de benzer şekilde pencereleri bulunmaktadır. Girişleri yan taraflarından olup dört yöne meyilli ve kiremit kaplı ortak bir çatıları vardır. Soldaki binanın alt kat penceresi değiştirilmiştir. Konut olarak kullanılan yapılar iyi durumdadır. Dış cephelerinin yenilenmesi önerilmektedir.



57 Ada 37 Parsel

Şar Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 27'dir. Ahşap karkas arasına tuğla örülerek inşa edilmiştir. Yapının bir kısmı iki, bir kısmı ise bodrum üzeri tek katlıdır. Binanın sağ tarafında bir küçük bodrum kat, iki de dikdörtgen zemin kat penceresi bulunmaktadır. Sol tarafında ise ilk katta bir pencere ve girişi, ikinci katta ise tek bir penceresi mevcuttur. Yapının iç kısmındaki döşeme ve merdivenleri ahşaptandır. Üzeri kırma çatılı olup kiremitle kaplıdır. Boş olan konut kötü durumdadır ve çökme ihtimali vardır. Restore edilmesi önerilmektedir.



58 Ada 11 Parsel

Bardakçılar Caddesi'nde bulunan yapı ahşap karkas arasına tuğla örülerek iki katlı inşa edilmiştir. Girişi yan taraftaki bahçesinden olup caddeye bakan cephesinin alt katında bir, üst katında ise iki penceresi mevcuttur. Yan cephesinde de iki penceresi vardır. Üzeri üç yöne meyilli ve kiremit kaplı bir kırma çatıyla örtülü konut orta durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



60 Ada 3 Parsel

1. İnönü Caddesi ile Bardakçılar Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan yapının kapı numarası 43'tür. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. İlk katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ile bir penceresi, ikinci katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Dört yöne meyilli ve kiremit kaplı bir çatısı vardır. Girişi kapatılarak pencereye, ilk kat penceresi ise genişletilerek giriş kapısına dönüştürülmüştür. Hala kullanılan ve iyi durumda olan konutun eski haline çevrilmesi ve dış cephesindeki eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



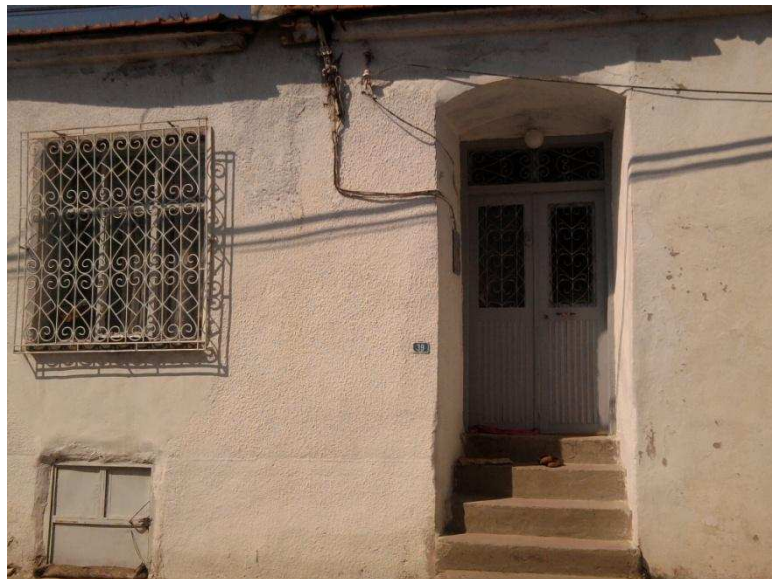
60 Ada 4 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 41'dir. Tuğladan yığma teknikle bodrum üzeri tek katlı yapı 1901'de inşa edilmiştir. Derin bir niş içerisinde beş basamak merdiven ile ulaşılan giriş kapısı mevcuttur. Su basman seviyesinde küçük bir bodrum penceresi, zemin katında ise farklı boyutlarda iki penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Hala kullanılan konut iyi durumdadır.



60 Ada 5 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 39'dur. Tuğladan yığma teknikle bodrum üzeri tek katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde girişi olup ahşaptan ve iki kanatlı bir kapısı vardır. Caddeye bakan cephesinde biri bodrum, diğeri zemin kat olmak üzere farklı boyutlarda iki penceresi vardır. Üzeri kiremitli bir kırma çatıyla örtülü konut iyi durumda olup hala kullanılmaktadır.



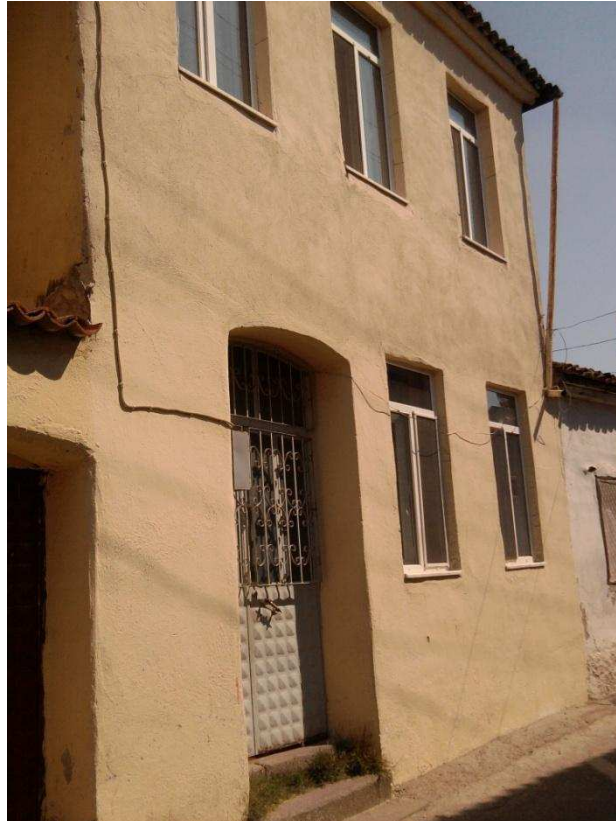
61 Ada 12 Parsel

1. İnönü Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 27'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ve iki penceresi, üst katında ise dört penceresi mevcuttur. Beşik çatısı olup üzeri kiremitle kaplıdır. İyi durumdaki konut hala kullanılmaktadır.



61 Ada 17 Parsel

Çifteçeşme Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 16'dır. Tuğladan iki katlı yığma olarak inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ve iki penceresi, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Girişine iki basamak merdiven ile çıkılmaktadır. Binanın üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır.



61 Ada 18 Parsel

Çifteçeşme Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 18'dir. Tuğladan iki katlı yığma olarak inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ve bir penceresi, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Binanın üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Yakın zamanda yenilenmiş olan konut iyi durumdadır ve halen kullanılmaktadır.



62 Ada 1 Parsel

Müftü Sokak ile 1. İnönü Caddesi'nin kesiştiği köşede kalan yapının kapı numarası 70'tir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde girişi bulunmaktadır. Caddeye bakan cephesinin alt katındaki pencere genişletilmiş, üst katındaki üç pencerenin de ikisinin yerine daha geniş bir tane açılmıştır. Sokağa bakan cephesinin alt katında da aynı durum mevcut olup üst katında üç adet dikdörtgen penceresi bulunmaktadır. Girişin yer aldığı nişin kimeri tamirat geçirmiş olup alçaltılmıştır. İyi durumdaki konutun üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülüdür. Yapı, orijinal görünümüne kavuşturulmalıdır.



62 Ada 3 Parsel

1. İnönü Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 68'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı olup zemin katında bir, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Üst kat pencerelerinin üstünde kabartmalar mevcuttur. Üzeri kırma çatıyla örtülüp kiremitle kaplanmış konut hala kullanılmaktadır ve iyi durumdadır.



62 Ada 4 Parsel

1. İnönü Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 66'dır. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı olup zemin katında bir, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Alt kat penceresi genişletilmiştir. Üzeri kırma çatıyla örtülüp kiremitle kaplanmış konut hala kullanılmaktadır ve iyi durumdadır. Alt kat penceresinin orijinal haline geri döndürülmesi önerilmektedir.



62 Ada 6 & 7 Parsel

1. İnönü Caddesi üzerinde bulunan yapıların kapı numaraları 64 ve 62'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Simetrik ikiz düzendeki yapıların orijinalde basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı olup zemin katında bir, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Her iki yapının da alt kat penceresi genişletilmiştir. Sağdaki yapının üç üst kat penceresi yerine daha geniş iki pencere açılmış, girişinin yer aldığı nişin kemeri ise tamirat geçirerek köşeli bir forma sokulmuştur. Binaların üzeri kırma çatıyla örtülüp alaturka kiremitle kaplanmıştır. Orta durumdaki konutların basit onarımının yapılması ve orijinal görünümlerine geri döndürülmesi önerilmektedir.



62 Ada 30 Parsel

1. İnönü Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 42'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı olup zemin katında bir, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Alt kat penceresi genişletilmiştir. Üzeri kırma çatıyla örtülüp kiremitle kaplanmış konut hala kullanılmaktadır ve iyi durumdadır. Alt kat penceresinin orijinal haline geri döndürülmesi önerilmektedir.



62 Ada 32 Parsel

Molla Hüseyin Sokak ile 1. İnönü Caddesi'nin kesiştiği köşede kalan yapının kapı numarası 38'dir. Tuğladan ve kerpiçten yığma teknikle tek katlı inşa edilmiştir. Ön cephesinde tuğla, yan ve arka cephelerinde kerpiç, su basman seviyesinde ise moloz taş kullanılmıştır. Caddeye bakan cephesinde basık kemerli bir niş içerisinde yer alan ve iki kanatlı ahşap kapılı girişi ile iki penceresi bulunmaktadır. Sağındaki müştemilat bölümü yıkılmıştır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. Kötü durumdaki konut boş durumdadır ve çökme riski vardır. Acil müdahaleye ihtiyaç duyan yapı restore edilmelidir.



62 Ada 35 Parsel

1. İnönü Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 46'dır. Tuğladan yığma teknikle tek katlı inşa edilen yapının basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı bulunmaktadır. Niş kemerinin iç kısmında çiçek motifli kabartmalı bir süsleme mevcuttur. Caddeye bakan cephesinde bulunan iki penceresi birleştirilerek daha büyük bir pencereye çevrilmiştir. Ayrıca binanın görünümüne oldukça zarar veren iki adet baca cepheye eklenmiştir. Binanın üzeri beşik çatılı olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki yapı konut olarak kullanılmaktadır. Orijinal görünümüne geri döndürülmesi önerilmektedir.



63 Ada 5 Parsel

Barka Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 23'tür. Taş ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Ana girişi yan kısımları kavisli bir niş içerisinde bulunup ahşaptan iki kanatlı kapılıdır. Katlarda ikişer pencere olup üst katta girinti şeklinde balkon mevcuttur. Burada da balkon kapısına ek olarak mekâna bakan iki küçük ve ahşap kepenkli pencere vardır. Dört yöne meyilli kırma çatısı olup üzeri alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır.



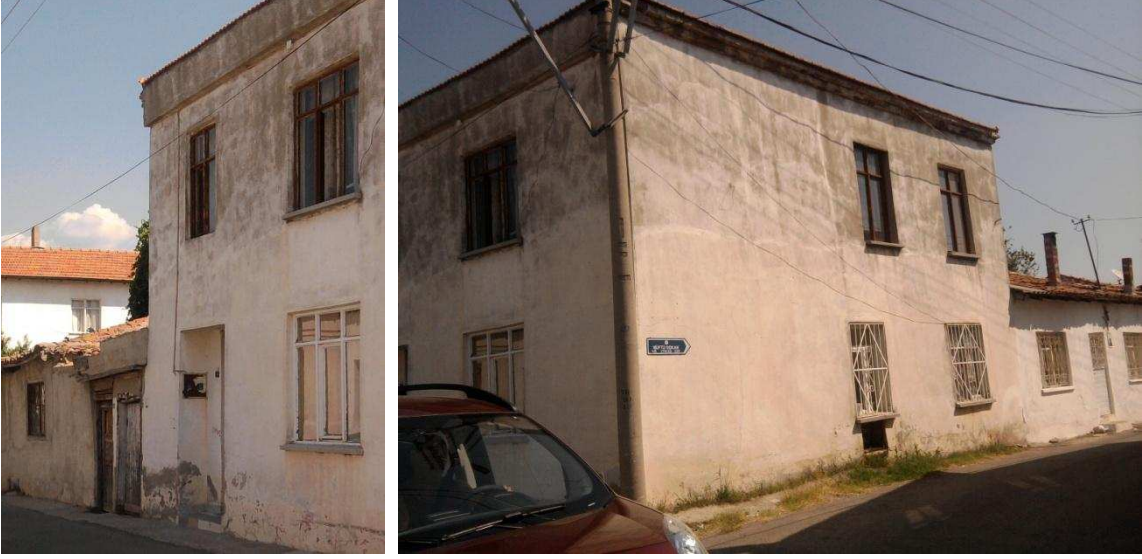
63 Ada 17 Parsel

Müftü Sokak'ın Sakarya Caddesi'ne açıldığı gölümde bulunan yapının kapı numarası 20'dir. Ahşap ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Yan tarafındaki bahçesinden girişi bulunmaktadır. Sokağa bakan ön cephesi daha gösterişli olmasına rağmen sıva tabakasından ötürü yapının mimari detayları güçlkle seçilmektedir. Dört yöne meyilli kırma çatılı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Orta durumdaki konut halen kullanılmaktadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



63 Ada 26 Parsel

Müftü Sokak ile 1. İnönü Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan yapının kapı numarası 72'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilen yapı zaman içerisinde birçok değişikliğe uğramıştır. Sokağa bakan pencerelerinden bir kısmı doldurularak kapatılmış, caddeye bakan pencereleri ise genişletilmiştir. Giriş kapısının içinde bulunduğu niş basık kemerli yapısını kaybetmiştir. Halen kullanımda olan ve dört yöne meyilli kırma çatılı konutun üzeri kiremitle kaplanmıştır. Orta durumdaki yapının eski haline döndürülerek restore edilmesi önerilmektedir.



64 Ada 6 Parsel

Güzel Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 8'dir. Tuğladan yığma teknikle tek katlı inşa edilmiştir. Sokağa bakan cephesinde basık kemerli bir niş içerisinde girişi ve üç adet penceresi bulunmaktadır. Kırma çatılı olup üzeri kiremitle kaplıdır. İyi durumdaki konut halen kullanımdadır. Dış cephesinde zamana bağlı eskimeler mevcut olup basit onarımının yapılması önerilmektedir.



64 Ada 29 Parsel

Işık Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 16'dır. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Sokağa bakan cephesinde basık kemerli bir niş içerisinde giriş kapısı ve alt katında iki, üst katında ise üç adet olmak üzere toplam beş penceresi mevcuttur. Dört yöne meyilli kırma çatılı olup üzeri kiremitle kaplıdır. Giriş üzerinde dış cepheye zarar veren eklentiler mevcuttur. İyi durumda olan ve halen kullanılan konutun eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



64 Ada 31 Parsel

Işık Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 14'tür. Ahşap ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilen yapı zaman içerisinde birçok değişiklik geçirmiş olup orijinal dış cephesini kaybetmiştir. Ön cephesinde cumbası vardır ve altı ahşap desteklidir. Alt katında girişi ve bir penceresi, üst katında ise biri cumbada olmak üzere iki penceresi mevcuttur. Kırma çatılı olup üzeri alaturka kiremitle örtülüdür. Kötü durumdaki konut halen kullanılmaktadır. Orijinal yapısına geri döndürülerek restore edilmesi önerilmektedir.



64 Ada 39 Parsel

Sakarya Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 16'dır. Tuğla ve kerpiçten yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Su basman seviyesi taşandır. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişi ve iki penceresi, üst katında ise üç penceresi mevcuttur. Dört yöne meyilli kırma çatılı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Çatı saçağındaki sıva kabartmalar dökülmüştür. Binanın ön cephesi yenilenmiştir ve eskiye göre daha iyi durumdadır. Orta durumda olan ve halen kullanılan konutun restore edilmesi önerilmektedir.



3.4- Hacı Ahmet Mahallesi

3.4.1- Tescilli Yapılar

169 Ada 2 Parsel

Bardakçı Sokak'ta bulunmuş olan tescilli kayıp sivil mimarlık örneği taş ve tuğladan yığma teknikle inşa edilmiş iki katlı bir yapıdır. Tuğla malzeme üst katta, taş malzeme ise alt katta kullanılmıştır. İki kat arasında silme olup köşelerde ve giriş üzerindeki pencerenin yanında kabartmalı payeler bulunmaktadır. Pencereleri ahşap kepenkli olup üst kısımlarında da sıva kabartmalar vardır. Eserin üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülmüş olup alaturka kiremitli kaplanmıştır. Çatı saçağında da tuğladan kabartmalar mevcuttur. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan ve ahşaptan iki kanatlı kapısı olan girişi ile iki penceresi, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Üst kat yan cephesinde üç penceresi daha mevcuttur. Yan tarafındaki tek katlı müstemilat yıkılıp yerine betonarme bir yapı yapılıncaya önce bu üç pencere işlevini yitirmiştir. Zaman içerisinde bilinmeyen bir sebepten ötürü tamamen yıkılan yapının yerinde de günümüzde tek katlı betonarme bir yapı vardır. Tarihi değerlere sahip çıkılması açısından tescilli yapının orijinal kütle ve geometride, tüm mimari detaylarını yansıtacak şekilde yerine yeniden inşa edilmesi önerilmektedir. Fotoğraflarda binanın 1985'ten günümüze değişimi gözükmektedir.



170 Ada 103 Parsel

Kavakdibi Caddesi üzerinde bulunan tescilli yapının kapı numarası 51'dir. Tuğla ve ahşaptan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli kapısı ve iki penceresi bulunmaktadır. Buradaki kapı ve pencere söveleri betondan kabartmalı yapılmıştır. Üst katı cumbalı ve balkonlu olup cumba üzerinde iki pencere bulunmaktadır. Balkonda ise kapıya ek olarak mekâna bakan bir de pencere mevcuttur. Ayrıca balkon girintisinin üst kısmı da ahşaptan süslemelidir. Çatı saçağını taşıyan yedi adet işlemeli ahşap destek olup kırma çatının üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Yapı yakın zamanda restore edilmiş olup halen konut olarak kullanılmaktadır ve iyi durumdadır. Cumbayı taşıyan dört ahşap destek günümüzde mevcut değildir. Ayrıca cumba pencereleri de genişletilmiştir. Yapının orijinal görünümüne geri döndürülmesi önerilmektedir.



170 Ada 110 Parsel

Bahçe Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 8'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli niş içerisindeki girişi ve sonradan genişletilmiş bir penceresi, üst katında ise dört penceresi ve ahşaptan bir cumbası bulunmaktadır. Pencereilerin üçü cumbanın üzerinde olup biri diğerlerine göre daha küçüktür ve cumbanın yan tarafındadır. Cumbanın alt kısmında metal destekler bulunmaktadır. Üst kat pencereleri ahşap kepenklidir. Çatısı kırma olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. Halen konut olarak kullanılmaktadır. İyi durumdaki yapının dış cephesinin yenilenmesi önerilmektedir.



170 Ada 128 Parsel

Kavakdibi Caddesi ile Semiz Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan tescilli yapının kapı numarası 31'dir. Pazarbaşı Hamamı'nın hemen yanında bulunan, taş ve tuğladan yığma teknikle inşa edilmiş yapı günümüzde terk edilmiş durumdadır. 1935'te yapılmış olan iki katlı binanın üç cephesi bahçesinin içerisinde kalmakta, diğer cephesi de Semiz Sokak'a bitişik durumdadır. Orijinalde bahçesi çok daha büyük olup çevre düzenlemeleri yüzünden zamanla küçülmüştür. Cumhuriyet Dönemi'nden izler taşıyan modern bir mimariye sahiptir. Dış cephesinde sıvadan kabartmalar bulunmaktadır. İç döşemeleri ahşaptandır. Çatısı kırma olup Marsilya kiremit ile kaplanmıştır. Kavakdibi Caddesi'nden mahreç alan yapının arkası geniş bir boş alana bakmaktadır. Taşıyıcı sistemi itibarıyla konut sağlam durumda olsa da bakımsızlık, kaçak kazılar ve metal kısımlarının gelir amaçlı sökülmesinden dolayı harap olmuştur. Rutubetten dolayı çatısının ahşap iskeleti zayıflamış ve yer yer çökmeler yaşanmıştır. Yine rutubetten dolayı dış cephesinde dökülmeler yaşanmış, iç kısımdaki döşemeler ve kaplamalar eskiyerek zarar görmüştür. Bazı odalarında mevcut olan çiçek motifli freskleri de rutubet yüzünden tehdit altındadır. Giriş kısmından ikinci kata yükselen basamaklar buraya erişimin engellenmesi maksadı ile kırılmış, ilk kattaki mutfağın bankosu ve bitişindeki duvar da defin amaçlı yapılan kaçak bir kazı yüzünden büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Aynı şekilde binanın ikinci katına içeriden erişimin engellenmesi maksadı ile ilk kattan yükselen ahşap merdivenin önüne sonradan bir duvar örülmüştür. Ayrıca yapının balkon demirleri ve pencerelerinin hemen hemen tamamı sökülüştür. Yapı, Burhaniye'nin kendine has mimari tarza sahip eserlerinden birisidir. Mimari olarak tamamen farklı dönemlere ait olsalar da Pazarbaşı Hamamı ile birlikte bir bütün oluşturmaktadırlar. Yapının restore edilmesi önerilmektedir. Bu işlemlere müteakip eser tek başına konut olarak, bir diğer seçenek olarak da Pazarbaşı Hamamı ile birlikte sosyal/kültürel amaçlı kullanılabilir. Fotoğraflarda binanın 1985'ten günümüze geçirdiği değişimler görülmektedir.





177 Ada 3 & 4 Parsel

Fabrika Sokak'ta bulunan tescilli yapıların kapı numaraları 4 ve 6'dır. Tuğladan yığma teknikle ve ikiz nizamda bodrum üzeri iki katlı inşa edilmişlerdir. Giriş kapıları bodrum kat seviyesinde olup sivri kemerli, üzeri aydınlık pencereli ve ahşaptan iki kanatlı kapılıdır. Yine bodrum katta basık kemerli küçük birer kapı ve birer pencere daha bulunmaktadır. İlk katlarında sivri kemerli ikişer pencere, ikinci katlarında ise yine sivri kemerli ikişer pencere ile ortak kullanılan betondan bir balkon bulunmaktadır. Ayrıca her iki yapıdan da balkona açılan sivri kemerli birer balkon kapısı vardır. Balkonun alt kısmında demir destekler mevcuttur. Pencere ve kapı söveleri tuğladan kabartma yapılarak ve yalancı payelerle kurt dişi motifi cephede işlenerek plastik bir özellik verilmiştir. Çatı alaturka kiremitli olup altı silmelidir. İyi durumdaki konutlar halen kullanılmakta olup iyi durumdadırlar. Dış cephelerinin yenilenmesi ve yapıların ön plana çıkarılması önerilmektedir.



177 Ada 18 Parsel

Dumlupınar Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 6'dır. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Su basman seviyesi taştandır. Bodrum katı da mevcuttur. Sokağa bakan cephede alt katında basık kemerli niş içerisindeki girişi ve üç penceresi, üst katında ise dört penceresi bulunmaktadır. Üst kat pencereleri üzerindeki kabartmalar dökülmüştür. Girişine dört basamak merdiven ile çıkılmakla birlikte alt kat pencerelerinden biri sonradan ikinci bir girişe dönüştürülmüştür. Kapı nişi çevresi ve köşeler taştan dış motiflidir. Kıрма çatılı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Orta durumdaki konutun duvarlarında çatlak ve dökülmelere rastlanmaktadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



177 Ada 23 Parsel

Atatürk Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 89'dur. Tuğladan yığma teknikle iki katlı olarak 1927'de inşa edilmiştir. Cumhuriyet Dönemi mimarisini güzel yansıtan bir örnektir. Alt katında depo olarak düzenlenmiş bir kısmı ve basık kemerli girişi ile iki penceresi, üst katında ise dört penceresi bulunmaktadır. Alt kat pencere ve giriş lentoları kabartmalı olup üst kat pencerelerinin etrafında sıvadan kabartmalı işlemler mevcuttur. İki kat arasında silme olup köşelerde ve giriş etrafında üzerinde yıldız motifleri olan kabartmalı yalancı payeler vardır. Çatısı kırma olup üzeri Marsilya kiremit ile kaplıdır. Halen konut olarak kullanılan yapı iyi durumda olmasına karşın dış cephesinde zamana bağlı eskimeler vardır. Restore edilmesi önerilmektedir.



178 Ada 4 Parsel

Kemer Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 7'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ile iki penceresi, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Ön cephesinde kapı ve pencere kenarlarında tuğladan kabartmalar olup buraya plastik bir özellik verilmeye çalışılmıştır. İki kat arasında silme olup çatı saçağı iki sıra tuğladan bindirmeli olarak yapılmıştır. Üst kat yan cephelerinde de birer penceresi mevcuttur. Çatısı dört yöne meyilli kırma olup üzeri kiremitle kaplıdır. Günümüzde iyi durumda olan konut hala kullanılmasına karşın ilk kat pencerelerindeki panjurlar ve taş kaplama binanın orijinal görünüşüne zarar vermektedir. Eserin eski haline geri döndürülmesi önerilmektedir.



178 Ada 7 Parsel

Kemer Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 3'tür. Kerpiç ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi bahçesinden olup ön kısmında altı ahşap destekli bir cumbası mevcuttur. Cumbanın sokağa bakan kısmında iki, yanlarında ise birer penceresi bulunmaktadır. Alt katında iki penceresi bulunan yapının ahşap iskeletli kırma çatısı alaturka kiremitle kaplıdır. Dış cephesi itibariyle iyi durumdaki konut hala kullanılmaktadır fakat çatısı eskimiş ve yıpranmıştır. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



179 Ada 9 Parsel

Atatürk Caddesi'nde bulunmuş olan tescilli kayıp sivil mimarlık örneği kerpiç ve ahşaptan yığılma tekniğiyle inşa edilmiş iki katlı bir yapıdır. Alt katında basık kemerli bir niş içerisindeki girişi ile üç penceresi, üst katında ise iki penceresi daha ve üç pencereli bir cumbası bulunmaktadır. Çıkmadaki pencereler üç yüzeyde de birer adet olacak şekilde tertip edilmiştir. Cumbanın kenar kısımları cepheye geniş açıyla uzanmakta olup alt kısmında metal destekler mevcuttur. Üzeri çok yöne meyilli ve alaturka kiremitli bir kırma çatı ile örtülüdür. Zaman içerisinde bilinmeyen bir sebepten ötürü yıkılan yapının yerinde günümüzde iki katlı betonarme bir bina vardır. Tescilli yapının orijinal kütle ve geometride, tüm mimari detaylarını yansıtabilecek şekilde yerine yeniden inşa edilmesi önerilmektedir.



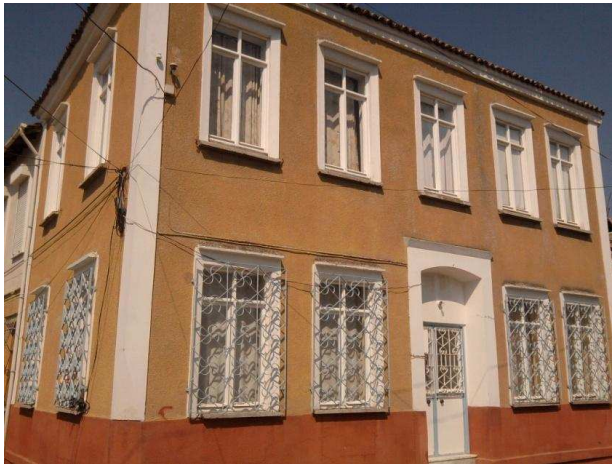
189 Ada 11 Parsel

Ege Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 22'dir. Tuğla ve kerpiçten yığma teknikle iki katlı olarak 1898'de inşa edilmiştir. Alt katında basık kemeri bir niş içerisinde bulunan girişi ile ahşap kepenkli bir penceresi, üst katında ise kepenksiz iki penceresi bulunmaktadır. Yan cephesinde iki penceresi daha vardır. Çatısı dört yöne meyilli kırma olup üzeri kiremitle kaplıdır. İyi durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmakta olup dış cephesinde zamana bağlı yıpranmalar bulunmaktadır. Basit onarımının yapılması önerilmektedir.



189 Ada 15 Parsel

Ege Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 30'dur. Taş ve tuğladan yığma teknikle 1898'de inşa edilmiştir⁸⁰. Açıklık söve ve lentolar ile yapının köşeleri sıvadan kabartmalı yapılmıştır. Girişi basık kemerli bir niş içerisinde bulunmaktadır. Giriş cephesinin alt katında dört, üst katında ise beş pencere bulunmaktadır. Yan cephesinde ise altı üstlü ikişer penceresi mevcuttur. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplıdır. Yakın zamanda yenilenmiş olan yapı oldukça iyi durumdadır ve halen konut olarak kullanılmaktadır.



⁸⁰ B.K.V.T.V.K.K (1989), 51 Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu

3.4.2- Tarihi Yapılar

Fabrika Sokak

Atatürk Caddesi ile Kavakdibi Caddesi arasında bulunan Fabrika Sokak, orijinal yol dokusu ve üzerinde bulundurduğu tarihi yapıların sayısı itibariyle Burhaniye'nin özel sokaklarından birisidir. Sokakta ikisi tescilli olmak üzere toplam sekiz tarihi yapı bulunmakla birlikte Hacı Ahmet Camii'nin avlusu da buraya açılmaktadır. Sokağın üzerindeki yapılarla beraber koruma altına alınması, çevre düzenlemesinin yapılarak ön plana çıkarılması önerilmektedir.



Tarihi Duvar

695 ada 20 parsel içerisinde kalan tarihi duvar Burhaniye'nin en eski yapılarından biridir. Yatağı değişmeden önce ilçe merkezinin kuzeydoğu sınırını boydan boya teşkil eden Havran Çayı'nın debisi yazın oldukça düşük olsa da kışın Madra Dağları'ndan inen sular ile seviyesi yükselmekte, hatta ilçe merkezinde taşkınlara ve sellere sebep olmaktadır. Bu doğal tehdit karşısında önlem alma ihtiyacı duyan Burhaniye halkı çay boyunca evleri taşkınlardan koruyacak şekilde dayanıklı bir duvar inşa eder. Duvarın evlerin bahçelerini sulamak üzere tasarlanmış kemerli kısımlarının olduğu da rivayet edilmektedir.⁸¹ Malzeme olarak çayın taşımış olduğu ve kenarlarında bolca bulunan oval şekilli kayrak taşları kullanılmıştır. Bu durum Havran Çayı'nın geçmişte ilçenin yakınından geçtiğine bir başka kanıttır.

Zaman içerisinde yatağı değişen ve ilçeden uzaklaşan Havran Çayı bir tehdit olmaktan çıkar ve duvar da işlevini yitirir⁸¹.

Önceki yıllarda tarihi ilçe merkezinin kuzeydoğu sınırı boyunca uzanan tarihi duvarın kalıntıları 1950'li yıllardan itibaren hızlanan imar hareketi sebebiyle yıkılmış, geriye sadece bu küçük kısım kalmıştır. Son olarak günümüzde Yağmur Caddesi'nin bulunduğu yerde bulunan kısmı caddenin genişletilmesi esnasında yıkılmıştır.

Günümüzdeki kalıntılardan 1 metre genişliğinde ve 2 metre yüksekliğinde olduğu tahmin edilen bu duvardan geriye yalnızca Şehit Er Halil Sarı Sokak'ın kenarında bulunan yaklaşık 60 metrelik bir kısım kalmıştır.

Benzer bir duvar Karınca Deresi'nin de eski yatağının kenarlarında bulunmaktaydı fakat bu yapı da ilçenin büyüyüp genişlemesi esnasında tümüyle yıkılmıştır⁸¹.

Duvara dair henüz hiçbir bilimsel araştırma yapılmadığından kesin bir tarihlendirme yapmak mümkün gözükmemektedir, fakat ilçenin tarih içerisindeki kentsel gelişimi ve Pazarbaşı Hamamı'nın eski Havran Çayı kenarındaki konumundan yola çıkılırsa duvarın 16. Yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir.



⁸¹ Tuna (2008), s.44, s.45, s.47.

169 Ada 15 Parsel

Kavakdibi Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 36'dır. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Bodrum katı da mevcuttur. İlk katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan ve ahşaptan iki kanatlı kapılı bir girişi ile sonradan genişletilmiş bir penceresi, ikinci katında da biri orijinal, diğeri ise iki eski pencerenin yerine sonradan açılmış daha geniş bir tane olmak üzere toplam iki penceresi bulunmaktadır. Kıırma çatılı olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Orta durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır. Eski haline döndürülüp restore edilmesi önerilmektedir.



169 Ada 31 Parsel

Kavakdibi Caddesi ile Arap Sinan Çıkması'nın kesiştiği köşede bulunan yapı bodrum üzeri tek kat olacak şekilde tuğladan yığma teknikle inşa edilmiştir. Bir kısmı dükkân olarak düzenlenmiş, diğeri ise konut olarak kullanılmaktadır. Caddeye bakan ana girişi kapatılmıştır. Üzeri üç yöne meyilli kıırma çatı ile örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. İyi durumda olup halen kullanılmaktadır. Orijinal mimariye zarar veren sundurma ve baca gibi eklentilerden arındırılması önerilmektedir.



169 Ada 33 Parsel

Dülgeroğlu Çıkmazı ile Kavakdibi Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan yapının kapı numarası 2'dir. Tuğla ve kerpiçten yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Çıkmazdan mahreç alan yapının girişi bahçesindedir. Çıkmaza bakan cephesi düz olup caddeye bakan cephesinin ilk katında iki, üst katında ise beş penceresi ve ahşap bir cumbası bulunmaktadır. Cumbada, ön kısımda iki tane büyük, yan kısımlarda ise iki adet küçük olmak üzere toplam dört pencere mevcuttur. Alt kısmında dört adet işlemeli metal destek vardır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatı ile kaplı olup alaturka kiremitle kaplıdır. Halen konut olarak kullanılan yapı orta durumdadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



169 Ada 42 Parsel

Fabrika Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 11'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişi ile iki penceresi, üst katında ise üç pencere ve betonarme destekli bir cumbası bulunmaktadır. Cumbanın alt kısmında dört adet metal taşıyıcı da mevcuttur. Binanın üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla kaplıdır ve kiremitle örtülmüştür. İyi durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır.



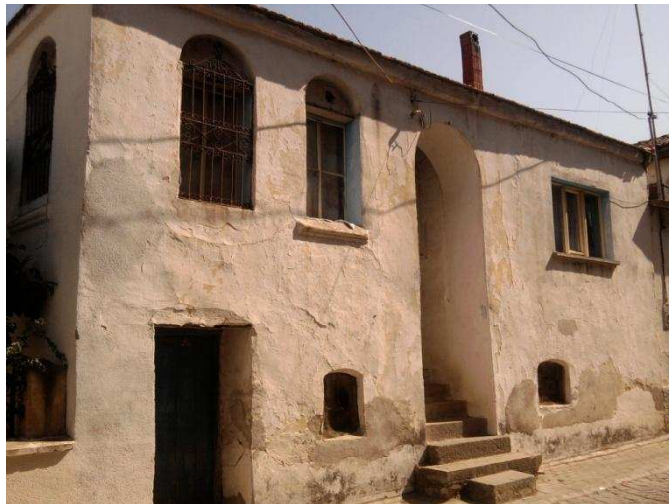
169 Ada 43 & 44 Parsel

Fabrika Sokak'ta bulunan yapıların kapı numaraları 7 ve 9'dur. Benzer mimariye sahip yapılar ahşap ve kerpiçten yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. İkinci katlarında tüm kenarlarında birer adet olmak üzere toplam üç pencere ahşap cumbaları vardır. Ortak bir kırma çatıya sahip olup üzerleri alaturka kiremitle kaplanmıştır. Halen konut olarak kullanılan sağdaki yapı orta durumda, boş olan soldaki ise harap vaziyettedir. Restore edilmeleri önerilmektedir.



169 Ada 47 Parsel

Fabrika Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 3'tür. Tuğladan yığma teknikle bodrum üzeri tek katlı inşa edilmiştir. Yan cephesi Hacı Ahmet Camii'nin avlusuna bakmaktadır. Ön cephesinde yuvarlak kemerli bir niş içerisinde bulunan ve merdivenle ulaşılan girişi ile iki yuvarlak kemerli toplam üç penceresi bulunmaktadır. Geniş pencerenin iki yuvarlak kemerli pencere kapatılarak sonradan açıldığı düşünülmektedir. Yan cephede de yuvarlak kemerli pencereler vardır. Ayrıca sokağa bakan bodrum kat kapısı ve iki küçük penceresi de mevcuttur. Yapının üzeri alaturka kiremitli kırma çatıyla örtülüdür. Orta durumdaki konutun restore edilmesi önerilmektedir.



169 Ada 54 Parsel

Saatçi Çıkmaşı'nda bulunan yapının kapı numarası 4'tür. Tuğla ve taştan yığma teknikle iki katlı olarak 1898-1899'da inşa edilmiştir. Çıkmaşa bakan cephesinde basık kemerli niş içerisinde bulunan girişi ve her iki katta da üçer adet olmak üzere toplam altı penceresi bulunmaktadır. Giriş kapısı ahşaptan olup iki kanatlı bir kapıya sahiptir ve üzerinde Arapça "1316" yazılıdır. Sol taraftaki yan cephesinin ikinci katında ve sağ taraftaki yan cephesinin her iki katında da ikişer penceresi daha mevcuttur. Pencereilerin tamamı ahşap kepenklidir. İyi durumdaki konut hala kullanılmaktadır. Dış cepheye sonradan eklenen baca orijinal görünümüne zarar vermektedir.



169 Ada 60 Parsel

Atatürk Caddesi ile Saatçi Çıkmaşı'nın kesiştiği köşede bulunan yapı yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi çıkmaşdandır. Caddeye bakan cephesinde ahşaptan ve altı metal destekli bir cumbası bulunmaktadır. Cumbanın iki yanındaki ve binanın yan cephesindeki küçük pencereler orijinal olup caddeye bakan diğer geniş pencerelerin tamamı sonradan açılmıştır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla kaplı örtülü olup kiremit kaplıdır. İyi durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır. Orijinal görünümüne geri döndürülmesi önerilmektedir.



169 Ada 71 Parsel

Bardakçı Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 16'dır. Tuğladan yığma teknikle bodrum üzeri tek katlı inşa edilmiştir. Derin bir niş içerisinde bulunan ve on iki basamaklı bir merdivenle ulaşılan ahşaptan iki kanatlı bir giriş kapısı vardır. Bodrum kat girişi de merdivenlerle ulaşılan ana giriş sahanlığının hemen altında bulunmaktadır. Yine bu sahanlığa bakan iki iç pencere mevcuttur. Yapının sokağa bakan cephesinde altı üstlü toplam dört penceresi vardır. Üzeri kiremitli kırma çatıyla örtülü konut iyi durumdadır.



170 Ada 66 Parsel

Fırın Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 17'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişi ile iki penceresi, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Giriş nişinin etrafı taştan olup iki kat arasında tuğladan silme mevcuttur. Köşeleri ve zemin kat pencerelerinin alt kısmı da tuğladan kabartmalı olan yapı iyi durumda olup halen konut olarak kullanılmaktadır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülmüş olup kiremitle kaplıdır. Dış cephesi yenilenebilir.



170 Ada 128 Parsel

Kavakdibi Caddesi'nin başında bulunan yapı tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında girişi ile biri küçük olmak üzere toplam üç penceresi, üst katında ise üç pencere ve ahşap bir cumbası bulunmaktadır. Alt kat pencereleri el işi demir korkulukludur ve etrafları kabartmalıdır. Bahçe girişi süslü ve alınlıklı bir kapıdır. Üzeri kırma çatıyla örtülmüş olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır. Dış cephesinin yenilenmesi önerilmektedir.



177 Ada 9 Parsel

Fabrika Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 16'dır. Tuğladan yığma teknikle iki katlı olarak 1908-1909'da inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan ve ahşaptan iki kanatlı giriş kapısı ve bir penceresi, üst katında ise altı betonarme destekli ve iki pencere ve ahşap bir cumbası bulunmaktadır. Kapısının üzerinde Arap harfleri ile "1326" yazmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Yakın zamanda yenilenmiş olan konut çok iyi durumdadır. Fotoğrafta eski hali gözükmektedir.



177 Ada 22 Parsel

Atatürk Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 91'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi avlusundan olup buraya da caddeye açılan ve etrafı taştan basık kemerli bir kapı yoluyla ulaşılmaktadır. Caddeye bakan cephesinin alt katında el işi demir korkuluklu iki penceresi, üst katında ise daha geniş bir penceresi vardır. Üzeri kırma çatıyla örtülmüş olup kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki yapı halen konut olarak kullanılmaktadır.



178 Ada 5 & 6 Parsel

Kemer Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 5'tir. Kerpiç ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında girişi ve iki penceresi, üst katında ise dört penceresi bulunmaktadır. Üst kat pencereleri ahşap kepenkli olup binanın sol tarafındaki pencereler diğerlerine göre daha geniştir. Bu bölümün bir ekleme olduğu düşünülmektedir. Ahşap iskeletli ve dört yöne meyilli bir kırma çatı ile üzeri örtülmüş olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. Orta durumdaki konutun restore edilmesi önerilmektedir.



178 Ada 8 Parsel

Kemer Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 1'dir. Tuğla ve kerpiçten yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında girişi ve iki penceresi, üst katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Orta durumdaki konutun restore edilmesi önerilmektedir.



178 Ada 11 Parsel

Atatürk Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 74'tür. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan girişi ile sonradan açılmış geniş iki penceresi, üst katında ise biri sonradan genişletilmiş üç penceresi bulunmaktadır. Burhaniye genelindeki benzer tipolojiler göz önüne alındığında alt katında orijinalde bir penceresi olduğu düşünülmektedir. Bina iyi durumda olup konut olarak kullanılmaktadır. Üzeri kiremitle kaplı bir beşik çatıyla örtülü olan yapının orijinal görünümüne geri döndürülmesi önerilmektedir.



178 Ada 52 Parsel

Ege Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 21'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiş yapının ilk katında basık kemerli bir niş içerisinde yer alan girişi ve bir penceresi, ikinci katında ise iki penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla kaplı olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki konut halen kullanılmakta olup dış cephesinde bulunan klima cephe görünümüne zarar vermektedir.



189 Ada 12 Parsel

Ege Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 28'dir. Tuğladan yığma teknikle tek katlı inşa edilmiştir. Girişi bahçesinden olup sokağa bakan cephesinde basık kemerli iki penceresi bulunmaktadır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır.



189 Ada 16 Parsel

Ege Sokak'ta bulunan yapının kapı numarası 32'dir. Taş ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. İlk katı iki renk taşla kaplanmış olup burada basık kemerli bir niş içerisinde bulunan ve ahşaptan iki kanatlı kapılı girişi ile dört penceresi bulunmaktadır. Ayrıca küçük bir bodrum kat penceresi de mevcuttur. Üst katın sokak cephesinde dört pencere olup yan tarafta bir adet pencere daha vardır. Alt kat pencereleri demir korkuluklu olup üst kat pencereleri panjurludur. Yapının üzeri kırma çatıyla kaplı olup kiremitle örtülmüştür. Yakın zamanda yenilenmiş olan yapı oldukça iyi durumdadır. Halen kullanılan konutta üst kattaki panjurlar orijinal cephe görünümüne zarar vermektedir.



189 Ada 20 Parsel

Çay Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 45'tir. Tuğladan tek katlı inşa edilmiş olup su basman seviyesi taştandır. Basık kemerli bir niş içerisinde bulunan, ahşaptan iki kanatlı kapılı ve aydınlık pencere girişine iki basamak merdiven yoluyla ulaşılmaktadır. Caddeye bakan cephesinde iki penceresi mevcuttur. Alaturka kiremitli kırma çatısı çökmüş vaziyettedir. Kötü durumdaki terk edilmiş konutun restore edilmesi önerilmektedir.



189 Ada 30 Parsel

Çay Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 43'tür. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi basık kemerli bir kapı yoluyla bahçesinden olup caddeye bakan cephesinin her iki katında da ikişer adet penceresi bulunmaktadır. Avlusuna bakan cephesinde ise üç penceresi daha vardır. Caddeye bakan cephenin ikinci kat pencerelerinin üstü ve binanın köşeleri kabartmalıdır. Üzeri kırma çatıyla örtülmüş olup kiremitle kaplanmıştır. Yakın zamanda yenilenmiş olan konut oldukça iyi durumdadır. Alt kat pencerelerindeki panjurlar orijinal dış cephe görünümüne zarar vermektedir.



3.5- Yunus Mahallesi

3.5.1- Tescilli Yapılar

Zeytinyağı Fabrikası ve Sabunhane

Değirmen Sokak ile Atatürk Caddesi'nin kesiştiği alanda bulunan zeytinyağı fabrikası moloz taş ve tuğladan yığma teknikle tek katlı olacak şekilde 1918-1919'da inşa edilmiştir⁸². Çift kanatlı ahşap bir giriş kapısı olup kapı ve pencere söveleri granittendir. Kapı ve pencereler basık kemerli olup giriş kenarları tuğladan kabartmalı dış motifi ile süslenmiştir. Ön cephesinde altı penceresi mevcuttur. Yapının cephesine tuğladan kabartmalar ile plastik bir özellik verilmiştir. Su basman seviyesinde granitten silme olup pencere ile çatı saçağı arasında iki sıra yatay ve dikey olarak yerleştirilmiş tuğlalardan dekor yapılmıştır. Saçak üzerindeki üçgen alınlığın ortasında iki basık kemerli küçük pencere bulunmaktadır. Yapıdan bağımsız pozisyonadaki tuğladan yapılmış bacasının alt kısmı yaprak motifli bir sütun kaidesi şeklinde stilize edilmiştir. Birleşik kırma çatılı olup üzeri alaturka kiremitle kaplanmıştır. Yan kısımlarında yapıyla uyumlu olmayan eklentiler mevcuttur. Günümüzde kullanılmayan fabrika taşıyıcı sistemi itibarıyla iyi durumda olsa da üzerinde zamana bağlı eskimeler mevcuttur. Sonradan inşa edilen eklentilerinden arındırılmalıdır.

⁸² B.K.V.T.V.K.K (1989), 59 Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu.

Aynı alanda mevcut fakat Değirmen Sokak'a bitişik konumdaki sabunhane binası ise tuğladan yığma teknikle iki katlı olarak yine 1918-1919'da inşa edilmiştir⁸³. Ahşaptan çift kanatlı ve aydınlık pencerele bir giriş kapısı olmakla birlikte söveleri mermerdendir. Giriş cephesinde kapının solunda granit söveli ve basık kemerli iki pencere, üst katta da yine basık kemerli biri küçük toplam sekiz pencere vardır. Pencere kemer ve söveleri tuğladan kabartmalı olarak işlenmiştir. Ayrıca pencereleri çift kanatlı ve demir parmaklıklı olup üst kısımlarında yağmur sularına karşı koruyucu çıkmalar mevcuttur. Üst kat pencereleri üzeri ile çatı saçağı arasına iki sıra yatay ve dikey tuğlalardan süsleme yapılmıştır. Binanın ikinci kat döşemesi ahşaptan olup iki kat arasında dört şeritli tuğla dizisi vardır. Sokağa göre sağda kalan cephesinin il katında kapatılmış iki, ikinci katında beş, solda kalan cephesinin ikinci katında ise biri küçük olmak üzere toplam dört penceresi vardır. Tüm pencereleri basık kemerlidir. Sokağa bitişik olan cephesinde ise alt katta biri sonradan kapatılmış dört, üst katta ise sekiz pencere bulunmaktadır. Alt kata sonradan yapıya uygun olmayan bir pencere daha açılmıştır. Üst katta ahşaptan iki kanatlı ve aydınlık pencerele kapısı olan betonarme bir balkon da mevcuttur. Beşik çatılı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Çatıdan yükselen tuğladan küçük bir bacası bulunmaktadır. Dış yüzeyi sıvasız olan yapının cephelerine tuğladan kabartmalar ile plastik bir özellik verilmiştir. Simetrik bir sistemin hâkim olduğu eserde bütün pencereler aynı stildedir. Günümüzde boş olan yapı iyi durumda olmasına karşın iç ve dış cephelerinde zamana bağlı eskimeler mevcuttur.



⁸³ B.K.V.T.V.K.K (1989), 58 Envanter Numaralı Tescilli Sivil Mimarlık Örneği Tescil Fişi ve Raporu.

Yapıların oturdukları parselin bir kısmı yakın zamanda sınırlarını çevreleyen tarihi duvarları yıkılmak suretiyle imara açılmıştır. Bu yıkım, çevrenin tarihi dokusunu tamamen bozmakla birlikte yapıların mahremiyetini de tehlikeye atmıştır. Önceden, sözü edilen tarihi duvarlar tarafından tamamen kapalı olan alanda deve güreşleri yapılmaktaydı. Tüm bu verilerin ışığında yapıların alanları ile birlikte Burhaniye'nin uzak ve yakın tarihi açısından çok parçalı bir anıt özelliği taşıdıkları aşikârdır.

Eserlerin onarımdan geçirilip sosyal veya kültürel fonksiyonda beraber kullanılmaları önerilmektedir. Geniş bahçeleri ise peyzaj düzenlemesi yapılarak park olarak kullanılabilir. Tarihi duvarların kalan kısımları restore edilerek tamamlanmalıdır.



190 Ada 17 Parsel

Savaş Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 1'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı olarak 1909'da inşa edilmiştir. Basık kemerli bir niş içerisindeki girişine üç basamak merdivenle ulaşılmakta olup nişin kenarları taştandır. Girişinin üzerinde Arapça "1327" yazmaktadır. Sokağa bakan cephesinin alt katında iki, üst katında ise dört penceresi vardır. Ayrıca üst katın yan cephelerinde birer pencere daha mevcuttur. Binanın solunda kemerli bir bahçe kapısı bulunup sonradan kapatılmıştır. Yapının üzeri alaturka kiremitli kırma çatıyla örtülüdür. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır.



192 Ada 5 Parsel

Savaş Sokak ile Kavakdibi Caddesi'nin kesiştiği köşede bulunan tescilli yapının kapı numarası 8'dir. Tuğla ve ahşaptan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişinin üzerinde Arapça "1205" yazmaktadır ki bu da miladi 1790-1791 tarihlerine karşılık gelmektedir. Bu bağlamda yapı Burhaniye'nin en eski tescilli sivil mimarlık örneği olabilir. Sokağa bakan cephesinin ilk katında yuvarlak kemerli bir niş içerisindeki girişi ve kare bir penceresi, ikinci katında ise dört adet dikine dikdörtgen penceresi bulunmaktadır. İkinci kattaki bu pencerelerin üzerindeki kabartmalar dökülmüştür. Caddeye bakan cephesinin alt katında ise ikinci bir girişi ile farklı boyutlardaki iki kare penceresi, üst katında ise altı metal destekli ahşaptan iki cumbası bulunmaktadır. Sağdaki cumbada iki pencere bulunmakta, soldakinin ise ön kısmındaki pencereleri kapatılmış olup sadece yanlarındaki küçük pencereleri mevcut durumdadır. Binanın köşesi kırıklı yapıdadır. Üzeri kiremitli kırma çatıyla örtülüdür. Orta durumda olup halen konut olarak kullanılmaktadır. Restore edilmesi önerilmektedir.



192 Ada 7 Parsel

Kavakdibi Caddesi üzerinde bulunan tescilli yapının kapı numarası 82'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Caddeye bakan cephesinin ilk katında basık kemerli niş içerisinde bulunan demirden iki kanatlı giriş kapısı ve biri oldukça küçük üç penceresi, ikinci katında ise kemersiz üç penceresi mevcuttur. Yan cephesinde de altı üstlü birer penceresi bulunmaktadır. Alt kat pencerelerinin tamamı basık kemerlidir. İki kat arasında silme olup üst kat pencerelerinin altında sıvadan kırık köşeli dikdörtgen şeklinde kabartmalar, alt kat pencerelerinin alt ve yan kısımlarında ise dikdörtgen girintiler bulunmaktadır. Üst kattaki kabartmaların ortasında daire şeklinde motifler olup sonradan sıvayla kapatılmıştır. Alt kat pencereleri el işi demir korkuluklu, üst kat pencereleri ise kepenklidir. Çatısı dört yöne meyilli kırma olup üzeri alaturka kiremitle kaplıdır. Saçak kısmında dış motifli süslemeler vardır. Yakın zamanda yenilenmiş olan konut halen kullanılmaktadır. Yan cephedeki klima görünümüne zarar vermektedir.



192 Ada 13 Parsel

Kavakdibi Caddesi'nde bulunan tescilli yapının kapı numarası 92'dir. Tuğla ve ahşaptan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Ön cephesinin ilk katında basık kemerli bir niş içerisinde bulunan, aydınlık pencereli ve üç basamak merdivenle ulaşılan ahşaptan iki kanatlı giriş kapısı ile ikisi girişin sağında, biri de solunda olmak üzere üç penceresi bulunmaktadır. Soldaki tek pencere el işi demirden kafeslidir. Sağdaki pencereler ise el işi demir korkuluklu olup ahşap kepenklidir. Giriş nişinin etrafı sıvadan kabartmalıdır. Üst katta ise farklı boyutlarda ve altları metal destekli ahşaptan iki cumba bulunmaktadır. Cumbalardan soldaki yıkılmış olup bu bölüm cepheye sıfırlanmıştır ve yerinde iki pencere mevcuttur, taşıyıcı demirleri ise halen durmaktadır. Sağdaki cumbanın ise ön cephesinde iki, sağdaki cephesinde ise bir adet küçük penceresi vardır. Yapının bodrum katı da mevcut olup caddeye bakan oldukça küçük bir bodrum kat ışıklığı bulunmaktadır. Binanın üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplıdır. Çatısı yenilediği için çıkmasız, kabartmalı saçaklı ve alaturka kiremitli yapısını kaybetmiştir. Orta durumdaki konutun restore edilmesi önerilmektedir.



193 Ada 12 Parsel

Hacı Talibey Sokak'ta bulunan tescilli yapının kapı numarası 20'dir. Kerpiç ve ahşaptan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. İkinci katı ahşaptan çıkmalı olup burada dört penceresi, yine bu katın yan cephesinde ise iki penceresi daha bulunmaktadır. Yapı adasının ortasında kalan bina bahçe içerisinde olup Hacı Talibey Sokak ve Bayraktar Sokak'tan mahreç almaktadır. Kıрма çatılı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Alaturka kiremitli yapısını kaybetmiştir. Orta durumdaki konut halen kullanılmakta olup geçmiş olduğu uygun olmayan çatı onarımı ve cephelerinin harçla sıvanması gibi değişikliklerden ötürü kendine has mimari yapısından uzaklaşmıştır. Eserin orijinal görünümüne kavuşturularak restore edilmesi önerilmektedir.



3.5.2- Tarihi Yapılar

190 Ada 20 Parsel

Atatürk Caddesi üzerinde bulunan yapı kerpiç ve ahşaptan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi bahçesinden olup caddeye bakan cephesinin alt katında biri sonradan açılmış toplam üç, ikinci katında ise dört penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. Orta durumdaki konut halen kullanılmaktadır. Orijinal görünümüne geri döndürülmesi ve basit onarımının yapılması önerilmektedir.



192 Ada 37 Parsel

Atatürk Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 107'dir. Tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Girişi basık kemerli bir niş içerisinde olup her iki katında da üçer penceresi bulunmaktadır. Üzeri kırma çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. Yakın zamanda yenilenmiş olan konut halen kullanılmakta olup iyi durumdadır.



192 Ada 38 Parsel

Atatürk Caddesi üzerinde bulunan yapının kapı numarası 109'dur. Kerpiç ve ahşaptan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. İlk katında iki girişi ve iki penceresi, ikinci katında ise iki pencere ve altı metal destekli ahşap bir cumbası ile bir penceresi daha bulunmaktadır. Üzeri beşik çatıyla örtülü olup alaturka kiremitle kaplanmıştır. Alt kattaki taş kaplama orijinal mimari yapıyı bozmaktadır. Orta durumdaki konut halen kullanılmakta olup basit onarımının yapılması önerilmektedir.



3.6- Geriş Mahallesi

3.6.1- Tarihi Yapılar

Zeytinyağı Fabrikası

442 ada 124 parselde bulunan yapı Küçük Geriş Caddesi üzerindedir ve kapı numarası 24'tür. İki katlı zeytinyağı fabrikası taş ve tuğladan yığma olarak inşa edilmiştir. Betonarme giriş takviyesi ile güçlendirilmiş yapının çatısı ve ikinci kat döşemesi ahşaptandır. Günümüzde terk edilmiş durumdaki yapı depo olarak kullanılmaktadır. Küçük Geriş Caddesi boyunca uzanan ve iki kısımdan oluşan fabrikanın caddeye göre sağ taraftaki bölümü yıkık durumdadır. Fazla eski olduğu düşünülmeyen yapı taşıyıcı sistemi itibariyle iyi durumdadır. Ahşap kısımlarında zamana bağlı yıpranmalar mevcuttur. Dış cephesi sıvasız ve bakımsızdır. Tuğladan basık kemerli giriş ve pencerelere sahiptir fakat sonradan bu kısımları değiştirilmiştir. Beşik çatılı olup üzeri kiremitle kaplıdır. Kırmızı tuğladan yapılmış yüksek bir bacaya da sahip olup yapı bu haliyle Burhaniye'nin kentsel imajı açısından hiç şüphesiz önem teşkil etmektedir.

Gelişen teknoloji ile birlikte baş gösteren lojistik ve mekânsal problemler sanayi tesislerinin desantralize olmasına sebep olmuştur. Zeytinyağı fabrikaları ile özdeşleşmiş-hatta bu imajı logosunda da kullanan-Burhaniye'nin kentsel dokusu da bu durumdan olumsuz etkilenmiştir. Zira merkezdeki eski sanayi tesisleri terk edilmiş ve kentin durmak bilmeyen dinamiğine teslim edilmişlerdir. Önlem alınmadığı takdirde bu gibi karakteristik yapıların yok olup gitmesi olasıdır. Bu sebepten dolayı da sözü edilen fabrika gibi yapıların korunarak kültürel-sosyal amaçlı kullanılması önerilmektedir. Konsept bir öneri olarak fabrika mimari özellikleri ve boyutları itibariyle otomobil galerisi veya müzesi olarak değerlendirilebilir.



19 Ada 19 Parsel

Hamidbey Caddesi ile Yasakçı Sokak'ın kesiştiği köşede kalan yapının kapı numarası 8'dir. Tuğladan yığma teknikle bodrum üzeri tek katlı inşa edilmiştir. Derin bir niş içerisinde bulunan ve merdivenler yoluyla ulaşılan giriş kapısı ahşaptan olup iki kanatlıdır. Bodrum kat ile zemin kat arasında silme bulunmaktadır. Caddeye bakan cephesinde iki bodrum kat, iki de zemin kat penceresi bulunmaktadır. Sokağa bakan cephesinde de iki penceresi mevcuttur. Kıрма çatılı yapının üzeri kiremitle kaplıdır. Yakın zamanda yenilenmiş olan konut oldukça iyi durumdadır.



25 Ada 13 Parsel

2. İnönü Caddesi ile Eski Göl Sokak'ın kesiştiği köşede kalan yapının kapı numarası 3'tür. Taştan yığma teknikle tek katlı inşa edilmiştir. Girişi derin bir niş içerisinden olup sokağa bakan iki, caddeye bakan bir penceresi mevcuttur. Üzeri kıрма çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Çatı saçağı bir sıra tuğladan kabartmalıdır. İyi durumdaki konut halen kullanılmaktadır.



3.7- İskele Mahallesi

3.7.1- Tescilli Yapılar

Yağcı Zeytinyağı Fabrikası

İki yapıdan oluşan fabrika taş ve tuğladan yığma teknikle inşa edilmiş olup iki katlıdır ve Fabrika Caddesi üzerindedir. İskele'nin en eski yapısı olan fabrika 19. Yüzyılda inşa edilmiştir⁸⁴. İki yapısından soldaki eğlence merkezi, sağdaki ise kültür merkezi (Yağcı Zeytinyağı Fabrikası Kültür Merkezi) olarak kullanılmaktadır. Fabrikanın arsası taştan yüksek duvarlarla kısmen çevrilidir.

Kültür merkezi olarak kullanılan yapının alt katı sarı renkli kum taşından yığma olarak inşa edilmiştir. Giriş cephesinde basık kemerli ve çevresi aynı taştan kabartmalı dört adet ince uzun pencereye sahip olup yapının köşelerinde kabartmalı yalancı payeler vardır. Giriş kapısı aydınlık pencereli ve ahşaptan iki kanatlı bir kapıya sahip olup etrafı granittendir. İki kat arasında silme olup tuğladan inşa edilmiş üst katın ön tarafında metal destekli bir balkon ile iki adet kare pencere vardır. Üst katın yan cephesinde ise dört adet pencere mevcuttur. Yapının arkasında biri büyük, diğeri küçük olmak üzere iki tane tuğla baca bulunmaktadır. Büyük baca yapıdan bağımsız olup diğeri çatıdan yükselmektedir. Kıırma çatılı olup üzeri kiremitle kaplanmıştır. Yapı restore edilmiş olup oldukça iyi durumdadır.

Eğlence merkezi olarak kullanılan kısım tümüyle taştan inşa edilmiştir. Alt katında basık kemerli ve ahşaptan iki kanatlı bir kapıya sahip girişi ile dikine dikdörtgen şekilli iki penceresi, üst katında ise tuğladan oldukça basık bir kemere sahip iki penceresi daha bulunmaktadır. Pencere üzerlerinde ve çatı saçağında tuğladan kabartmalı diziler olup bu bölümde etrafı tuğladan daire biçimli bir açıklık daha mevcuttur. Beşik çatılı yapının üzeri kiremitle kaplanmıştır. Yakın zamanda yenilenmiş olup oldukça iyi durumdadır.

Aktif birer fonksiyona sahip olmaları yapılar açısından birer avantajdır. Her ikisi de yakın bir zamanda yenilenmiş olmalarına rağmen dış cepheleri açısından basit onarıma ihtiyaç duymaktadır. Özellikle bacalardan büyük olanının üst kısmı tamir edilmelidir.



⁸⁴ R. Lim (1997). *Burhaniye'de Yağcı Zeytinyağı Fabrikası Restorasyonu*, İstanbul: İTÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Y. Lisans Tezi, Özet.

Doğrular Zeytinyağı Fabrikası

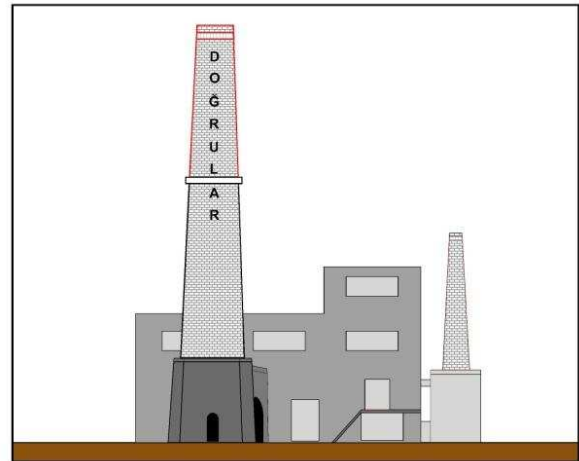
Üç katlı betonarme yapı Kordon Boyu Caddesi'nde bulunmaktadır. Günümüzde kötü ve boş durumda olup sosyal tesis olarak kullanılması amacı ile yakın zamanda başlanan restorasyonu da yarım kalmıştır. İtalyanlar tarafından 1920'de yapılmıştır⁸⁵. 1970'lerde kapanan fabrika bu tarihten yakın zamanda başlayan restorasyon çalışmalarına kadar atıl durumda idi.

Binanın yenilenecek ve bir fonksiyon kazanacak olması hiç şüphesiz olumlu bir gelişmedir. Restorasyon çalışması kapsamında dış cepheleri ve bacaları kalacak şekilde iç kısmı tamamen yıkılmış ve buraya yine üç kat betonarme bir eklenti inşa edilmiştir. Yeniden yapılan betonarme kısmın kat yükseklikleri orijinal kat yükseklikleri ile aynı olmadığından dış cephedeki giriş ve pencerelerden bazı katların tabanları kesit şeklinde gözükmemektedir. Tuğla bacalardan büyük olanı muhtemel bir çökme tehlikesine karşı kısaltılmıştır. Bu baca günümüzde orijinal halinden oldukça kısa vaziyettedir. Yapının arkasında ikinci ve daha küçük bir bacası daha vardır.

Yapının büyük bacası zeytinyağı fabrikaları ile özdeşleşen Burhaniye'nin yapılaşmış çevresinin sembol ve en görünen yapılarından birisidir. Uzun yıllar boyunca İzmir – Çanakkale karayolu üzerinde seyreden yolcuları selamlamıştır. Bu bağlamda ilçe merkezine uğramadan Burhaniye'yi transit geçen insanların deniz ve zeytin ağaçlarıyla dolu dağlarla birlikte Burhaniye hakkında akıllarında kalabilecek güçlü, doğal ve Burhaniye'nin kültürü ve tarihi ile doğrudan ilgili bir imajdır. Kırmızı tuğladan bacanın orijinal malzeme ile örülerek eski yüksekliğine çıkartılması önerilmektedir. Ayrıca restorasyonu tamamlanmalıdır.

Baca üzerinde metal harflerle aynı zamanda fabrikanın ismi de olan "DOĞRULAR" yazmakta idi. Günümüzde sadece sondaki "A" ve "R" harfleri kalmıştır. Bu iki harf arasındaki mesafeden yola çıkıp yazıyı yeniden oluşturmak ve üzerine diğer küçük bacada olduğu gibi birkaç metre bitiş kısmı daha eklemek suretiyle bacanın orijinal yüksekliği hesaplanabilir.

Yazı aslında bacanın arka kısmında bulunmaktadır. Tek çizimde hem yazı yoluyla bacanın orijinal yüksekliğini, hem de ön cepheyi göstermek için yazı ön kısma konmuştur.



⁸⁵ http://www.korfezinsesi.com/haber_Detay.asp?id=2078 (Erişim Tarihi: 28.04.2012)

Eski İskele Camii

Osman Ağa Caddesi'nin Çanakkale - İzmir karayoluna bağlandığı bölümünde yer alan yapı içinde bulunduğu muhitin ismiyle anılmaktadır. Hemen yanına 1980 sonrası daha büyük ve modern bir başka cami inşa edilmiştir. Günümüzde bu cami de İskele Camii adıyla anılmakta olup mahallenin ibadethane ihtiyacını karşılamaktadır.

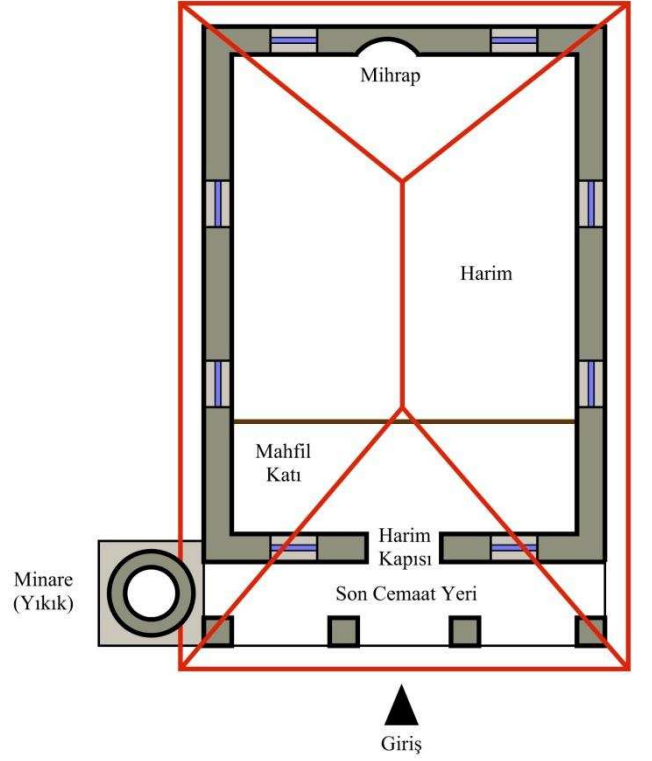
Yapı, moloz taş ve tuğladan tek katlı olarak 1907'de inşa edilmiş olup⁸⁶ girişi ile pencere söveleri ve kemerleri granittendir. Basit bir plana sahip caminin üzeri dört yöne meyilli kırma çatı ile örtülmüş ve alaturka kiremitle kaplanmıştır. Yapının giriş cephesinde düz tavanlı ve kare kesitli dört masif ayağın taşıdığı üç birimli son cemaat yeri vardır. Minaresi yıkılmış olup bu bölümün soluna bitişik durumdaydı. Giriş cephesinde kapı dışında iki basık kemerli mevcuttur. Yapının diğer üç cephesinin her birinde ikişer adet yuvarlak kemerli pencere bulunmaktadır. Cami yakın bir zamanda restore edilmiş olmasına rağmen cephelerinde rutubet kaynaklı yıpranmalar bulunmaktadır. Ayrıca restorasyon sonucu mahfil katı kaldırılmıştır. İbadethane olarak kullanılmamasına rağmen ziyarete açıktır. Yapının yenilenmesi, minaresinin ve mahfil katının ise rekonstrüksiyonunun yapılması önerilmektedir. Hamidi Camii Minaresi'nin 1906 yılında yapıldığı ele alınırsa Eski İskele Camii'nin minaresi için referans olarak alınabilir.



Eski İskele Camii, giriş cephesi ve arka cephesi

⁸⁶ İrkin (2006), s.58.

İskele Camii



Eski İskele Camii kat planı

3.7.2- Tarihi Yapılar

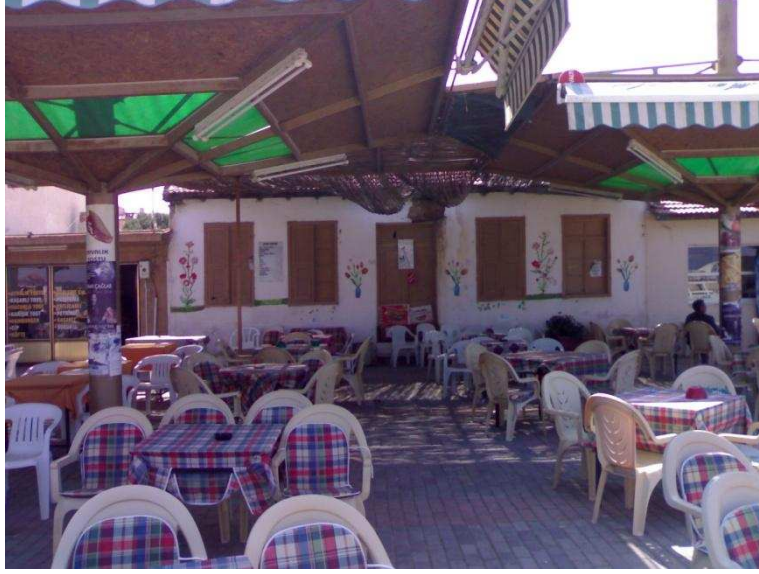
287 Ada 2 Parsel

Fabrika Caddesi ile Osman Ağa Caddesi'nin kesiştiği bölümde bulunan yapı tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Ön cephesi tümüyle yenilenmiş olup çıkmalı ve balkonludur. Orijinal görünümünü kaybetmiştir. Yan cepesinde bir adet penceresi bulunan yapının üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Ticari amaçla kullanılan yapı iyi durumdadır. Orijinal görünümüne geri döndürülmesi önerilmektedir.



295 Ada 1 Parsel

Kordon Boyu Caddesi üzerinde bulunan yapı tuğla ve kerpiçten yığma teknikle tek katlı inşa edilmiştir. Ön kısmı yayalaştırılmış olup çay bahçesi olarak kullanılmaktadır. Giriş cephesinde kemersiz bir niş içerisinde bulunan iki kanatlı ahşap kapısı ile dört adet kepenkli penceresi bulunmaktadır. Üzeri beşik çatı ile örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Boş durumdaki konut orta durumdadır. Restore edilmesi ve sosyal fonksiyonda kullanılması önerilmektedir.



302 Ada 33 Parsel

Eski Ayvalık Caddesi'nde bulunan yapının kapı numarası 12'dir. Taş ve tuğladan yığma teknikle iki katlı inşa edilmiştir. Bahçe içerisindeki yapının girişi arkasından olup caddeye bakan cephesinin ilk katında iki, ikinci katında ise üç penceresi bulunmaktadır. Yan cephelerde birer adet pencere bulunmakta olup sonradan doldurulmak suretiyle kapatılmıştır. Bahçeye bakan arka cephenin ilk katında giriş kapısı ve iki pencere, üst katında ise üç pencere vardır. Binanın yan kısmında küçük bir müştemilatı mevcuttur. Yapının üzeri kırma çatıyla örtülü olup kiremitle kaplanmıştır. Orta durumda olan ve halen kullanılan konutun restore edilmesi önerilmektedir.



3.8- Ağacık ve Şahinler Köyü

Ağacık Köyü Camii

Cami, Burhaniye ilçe merkezine 11 km. uzaklıktaki Ağacık köyünde bulunmaktadır. Eğimli bir arazi üzerine inşa edilmiştir.

Yapının güney ve doğu cepheleri evlerle çevrelenmiş olup batı cephesi sokağa, kuzey cephesi ise köy meydanına bakmaktadır. Eser, basit dikdörtgen planlı olup üzeri dört yöne meyilli kırma çatı ile örtülmüş ve kiremitle kaplanmıştır. Caminin kuzeyinde üç birimli bir son cemaat yeri vardır. Mahfil katındaki bir açıklıkla ulaşılan ve sadece petek ile külah kısmından ibaret bir minaresi bulunmaktadır. Minaresi çatısının üzerinde yer almaktadır.

Yapı üzerinde orijinal bir kitabe yoktur. Yalnız son cemaat yerinin kuzey duvarı üzerinde mermer bir levha üzerinde Hicri 1327 tarihi yazılıdır. Bu da Miladi 1909-1910 tarihlerine karşılık gelmektedir⁸⁷.

Cami genel mimari yapısı ve iç düzeni itibariyle iyi durumdadır ve ibadete açıktır.



*Ağacık Köyü Camii*⁸⁸

⁸⁷ İrkin (2006), s.65.

⁸⁸ İrkin (2006), s.175.

Şahinler Köyü Camii

Yapı, Burhaniye ilçe merkezinin 6 km. güneyindeki Şahinler Köyü'ndedir. Köy meydanına konumlanmış caminin güney cephesi bir dükkânla kapanmış olup batı, doğu ve kuzey cepheleri ise birer sokağa bakmaktadır.

Cami, enine dikdörtgen planlı bir harim, buranın kuzeyinde iki katlı düzenlenmiş bir son cemaat yeri ve buradan geçilerek girilen doğu ve batıda altlı üstlü tertiplenmiş mekânlardan oluşmaktadır. Bu mekânlardan batıdaki kuzeye doğru cepheden taşarak ek bir birim oluşturur. Son cemaat yerinin kuzeyinde ise dikdörtgen planlı bir avlu ile avlunun kuzeydoğu köşesine yerleştirilmiş bir minare bulunmaktadır. Avluya kuzey duvarı üzerine açılmış bir kapıdan girilir. Doğudan batıya eğimli bir arazi üzerine inşa edilmiş cami derinlemesine dikdörtgen planlıdır. Üzeri dört yöne meyilli kırma çatıyla örtülmüş ve alaturka kiremitle kaplanmıştır.

Şahinler Köyü Camii iç cephelerindeki doğa, Kâbe, İstanbul ve köy manzarası temalı duvar resimleri ile meşhurdur. Bu bağlamda türünün sayılı örneklerindedir.

Yapı 1895'te tamamlanmıştır. Caminin yapımına ön ayak olan ve kitabede ismi geçen Kaymakam Hasan Tahsin Bey 1891 - 1902 yılları arasında Burhaniye Kaymakamlığı yapmıştır. Bu şahsın damadı Hacı İbrahim Efendi de 1902 - 1904 yıllarında Burhaniye Kaymakamı olup İskele Camii'nin yapımına katkı sağlayanlardan biridir⁸⁹.

Cami yakın zamanda restore edilmiş olup oldukça iyi durumdadır ve ibadete açıktır.



*Şahinler Köyü Camii*⁹⁰

⁸⁹ İrkin (2006), s.52.

⁹⁰ <http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225> (Erişim Tarihi: 02.02.2012)

4- Genel Sonuç ve Değerlendirme

Burhaniye, çevresindeki yerleşimler ve ilçe merkezi ile birlikte birçok tarihi yapıya ev sahipliği yapmaktadır. Bu yapılar tek tek ele alındığı vakit Burhaniye'nin 15. yüzyıl sonundan başlayarak günümüze değin uzanan tarihini adeta bir açık hava müzesi gibi gözler önüne sermektedir. Çevre yerleşimler ile birlikte bu çok parçalı tablo tamamlanmaktadır. Zamanın yıpratıcı etkileri ve insan kaynaklı tahribatlara rağmen farklı mimari türde ve fonksiyonlardaki yapılara halen rastlanması Burhaniye için çok büyük bir şanstır. Zira tarih içerisinde kaybolup gitmiş yapıları özellikle tarihi ve mali kaynakların kısıtlı olduğu küçük yerleşim yerlerinde geri getirmek çok zordur.

Genellikle 19. Yüzyılın son çeyreği ile 20. Yüzyılın ilk yarısı arasında inşa edilmiş olan tarihi konut ve dükkânlar zamanın en büyük kurbanı olmuş, tarihsel bilincin yeni filizlendiği yakın zamana değin ya gruplar halinde yıkılmışlar, ya değişikliğe uğramışlar, ya da eskiyerek harap olmuşlardır. Merkezin artan nüfus ve taşıt yoğunluğunu karşılayamamasının bir sonucu olarak yıkılan ve yerlerine çok katlı apartman veya otopark yapılan tarihi konutların sayısı çok fazladır. Bugün orijinal mimarisiyle kalmayı başarmış konutlara rastlamak mümkünse de diğerlerinin özellikle dış cepheleri tarihi dokuya uygun olmayan şekillerde değiştirilmiştir. Sırayla kapı, pencere, çatı ve dış cepheler değiştirilen başlıca kısımlardır. Bu yüzden de geride kalan bu yapılara olan talebin artması için koruma altına alınıp yenilenmeleri gerekmektedir.

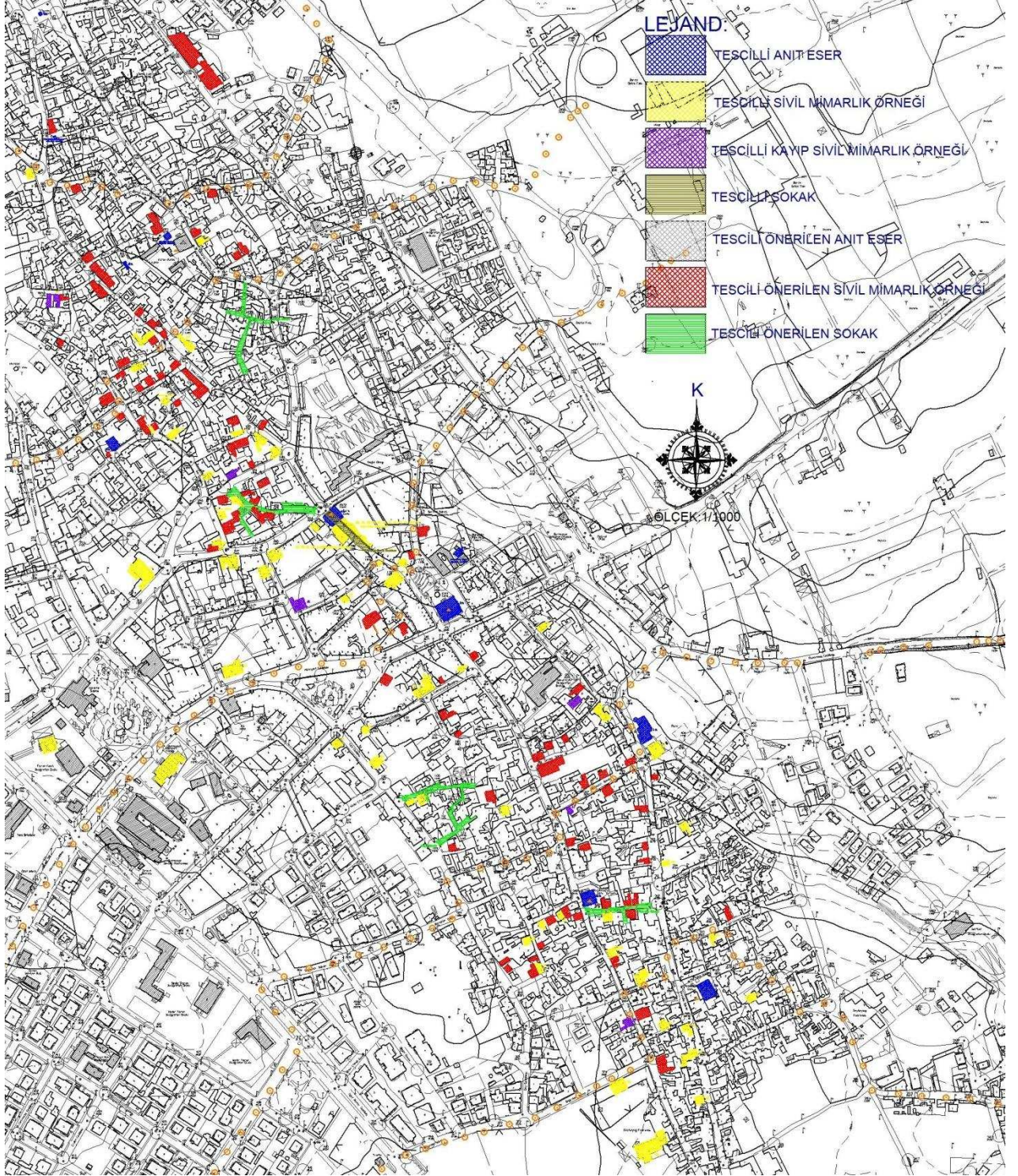
Hamamlar ve sanayi yapıları da değişen zamandan olumsuz etkilenen yapılardır. Banyo kültürünün gelişen teknolojinin de etkisiyle kamusal alandan çıkıp konutlara, daha sonra da apartman dairelerine taşınması hamamların sonunu getirmiş ve modern hayata adapte olamayarak terk edilmeleri sonucunu doğurmuştur. Hamamların bir dezavantajı da özel mimarilerinden ötürü kısa vadede bir başka fonksiyonda hizmet vermesinin zor olmasıdır. Bu yüzden de ya atıl duruma düşüp harap olmuşlar, ya da ciddi modifikasyonlara tabi tutulmuşlardır. Sanayi yapıları da değişen mekânsal ihtiyaçları karşılamadığı ve endüstriyel faaliyetlerin merkezden çeperlere taşınmasından ötürü boşaltılmış ve daha çok depo işlevi görmeye başlamıştır. Sanayi yapılarının en büyük avantajı geniş iç mekânlarından ötürü sanat galerisi, eğlence merkezi, sosyal merkez veya müze gibi fonksiyonlara oldukça uygun oluşu ve genelde üzerinde proje yapmaya müsait geniş parsellerde yer alışıdır. Bu yüzden de bir kısmı yakın zamanda restore edilerek günümüzde farklı fonksiyonlarda hizmet vermektedir.

Dini tesisler her daim talep gören ve asırlardır aktif olarak kullanılan yapılar oldukları için bakımlı kalmayı sürdürmüşlerdir. Bu bağlamda Burhaniye'nin camileri açısından öncelik arz eden bir durumu bulunmamaktadır. Burhaniye'nin tarihi camilerinin başlıca iki farklı mimari tarzı yansıtması kentin fiziksel çevresine çeşitlilik katmaktadır.

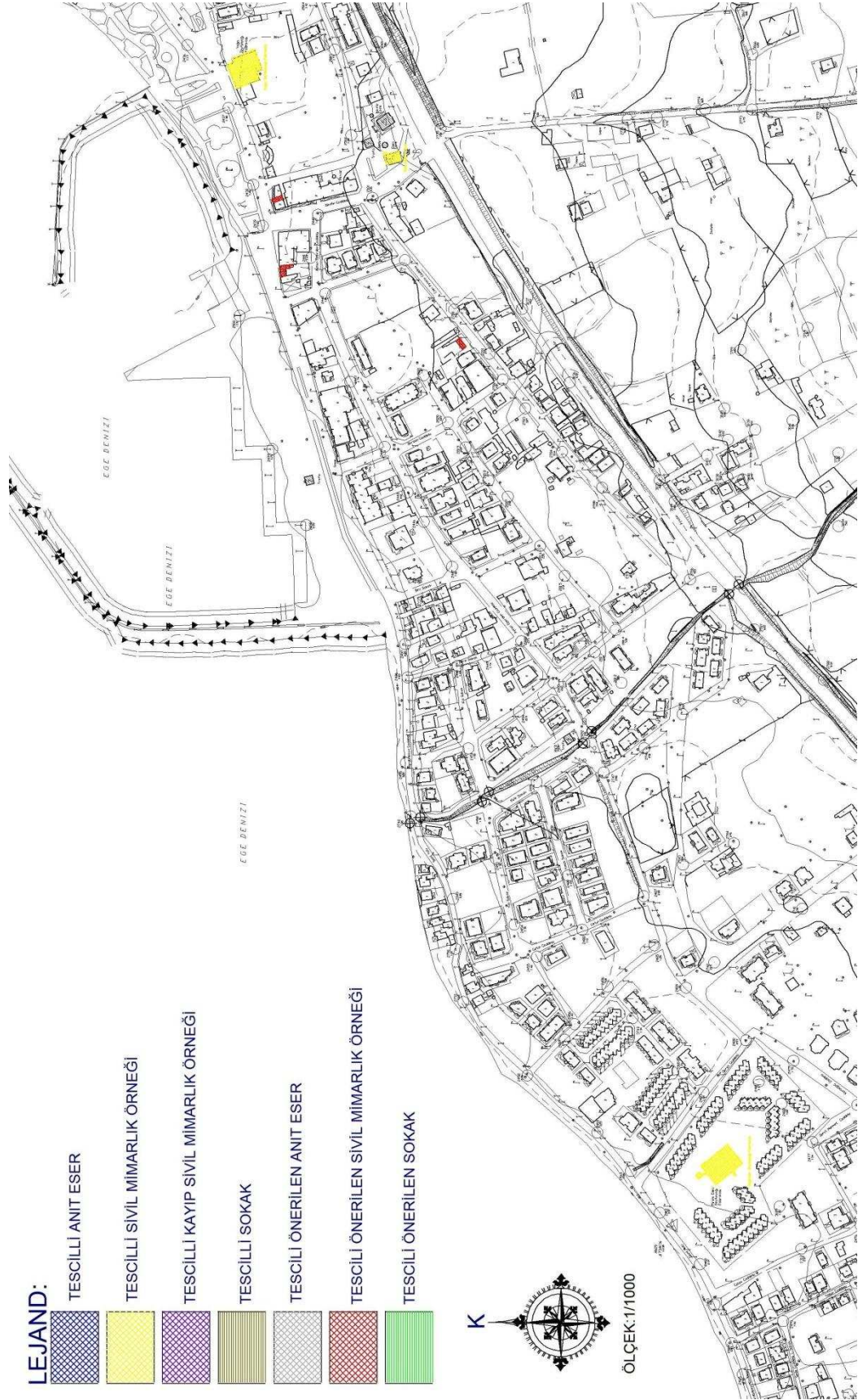
Tarihi yapıların istisnasız tamamının kademeli olarak Burhaniye'ye kazandırılması gerekmektedir. Bunun sağlanması için yerel yönetimlere olduğu kadar ilçe sakinlerine de büyük görevler düşmektedir. Sonuçta en önemli adım tarihi yapılara dair yaygın bir toplumsal bilinç oluşmasıdır ki bu da en başta belirtildiği üzere çalışmanın hedeflerinden birisidir. Bu sürecin gerektirdiği ortamın en kısa sürede sağlanacağı ve orta-uzun vadede Burhaniye'nin tarihi eserlerinin yenilenecek tekrardan kullanılması açısından çok daha etkin ve fiziksel çevresi bakımından çok daha zengin bir pozisyonda olacağı ümit edilmektedir.

5- Ekler

5.1- Burhaniye İlçe Merkezindeki Tescilli Eserler ve Tarihi Yapılar Paftası



5.2- İskele Mahallesi'ndeki Tescilli Eserler ve Tarihi Yapılar Paftası



6- Terimler Sözlüğü

Aksiyal: Bir eksen doğrultusunda uzanan ya da bir eksene göre oluşturulmuş yapıları nitelemek için kullanılan ifade, eksensel.

Alaturka Kiremit: Yarım silindir şeklindeki kiremit türü.

Artuklular: 1102-1409 yılları arasında Güneydoğu Anadolu'da hüküm sürmüş bir Oğuz Türkmen beyliğidir.

Ateşlik: Hamamın ocak kısmıdır. Su kazanının alt kısmında bulunur. Hamamı ısıtan asıl yapı burasıdır. Yakacak deposu işlevi gören odunluk kısmı da mevcuttur. (bkz. Külhan)

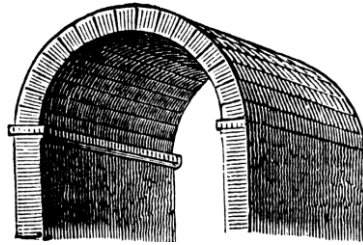
Aydınlatma Feneri: Soyunmalık kubbesinin tepesinden yükselen ve bu mekânı aydınlatmak maksadı ile açılmış olan merkezi dairesel boşluktur.

Basit Kuşaklama Üçgen Dizisi: Kare biçimli bir mekân ile buranın üzerini örten kubbe arasında bulunan ve adeta bir fermuar gibi birbirlerinin içine geçmiş üçgen biçimli yapılardan oluşan geçiş elemanıdır.

Basit Pandantif: En süssüz ve yalın pandantif çeşididir.

Beşik Çatı: İki yöne meyilli çatı türüdür.

Beşik Tonoz: Dikdörtgen biçimli bir mekânın üzerini örten yarım silindir şeklindeki çatı örtüsüdür.



Beşik Tonoz Yapısı⁹¹

Cehennemlik: Hamamın soyunmalık dışındaki bölümlerinin döşemelerinin altında bulunan ve mekânları zeminden ısıtmak maksadıyla içerisinde sıcak hava dolaşan tuğladan sütunlara sahip bölümdür. (bkz. Külhan)

Düzlem Üçgen: Bombesiz bir pandantif çeşididir. Mekân duvarları ile kubbe çeyreği arasındaki düzlemsel üçgen biçimindeki geçiş birimidir.

Eyvân: Üç tarafı ve üstü kapalı, bir tarafı bütün genişliği ile bir avluya ya da bir başka mekâna açılan odadır.

Fil Gözü: Ilıklık ve sıcaklık mekânlarının kubbelerinde bulunan ve çeşitli geometrik şekillerde olabilen küçük ve bombeli pencerelerdir.

⁹¹ http://etc.usf.edu/clipart/61000/61058/61058_barrel_vault.htm (Erişim Tarihi: 02.05.2012)

Halvet: Genelde sıcaklık kısmının kenarlarında veya köşelerinde yer alan tek kişilik mahrem yıkanma hücreleridir. Kapıları bulunmayıp geçitleri genelde havluyla örtülmektedir. Halvetler de bir tür sıcaklıktır. Üzerleri kubbe ile örtülü olup iç kısmı fil gözleri ile aydınlatılmaktadır.

Hanikah: Merkezi niteliğe sahip büyük tekke, dergâh.

Hipokaust Sistemi: (bkz. Külhan)



Bir Roma Hamam Kalıntısının Hipokaust Sistemi (resimde hamam kalıntısının cehennemlik, ateşlik ve depo kısmı gözükmektedir)⁹²

Ilıklık: Bir diğer adı da soğukluk olan, soyunmalık ve sıcaklık arası geçiş kısmıdır. Kare planlı-çapraz tonoz örtülü, dikdörtgen planlı-beşik tonozlu veya üzeri iki kubbe ile örtülü örneklerine rastlamak mümkündür. Kışın camekân olarak da kullanılabilen mekânın duvar kenarlarında alçak mermer sedirler yer almaktadır. Hamamın iç kısımlarına girmeden önce vücudu sıcağa alıştırmak veya fazla sıcağa tahammülü olmayan kişiler tarafından yıkanmak için kullanılan bir bölümdür. Yanında helâ ve usturalık gibi kısımları da bulunmaktadır⁹³.

Kasnak: Kubbenin hemen altında bulunan, dairesel veya çokgen biçimli olabilen kaidedir.

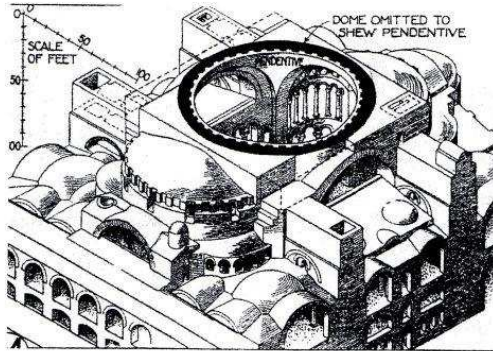


Fig. 22 Sectional drawing of Hagia Sophia, Istanbul.

(Banister Fletcher 1943 p.243)

Kubbe Kasnağı Yapısı (Ayasofya/İstanbul)⁹⁴

⁹² <http://www.pages.drexel.edu/~jpm55/AE390/A5/hypocaust.htm> (Erişim Tarihi: 02.05.2012)

⁹³ S. Savaş (2007). *İstanbul Kumkapı-Nişanca Köşklü Hamamı (1887) Araştırması ve Restorasyon Projesi*, İstanbul: YTÜ Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, s.24.

⁹⁴ <http://www.flickr.com/photos/psulibscollections/5835752469/> (Erişim Tarihi: 30.04.2012)

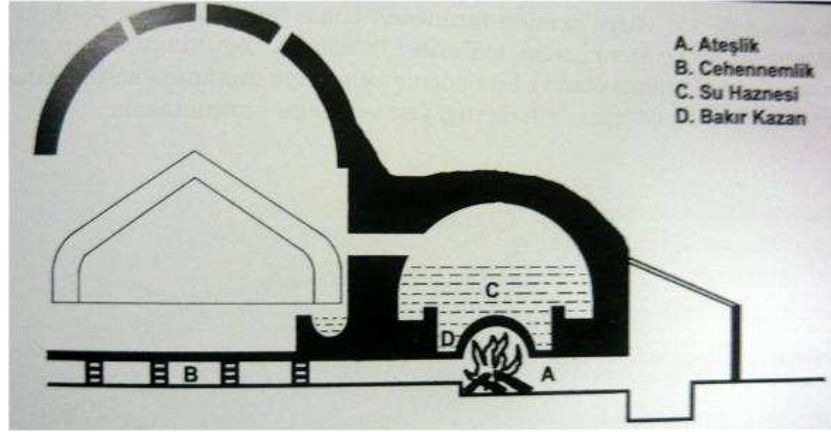
Kemer: İki sütun ya da ayağı yarım çember veya benzeri mimari biçimlerle birbirine bağlayan ve üzerindeki ağırlığı iki yanına aktaran bağlantıdır.

Kırma Çatı: İki den fazla yüzeye sahip, genelde dört yöne meyilli olan çatı türüdür.

Kubbe: Kare planlı mekânların üzerini örtmede kullanılan yarım küre biçimli çatı örtüsüdür. İnşasında tuğla, taş veya moloz kullanılmaktadır.

Kurna: Hamamlarda muslukların altında bulunan ve yıkanmak maksadı ile içerisinde su biriktirilen mermerden teknedir. Hamamlar ile özdeşleşen süslemeli metal taslar kurnalardan doldurulur.

Külhan: Antik Roma'daki adı "hipokaust sistemi" olan hamam kısmıdır. Hamamların arka taraflarında bulunmakla birlikte su ile mekânın genel olarak ısıtılmasını sağlayan merkezi ısıtma sistemidir. Hamamların ana su haznesi külhan ocağının (ateşlik) üzerinde bulunmaktadır. Hamam külhanı "ateşlik", "cehennemlik", "su deposu" ve "su kazanı" olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır⁹⁵.



*Külhan Tertibatı*⁹⁶

Lento: Yığma teknikle inşa edilmiş yapıların kapı ve pencere boşlukları üzerinde bulunan yekpare taşan kısımdır.



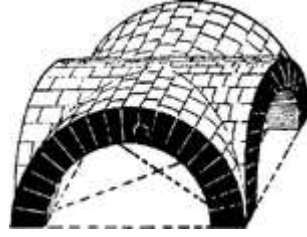
*Lento*⁹⁷

⁹⁵ Savaş (2007), s.28.

⁹⁶ T. Zeybek (02.20.2011). *Hamamdan Çarşıya; Yeşildirek Hamamı*, İzmir: İzmir'de Sanat, Makale.

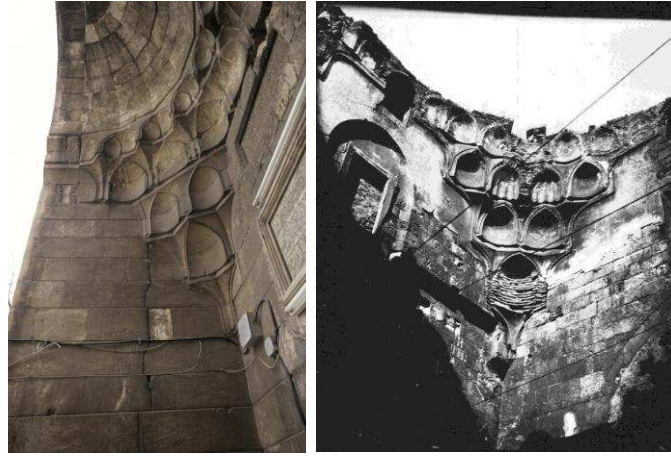
⁹⁷ <http://www.welshslateproducts.com/slate-sills-lintels.php> (Erişim Tarihi: 01.05.2012)

Manastır Tonoz: İki beşik tonozun birbirini kesmesi ile oluşan haç biçimli örtü yapısıdır. Tam ortasında genelde kubbe bulunur.



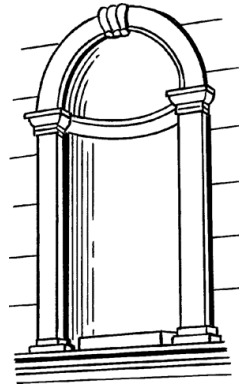
Manastır Tonoz Yapısı⁹⁸

Mukarnaslı Pandantif: Bir pandantif çeşididir. Pandantif yapısının üzerinde bulunan ve birbirlerinin üzerine yerleştirilmiş süslü çıkıntılardan oluşmaktadır.



Mukarnaslı Pandantif Örnekleri^{99 100}

Niş: Duvar içine açılmış oyuk, küçük boyutlardaki girinti. İçerisinde kapı veya pencere yer alabileceği gibi oluşturduğu alana obje koymak amacıyla da kullanılabilir.



Niş¹⁰¹

⁹⁸ <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/cross+vault> (Erişim Tarihi: 01.05.2012)

⁹⁹ <http://sonic.net/~tallen/palmtree/ayyarch/ch4.htm> (Erişim Tarihi: 01.05.2012)

¹⁰⁰ http://www.gerty.ncl.ac.uk/photos_in_album.php?album_id=10&start=80 (Erişim Tarihi: 02.05.2012)

¹⁰¹ <http://www.learnersdictionary.com/search/niche> (Erişim Tarihi: 01.05.2012)

Ondülin: Müştemilatlarda sıkça kullanılan bir tür dalgalı çatı malzemesidir.

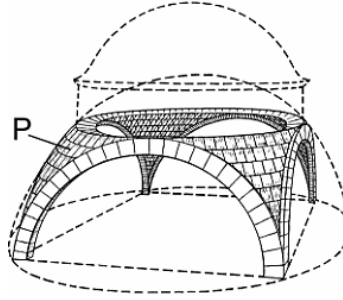


*Ondülin*¹⁰²

Osmanlı Mimarisinde Erken Dönem: 1299-1437 yılları arasında yapılan Osmanlı yapılarını kapsayan mimari dönem.

Osmanlı Mimarisinde Klasik Dönem: 1437-1703 yılları arasında yapılan Osmanlı yapılarını kapsayan mimari dönem.

Pendantif: Kare planlı bir mekânın üzerini kubbe ile örtmek için gereken geçiş yapısıdır. Kubbenin çeyreği ile komşu duvarlar arasında bulunan üçgen biçimli ve bombeli bir mimari yapıdır.



*Pendantif Yapısı*¹⁰³

Sıcaklık: İç hamamı teşkil eden ve ortasında dinlenme, terleme veya masaj için kullanılan poligon şekilli göbek taşının bulunduğu kısım. Sıcaklıkta “kurna başı” denilen genel yıkanma eyvanları bulunur. Bu yıkanma eyvanlarının etrafında mermer sedirler bulunmaktadır. Sedirlerin üzerinde ise sıcak ve soğuk su tesisatına sahip kurnalar vardır. Sedirlerin kenarları boyunca devam eden üzeri açık kanallar yoluyla kirli sular tahliye edilir. Üzeri kubbe ile örtülü olan bu bölüm fil gözleri ile aydınlatılmaktadır. Külhana yakın olması sebebiyle hamamın en sıcak yeridir. Hamamların en önemli kısmı olmakla birlikte çeşitli geometrilerde inşa edilebilirken en yaygın olanı kare planlı-kubbeli sıcaklıklardır¹⁰⁴.

Silme: Binalarda mimari kısımları birbirinden ayıran, girinti veya çıkıntı şeklinde olabilen süslemeli yapı elemanıdır.

¹⁰² <http://www.abplas.co.uk/onduline/onduline.htm> (Erişim Tarihi: 30.04.2012)

¹⁰³ <http://www.merriam-webster.com/art/dict/pendenti.htm> (Erişim Tarihi: 22.04.2012)

¹⁰⁴ Savaş (2007), s.26.

Soğukluk: (bkz. Ilıklık)

Soyunmalık: Bir hamamda müşterilerin soyundukları bölümdür. Bir diğer adına da “camekân” denmektedir. Soyunmalık genelde hamamların en geniş bölümüdür. Kare planlı-kubbeli plana sahip olanları en bilinen örnekleridir. Kare veya dikdörtgen planlı-ahşap örtülü planlara da rastlanmaktadır. Soyunmalığı aydınlatmak için kubbesinin üzerinde aydınlatma feneri, kubbe kasmağında ise pencereler bulunmaktadır. Mahremiyet sağlanması için pencereler yüksektedir. Bu mekânın duvarlarında oturmak için sekiler, alt kısımlarında ise ayakkabı veya takunyaları koymak için nişler vardır. Hamamın ilk bölümü olan soyunmalığın ortasında genelde fiskiyeli, küçük bir havuz bulunur. Kimi soyunmalıkların köşesinde içme suyu çeşmesi veya çay ocağı da bulunmaktadır. Camekân kısmı genelde ısıtılmaz, lakin bazı hamamların giriş holünde bu mekânı kısmen ısıtan ve daha çok niş içine asılan havluları kurutmak için kullanılan kemerli bir hücre içine yerleştirilmiş ocaklar bulunmaktadır¹⁰⁵.

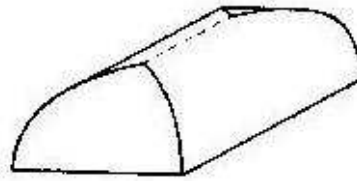
Söve: Pencere ve kapı yanlarındaki kabartma biçimli süs kalıplarıdır. Çeşitli tiplerde ve malzemelerde olabilmekle birlikte günümüzde de yaygın olarak kullanılan bir yapı elemanıdır.

Su Deposu: Hamamların en arka kısmında bulunan üzeri tonozla örtülü yapıdır. Hamamların ihtiyacı olan su soğuk olarak buradan temin edilmektedir. (bkz. Külhan)

Su Kazanı: Külhan ocağının hemen üzerinde bulunan metal yapıdır. Suyun içinde bulunan bu kazanın iki yanında alçak birer duvar bulunmaktadır. Kazan içinde ısınan su bu duvar içerisindeki menfezlerden hamam geneline temin edilmek üzere depoya doğru yükselirken soğuk su aynı yol ile ısıtılmak üzere kazana akar. (bkz. Külhan)

Sundurma Çatı: Tek yöne meyilli çatı türüdür.

Tekne Tonoz: Dört tarafı da eğimli olan ve yapısı itibariyle ters dönmüş dikdörtgen biçimli bir kayığı andıran tonoz çeşididir.



Tekne Tonoz Yapısı¹⁰⁶

Tromp: Kare bir plandan yükselen ve çokgen kubbe kasmağını hazırlayan kemer biçimindeki geçiş yapılarıdır.

¹⁰⁵ Savaş (2007), s.20, s.21.

¹⁰⁶ <http://collections.infocollections.org/ukedu/en/d/Jsk03be/7.html> (Erişim Tarihi: 02.05.2012)



Tromp Örneği (Selimiye Camii/İstanbul)¹⁰⁷

Tonoz: Kemerlerin bir araya gelmesi ile oluşturulan ve dikdörtgen biçimli mekânların üzerini örtmede kullanılan yapı birimi. Kabaca alttan bombeli, yarım silindir biçimli bir şekli vardır. Bir çeşit tavan örtüsü olan tonozlar genelde tuğla ve harçla örülür. Mimari tarzlarına göre birçok çeşide sahiptir.

Tüteklik: Ocaktan çıkan alev ve dumanın döşeme altındaki cehennemlikte dolaştıktan sonra mekânları yanlardan da ısıtması amacıyla hamam duvarlarının içine yerleştirilmiş bacalar sistemidir. (bkz. Külhan)

Usturalık: Türk hamamlarında tıraş yerine verilen isimdir. Dışarıya kapalı mahrem alanlar olan usturalıklar ve hamam tuvaletleri ılıklığa açılmaktadır.

¹⁰⁷ http://selimiyecamii.com/fotogaleri_03.html (Erişim Tarihi: 02.05.2012)

7- Kaynaklar

Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu (1989). *Burhaniye İlçe Merkezinde Tescil Edilen Yapılar Listesi, Tescil Fişleri ve Raporu*. Bursa.

Cuinet, Vital (1895). *La Turquie d'Asie: Géographie Administrative, Statistique Descriptive et Raisonnée de Chaque Province de l'Asie Mineure*. Paris.

Çetin, Gülşah (2011). *Biga İlçesi Osmanlı Dönemi Yapıları* (ÇOMÜ Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale.

Durmuş, Sevil (2010). *Edremit ve Köylerindeki Türk Devri Eserleri* (Ege Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.

Ecochard, Michel; Le Coeur, Claude (1942). *Les Bains de Damas*. Şam.

Gökçe, Evren (2007). *XIX. Yüzyıl Başlarında Bir Osmanlı Kıyı Kasabası: Kemeredremid* (Adnan Menderes Üni. Sos. Bil. Ens. Yüksek Lisans Tezi). Aydın.

İrkin, Özgür Mehmet (2006). *Burhaniye'de Türk Devri Eserleri* (Dokuz Eylül Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.

Kula Say, Seda (2007). *Erken Dönem Osmanlı Hamamlarında Eğrisel Örtüye Geçiş Sistemleri* (İTÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

Lim, Rana (1997). *Burhaniye'de Yağcı Zeytinyağı Fabrikası Restorasyonu* (İTÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

Mutaf, Abdülmecit (1996). *Salnamelerde Karası Sancağı (1847-1922)*. Balıkesir.

Önder, Oğuz (2007). *Sivas İli Merkezindeki Türk Devri Hamamları* (Gazi Üni. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Master Tezi). Ankara.

Savaş, Seden (2007). *İstanbul-Kumkapı-Nişanca Köşklü Hamamı (1887) Araştırması ve Restorasyon Projesi* (YTÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

Şahin, Hasan. Burhaniye'nin yerlilerinden ve Burhaniye Belediyesi'nde uzun yıllar görev yapmış Hasan Şahin'e Kilise Hamamı'na dair vermiş olduğu bilgilerden dolayı teşekkürler.

Tuna, Celal (2008). *Körfezdeki Işık Burhaniye*. Burhaniye

Turan, Gönenç (2008). *Mübadelede Ayvalık* (Dokuz Eylül Üni. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.

Yaman, Tefik Cem (2010). *Türk Hamamının Mekânsal Kurgusu-İstanbul Hamamları* (MSGSÜ Fen Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

Zeybek, Taylan (2011.20.02). *Hamamdan Çarşıya; Yeşildirek Hamamı*. İzmir'de Sanat.

<http://collections.infocollections.org/ukedu/en/d/Jsk03be/7.html>
http://etc.usf.edu/clipart/61000/61058/61058_barrel_vault.htm
<http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/cross+vault>
http://selimiyecamii.com/fotogaleri_03.html
<http://sonic.net/~tallen/palmtree/ayyarch/ch4.htm>
<http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=16398&start=40>
<http://www.abplas.co.uk/onduline/onduline.htm>
<http://www.anayasa.gen.tr/islahatfermani.htm>
<http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=2225>
<http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=292>
<http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=1974>
<http://www.burhaniye.bel.tr/detail.aspx?did=1975>
<http://www.burhaniye-bld.gov.tr/detail.aspx?did=2194>
<http://www.flickr.com/photos/psulibscollections/5835752469/>
<http://www.geolocation.ws/v/W/File:Caravansaray.jpg/-/en>
http://www.gerty.ncl.ac.uk/photos_in_album.php?album_id=10&start=80
<http://www.karamanili.com/KaramanHaber/images/stories/karaman/k.k.-hamam.jpg>
http://www.kayseriden.biz/dosyalar/site_resim/icerik/galeri/buyuk/6259779.jpg
http://www.korfezinsesi.com/haber_Detay.asp?id=2078
<http://www.learnersdictionary.com/search/niche>
<http://www.merriam-webster.com/art/dict/pendenti.htm>
http://www.misya.com/sayfa_4.htm
<http://www.misya.com/sayfa11.htm>
<http://www.pages.drexel.edu/~jpm55/AE390/A5/hypocaust.htm>
<http://www.tdkterim.gov.tr/ttas/?kategori=derlay&kelime=hanay>
<http://www.welshslateproducts.com/slate-sills-lintels.php>
<http://www.yeniulke.net/newsletter/multimedya/180-06101142952.jpg>



HASAN SERCAN SAĞLAM

18 Haziran 1990 tarihinde Burhaniye’de doğdu. Nadir Tolun İlköğretim Okulu’nda başladığı ilköğrenimini Özel Naim Çağıl İlköğretim Okulu’nda tamamladı. İzmir Özel Türk Fen Lisesi’ni bitirdikten sonra İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nde Şehir ve Bölge Planlaması bölümünden mezun oldu. Dört yıllık üniversite öğreniminin üçüncü yılını öğrenci değişim programı ile Almanya’nın Stuttgart Üniversitesi’nde okudu. Burhaniye Belediyesi’nde çalıştı. Yüksek lisans eğitimini İngiltere’nin Sheffield Üniversitesi’nde Kent Koruma ve Yenileme üzerine okuyacaktır. İyi derecede İngilizce, orta derecede Almanca bilmektedir.

ISBN 978-605-86741-0-3